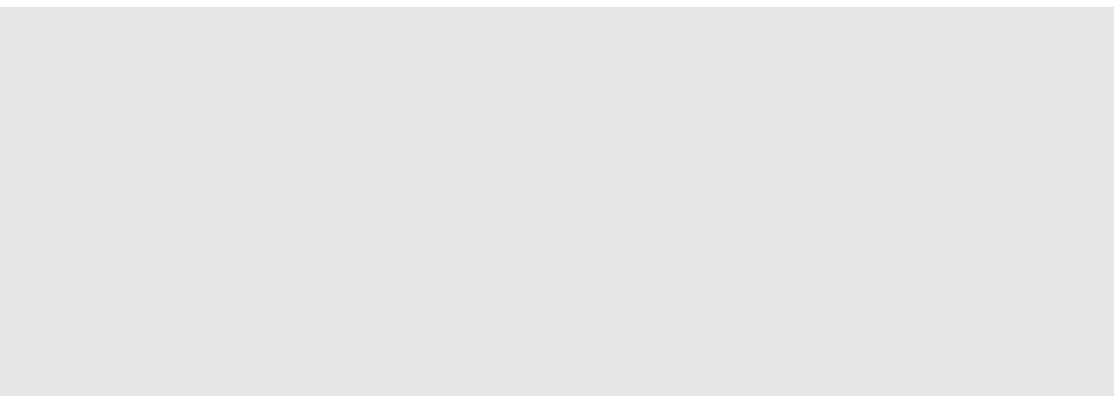

SOK-YHTYMÄ
VUOSIKERTOMUS 2012

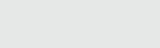
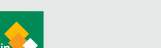

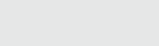
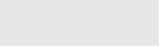
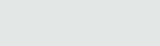
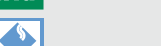
Asiakasomistajat eli osuuskauppojen jäsenet omistavat S-ryhmän osuuskaupat, muita omistajia niillä ei ole. Asiakasomistajuus on S-ryhmän tapa toteuttaa osuustoiminnallista yritysmuotoaan ja tuottaa palveluja ja etuja asiakasomistajilleen.

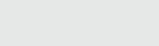
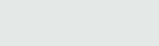
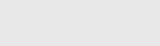
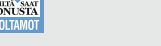
Sisällysluettelo

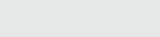
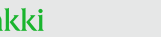
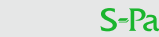
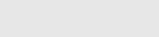
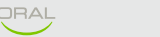
Sopeudumme uuteen aikaan	6
Ruokakauppaa asiakasomistajan eduksi	8
Käyttötavarakauppaa monikanavaisesti	12
ABC uskaltaa uudistua	16
Majoitus- ja ravitsemiskauppaa ajan hengessä	20
Asiakasomistajan autokauppa	26
Maatalouskauppa uuteen vaiheeseen	28
Vauhdikasta laajenemista lähialueilla	32
Kilpailukykyä hankinnalla	36
Parhaiden osajien S-ryhmä	38
Hyvinvointia osuustoiminnalla	42
S-Pankki – mukana asiakasomistajan arjessa	46
Mikä on S-ryhmä?	48
S-ryhmä numeroin 2008–2012	50
SOK-yhtymän johtaminen ja valvonta	51
SOK:n hallintoneuvosto 2012	54
SOK:n hallitus 2013	56
SOK-yhtymän konsernijohtoryhmä 2013	57
SOK-yhtymän organisaatio 1.4.2013	58
SOK-yhtymän tilinpäätös 2012	59

Meiltä saat S-Etukortilla Bonusta ja maksutapaetua

Sopeudumme uuteen aikaan

VUONNA 2012 OSUUSKAUPPOJEN ASIAKASOMISTAJIEN MÄÄRÄ NOUSI YLI KAHTEN MILJOONAAN. S-RYHMÄN VÄHITTÄISMYynti KASVOI VIISI PROSENTTIA, MUTTA SOK-YHTYMÄN HEIKKO TULOS PAINOI KOKO RYHMÄN TULOKSEN LASKUUN. EHDOTETTU KILPAILULAIN MUUTOS LUO PUOLESTAAN EPÄVARMUUTTA PÄIVITTÄISTAVARAKAUPPAAN.

Vuosi 2012 oli kaupan alalle vaisu. Alkuvuoden epävarmuutta seurasi loppuvuonna talouskasvun hyytyminen. Myynnin kasvu hiipui ja alan henkilöstön määrä kääntyi laskuun pitkän tasaisen kasvukauden jälkeen.

Yleiseen kehitykseen verrattuna osuuskaupat suoriutuivat vuodesta hyvin. Niiden myynti kasvoi alan keskiarvoa enemmän, eri toimialat kehittivät melko tasapainoisesti ja tulokset pysyivät liki edellisvuoden tasolla. Sen sijaan SOK-yhtymän tulos painui selvästi miinukselle, mikä pudotti myös ryhmän yhteenlaskettua tulosta.

Käyttötavarakaupan kehittämisessä kohtamme haasteet ja uuden logistiikkakeskuksen toiminnan käynnistämiskulut selittivät tulospudotusta koko ryhmän tasolla, SOK-yhtymässä tulosta painoivat autokaupan vaikeudet ja suuret kehittämiskustannukset.

Vuoteen mahtui myös onnistumisia. Luottamus osuuskauppojen palvelukykyyn pysyi hyvänä, mikä näkyi vuoden 2012 helmikuussa kahden miljoonan asiakasomistajan rajan rikkoutumisena. Asiakasomistajuudella onkin selvästi tilausta myös matalasuhdanteessa. Osuuskaupat puolestaan palkitsivat asiakasomistajiaan 420 miljoonalla eurolla.

SOK-yhtymän valopilkku oli Suomen lähialueiden liiketoiminta: Prismoilla on neljässä maassa jo noin 700 000 kanta-asiakasta ja erityisesti Pietarissa myynnin kehitys on vahvaa. Onnistumisiin voidaan laskea myös maatalouskaupan omistusrjärjestely, jossa Hankkija-Maataloudelle turvattiin tanskalaisen osuustoiminnallisen DLA-konsernin taustatuki ja vahvat kehitysmahdollisuudet.

Olemme siirtyneet aikaan, jossa hidas talouskasvu yhdistyy toimintaympäristön ja asiakkaiden ostokäyttäytymisen muutoksiin, mikä pakottaa meidät sopeutumaan alhaisempaan tuottotasoon. Vaikka S-ryhmä investoi vielä viime vuonna yli 500 miljoonaa euroa uusiin toimitiloihin tai vanhojen toimipaikkojen parantamiseen, investointitahti tasaantuu nyt hiljalleen.

Sopeutuminen vaatii myös parempaa kustannustehokkuutta. Siksi käynnistimme SOK:ssa jo vuoden 2012 lopulla toimet, jotka tähtäävät osuuskauppojen palvelujen tehokkaampaan tuottamiseen.

Päivittäistavarakauppaan kohdistuu tällä hetkellä suuri epävarmuus. Joulukuussa hallitus antoi kilpailulain muutosesityksen, jonka todellinen vaikutus on useiden oikeusoppineiden mielestä varsin epäselvä. Selvää on vain se, että esitetyn muutoksen myötä sekä S- että K-ryhmä määriteltäisiin automaattisesti määräävään markkina-asemaan niin hankinta- kuin myyntimarkkinoilla.

Kevään aikana eduskunta käsittelee lähitökohtiltaan hyvää tarkoittavaa muutosta, ja vilpitön toiveemme on, että muutos täsmentyisi merkittävästi. Muutoin vaarana on, että suurille kaupparyhmille asettava ehdoton tasapuolisuusvaatimus vaarantaa kotimaisen tuotannon menestymisen kansainvälisten elintarvikejättien ja tuontiruoan puristuksessa.

Vuosi 2012 oli YK:n julistama Kansainvälinen osuustoimintavuosi. S-ryhmässä sitä juhlistettiin omassa sidosryhmätapahtumassa, jonka teemanä oli ”Hyvinvointia osuustoiminnalla”.

Juhlavuoden kunniaksi SOK sitoutui tukemaan Ugandan Myanzin alueen osuuskuntien kehitys-

hanketta. Lisäksi SOK on mukana rahoittamassa Lappeenrannan tekniselle yliopistolle lahjoitettua osuustoimintayritysten johtamisen professuuria. Haluamme nähdä nämä kaksi hanketta osana osuustoiminnan uutta vuosikymmentä.

Vastuullisuus kuuluu osuustoimintaan. Vuoden 2012 vastuullisuus nousi silti aiempaa selkeämmin toimintamme ytimeen, kun linjasimme haluavamme olla omilla toimialoillamme vastuullisuuden edelläkävijä. Siitä hyvä esimerkki on sitoutumisemme tuulivoimaan: jo tehtyjen päätösten pohjalta lupaamme, että vuonna 2016 kuluttamastamme sähköstä peräti puolet on tuotettu tuulivoimalla.

Jokaisen yrityksen menestys on kiinni sen henkilöstöstä. Kiitän lämpimästi kaikkia S-ryhmän työntekijöitä hyvästä panoksesta asiakasomistajiemme palvelemisessa. Kiitokset kuuluvat myös osuuskauppojen ja SOK:n hallinnossa toimiville sekä kaikille yhteistyökumppaneillemme.

14.2.2013

Kuisma Niemelä
SOK:n pääjohtaja

Ruokakauppaa asiakasomistajan eduksi

S-RYHMÄN PÄIVITTÄISTAVARAMYYMÄLÄT PALVELEVAT NIIN EDULLISTA HINTAA KUIN LAATUA JA YKSIKÖLLISYYTTÄ ARVOSTAVIA ASIAKKAITA. OSTOSKOKEMUSTEN PARANTAMINEN JA VUOROVAIKUTUKSEN LISÄÄMINEN ASIAKASOMISTAJIEN KANSSA ON S-RYHMÄN RUOKAKAUPAN LÄHIVUOSIEN TÄRKEIN TAVOITE.

Kuluttajaosuuskuntana S-ryhmä ajaa aina asiakkaan etua. Kukin osuuskauppa toimii omalla alueellaan omistajiensa edunvalvojana. Päivittäistavarakaupassa S-ryhmän tavoitteena on tarjota asiakasomistajilleen ruokakaupan kattavimmat valikoimat ja halutuin tuotteet mahdollisimman edulliseen hintaan. Kukin osuuskauppa seuraa jatkuvasti toimialueensa ruokakauppojen hintoja. S-ryhmän päivittäistavarakaupan strategisena tavoitteena on, että jokainen myymälä on omalla vaikutusalueellaan kokoluokassaan edullisin.

Pysyvästi edullinen hinnoittelu, joka on toinen S-ryhmän päivittäistavarakaupan strateginen kulmakivi, tarkoittaa, että asiakkaita ei houkuttella kauppaan yksittäisillä päivän tarjouksilla, vaan koko tuotevalikoimaa myydään mahdollisimman pysyvin hinnoin.

LISÄÄ SÄÄTELYÄ EI TARVITA Ruuan hintaan vaikuttavat monet asiat. Ennen kuin ruokatuote on matkannut pellolta pöytään, osansa ovat saaneet niin raaka-aineen tuottaja, sen teollinen jalostaja kuin kaupakin.

Ruuan hintaan vaikuttaa aina myös verotus. Kansainvälisesti vertaillen elintarvikkeita vertaataan Suomessa jo nyt raskaalla kädellä, mikä näkyy kansalaisten maksamassa ruokalaskussa. Jopa 40 prosenttia ruokaketjussa kiertävistä rahoista muodostuu erilaisista veroista.

Tällä hetkellä hinnannousupaineita elintarvikkeille aiheuttavat kiristävän verotuksen lisäksi energian hinnan ja työvoimakustannusten nousu, maatalouden tuotantopanosten kallistuminen sekä raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen nousu.

Tutkimukset todistavat, että suomalainen kauppa toimii kansainvälisesti vertaillen tehokkaasti. Kilpailu suomalaisessa päivittäistavarakaupassa on kovaa. Kuluttajaosuuskuntana S-ryhmä toivoo, että näissä olosuhteissa toimivaa kilpailua ei vaikeutettaisi sääntelyä lisäämällä. Vaarana on, että tällaiset toimet nostavat ruuan hintaa ja lisäävät ulkomaisten elintarvikkeiden tuontia.

LUOMUA HALUTAAN YHÄ LISÄÄ Luomutuotteet tekivät S-ryhmässä läpimurron vuonna 2011. Silloin niiden myynti kasvoi yli 50 prosentilla ja valikoimat laajenivat yli 1 500 tuotteeseen. Kehitys jatkui hyvänä myös vuonna 2012 luomumyynnin kasvaessa 26 prosentilla. Kahdessa vuodessa S-ryhmä on tuplannut kotimaisen luomun myynnin. Nyt sen valikoimissa on jo yli 2 000 erilaista luomutuotetta. – Asiakkaat arvostavat yhä enemmän aitous- ja puhtautta sekä läpinäkyvää, ympäristön huomioivaa tuotantotapaa. Luomun valikoimat ja saatavuus kehittyvät parhaiten silloin, kun koko ketju – tuottajat, jalostajat ja kauppa – tekevät tiivistä yhteistyötä, S-ryhmän päivittäistavarakaupan valikoimajohtaja ja Pro Luomu ry:n puheenjohtaja Ilkka Alarotu toteaa. Luomun ohella paikalliset tuotteet ovat yhä tärkeämpi osa S-ryhmän ruokakaupan valikoimia. Osuuskaupat tekevät tiivistä yhteistyötä tavarantoimittajien ja tuottajien kanssa eri puolilla Suomea lisätäkseen paikallisten tuotteiden osuutta myymälöissään. – Parhailaan S-ryhmässä valmistellaan lähiruokastrategiaa, jossa on otettu huomioon niin maakunnallinen kuin paikallinen taso. Lopullisena tavoitteena on lisätä jalostavaa tuotantoa ja sitä kautta työpaikkoja. Näin valikoimiin saadaan nykyistä monipuolisemmin kuluttajien arvostamia ja toivomia paikallisia tuotteita, Alarotu jatkaa.

**TOIMINTAYMPÄRISTÖ TURBULEN-
SISSA** Ruokakaupan toimintaympäristö on muuttumassa nopeasti. Muutoksen taustalla on maailmanlaajuisia ilmiöitä. On ennustettu, että maailmassa voi jo lähitulevaisuudessa valita todellinen ruokapula. Tähän on kaksi syytä: maataloustuotantoon soveltuvien alueiden

FOODIE.FM HELPOTTAA ARKEA S-ryhmä rakentaa ruokakaupan sähköisten palveluiden maailmaa Foodie.fm-verkkopalvelun ympärille. Lyhyessä ajassa se on kehittynyt digitaalisesta ruoka-apulaiseksi vuorovaikutteisuutta ja henkilökohtaisuutta hyödyntäväksi sosiaalisesti yhteiseksi. Palvelulla oli vuoden lopussa jo 300 000 käyttäjää. Maaliskuussa 2012 Foodie.fm alkoi toimia myös verkkoruokakauppana pääkaupunkiseudulla, Oulussa ja Kuopiossa. Foodie.fm tekee ruokakaupasta läpinäkyvää, sillä sieltä löytyvät täydelliset hinta- ja valikoimatiedot kaikista S-ryhmän päivittäistavaramyymälöistä. Tämän tasoinen ruokakaupan läpinäkyvyys on harvinaista jopa maailmanlaajuisesti. Ei siis ihme, että Foodie.fm on jo palkittu kansainvälisillä forumeilla.

supistuminen sekä kehittyvissä maissa tapahtuva laadukkaiden elintarvikkeiden kysynnän kasvu, jonka elintason nousu mahdollistaa.

Kehittyneissä maissa puolestaan on yhä selvemmin nähtävissä yhteiskunnallinen polarisaatio. Eriarvoistuminen johtaa siihen, että toisilla on varaa ja halua käyttää ruokaostoksiin paljonkin rahaa ja tehdä ostopäätöksiä omiin yksilöllisiin tarpeisiin ja mieltymyksiin perustuen, kun taas osalle mahdollisimman edullinen hinta on kaikkein tärkein valintaperuste. Ruokakaupan on pystyttävä palvelemaan samanaikaisesti niin edullista hintaa arvostavia kuluttajia kuin laadukkuutta ja yksilöllisyyttä arvossa pitäviä asiakkaita.

Myös ostamisen tavat ovat vahvassa muutoksessa. Digitaalisuus vyöryy ruokakauppaan kuten kaikille muillekin kaupan ja palveluiden alueille. Asiakasvuorovaikutuksen lisääminen ja syventäminen on S-ryhmän päivittäistavarakaupan strategian ytimessä. S-ryhmän verkkopalveluja kehitettiin vuonna 2012 yhä yksilöllisempään ja vuorovaikutteisempaan suuntaan. Asiakas halutaan kohdata myös uusissa kanavissa, kuten Facebookissa ja Twitterissä. Verkkoon tuotetaan sellaisia palveluja ja sisältöjä, jotka helpottavat asiakkaan arkea aidosti. Yksi esimerkki arkea helpottavista hyötypalveluista on Foodie. Digitaalisesta ruokasuosituspalvelusta on muutamassa vuodessa kehittynyt ruokakaupan yhteisö, josta tällä hetkellä löytyvät myös kaikkien kauppojen ajantasaiset hinta- ja valikoimatiedot.

ASIAKKAAN OSTOSKOKEMUS TÄRKEINTÄ

Asiakkaan hyvän ostoskokemuksen varmistaminen on S-ryhmälle ykkösasia. Ostoskokemuksen on oltava yhtä hyvä niin myymälässä, verkkoympäristössä kuin näiden yhdistelmässäkin. Yhtenä tavoitteena on, että asiakaspalautteisiin ja toiveisiin reagoidaan entistä nopeammin. Tämä tarkoittaa esimerkiksi paikallisten valikoimalisäys-

ten entistä joustavampaa tekemistä.

Strategisena tavoitteena on, että jokaisessa myymälässä on oman liiketyypinsä paras, myymäläkohtaisesti asiakkaiden tarpeiden mukaan räätälöity valikoima.

Hyvän asiakaskokemuksen synnyttämisessä henkilökunta on avainasemassa. Ammattitaidon ja tuotetuntemuksen lisäksi henkilöstön kehittämisessä kiinnitetään nyt erityistä huomiota vuorovaikutustaitoihin, joihin kuuluu muun muassa aito halu ymmärtää asiakasta.

SUUNNITELMALLISTA HANKINTAA Pärjätäkseen yhdentyvässä Euroopassa ja maailmassa Suomi tarvitsee isoja toimijoita. Maassamme on vastaisuudessakin oltava isoja yrityksiä, jotka jalostavat elintarvikkeita, ja suuria jakelijoita, jotka toimittavat niitä ihmisille. Myös tuotantopäissä tulisi pyrkiä entistä suurempaan yksikkökokoon. Kun koko tätä ketjua kehitetään yhdessä ja se on riittävän tehokas, pieni Suomi pärjää.

S-ryhmä organisoii vuonna 2012 päivittäistavarojen hankintaansa vastaamaan entistä paremmin toimintaympäristön ja kulutuskäyttäytymisen muutoksiin. S-ryhmä kehittää edelleen myös kansainvälistä hankintatoimintaansa pohjoismaisten osuuskauppojen hankintayhteenliittymä Coop Tradingissä.

Kansainvälisessä hankinnassa vastuullisen toiminnan merkitys korostuu erityisesti. S-ryhmässä on viimeisen kymmenen vuoden aikana tehty runsaasti työtä, jotta riskimaista ostettavien tuotteiden tuotantoketjuja voitaisiin valvoa tehokkaasti. Niin kaupan omien merkkien kuin brändituotteiden osalta tässä on kuitenkin edelleen kehitettävää, missä S-ryhmä lupaa tehdä parhaansa.

Yhä täsmällisempi kysynnän ennustaminen mahdollistaa entistä suunnitelmallisemman hankinnan. S-ryhmässä on tätä varten investoitu

Päivittäistavarakauppaa harjoitetaan Prisma-, S-market- ja Sale- sekä Alepa-ketjuissa, ABC-liikennemyymälöissä ja ABC-Deleissä sekä Sokosten ruokakaupoissa. Vuoden 2012 lopussa marketketjuihin kuului 878 toimipaikkaa, ABC-liikennemyymälöitä oli 108 ja ABC-Delejä 20. Suomessa kaikkien marketkaupan toimipaikkojen liiketoimintaa hoitavat alueosuuskaupat.

tietojärjestelmiin ja uuteen osaamiseen. Asiakasomistajille työ näkyy osuvampina valikoimina ja jatkuvasti hyvänä saatavuutena.

VAKAAN KASVUN VUOSI Päivittäistavarakaupan myynti kehittyi S-ryhmässä vuonna 2012 positiivisesti ja oli budjetoidulla tasolla. Ruokakaupan markkinaosuus kasvoi edelleen.

Uusia Prisma-yksiköitä avattiin kaksi, toinen Turkuun ja toinen Loimaalle. Lisäksi useita Prismoja laajennettiin ja uudistettiin.

Korjausinvestointeja tehtiin runsaasti myös S-market-ketjussa. Uusia S-marketeja avattiin neljä kappaletta. Ketjun liikeideaa ja konsepteja päivitettiin muun muassa myymälämiljöitä uudistamalla.

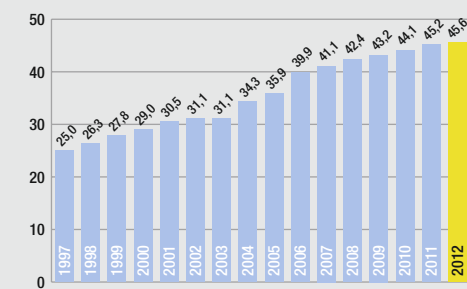
Lähikaupan palveluiden voimakas kehittäminen jatkui. Uusia Sale-yksiköitä syntyi ympäri Suomen 11 kappaletta ja uusia Alepa-myymlöitä pääkaupunkiseudulle neljä.

Kilpailukentässä tapahtuneita merkittäviä muutoksia olivat Suomen Lähikaupan myynti kansainväliselle Triton-sijoitusrahastolle. Uuden omistajan arvellaan investoivan 15–20 uutta Siwaa ja Valintataloa tämän vuoden aikana. Ennen yrityskauppoja Suomen Lähikauppa Oy oli saneerattu syvästä tappiopotkusta voitolliseen tulokuntoon.

Prosenteilla mitattuna päivittäistavarakaupan suurin kasvaja vuonna 2012 oli Lidl. Se on löytänyt paikkansa suomalaisen vähittäiskaupan kentässä, ja uusia myymälöitä avattaneen tulevinakin vuosina. Päävastoin kuin Suomessa usein ajatellaan, Lidl ei ole pieni yritys. Kansainvälinen Lidl on hankintavolyymeiltaan paljon suurempi kuin esimerkiksi S- tai K-ryhmä.

PIKAKASSAT TULIVAT RUOKAKAUPPAAN Helppo ostaminen on tärkeä osa hyvää palvelua, S-ryhmässä uskotaan. Viime vuonna otettiin käyttöön suomalaisessa ruokakaupassa uudenlainen palveluratkaisu, pikakassat, joissa maksaminen tapahtuu itsepalveluna. Asiakas kerää ostokset normaalisti ostoskoriin, mutta hoitaa itse pikakassapisteessä tuotteiden EAN-koodien skannauksen ja maksamisen maksukortilla. Pikakassoja oli tammikuussa 2013 käytössä neljä: kaksi Helsingissä, yksi Tampereella ja yksi Lahdessa. Palaute asiakasomistajilta on ollut myönteistä. Ostosten maksaminen on helppoa ja turvallista. Paikalla on aina pikakassaopas, joka ohjaa pulmatilanteissa ja valvoo esimerkiksi ikärajavalvottavien tuotteiden myyntiä.

S-RYHMÄN PÄIVITTÄISTAVARAKAUPAN MARKKINAOSUUS (%)

Käyttötavarakauppaa monikanavaisesti

VUOSI 2012 OLI S-RYHMÄN KÄYTTÖTAVARAKAUPASSA KEHITTÄMISEN VUOSI. VERKKOKAUPASSA OTETTIIN JÄTTI-ASKEL ETEENPÄIN, KUN PRISMAN VERKKOKAUPPA AUKESI.

Kilpailu suomalaisessa käyttötavarakaupassa kiristyy jatkuvasti. Suuria kansainvälisiä ketjuja on jo kaikilla merkittävillä tuotealueilla. Uusien ketjumyymälöiden lisäksi tulostaan Suomen markkinoille ilmoitti englantilainen Debenhams, joka suunnittelee yksikön avaamista Espooseen Iso Omena -kauppakeskukseen. Debenhams on ensimmäinen maahamme rantautuva ulkomainen tavarataloketju.

Kilpailua kiristää lisäksi verkkokauppa, jonka arvo Suomessa nousi viime vuonna jo yli 10 miljardiin euroon. Tästä luvusta ulkomaisen verkkokaupan osuus on noin viidennes. Verkkokaupan arvellaan kasvavan lähivuosina edelleen hyvin nopeasti erityisesti käyttötavarakaupassa. Myös S-ryhmä on tässä kehityksessä vahvasti mukana.

KEHITTÄMISEN VUOSI Vaikea taloustilanne vuonna 2012 lisäsi edullisten tuotteiden kysyntää ja kasvatti hintavetoista markkinointia. Kuten päivittäistavarakaupassa myös käyttötavarakaupassa omat merkit myivät hyvin, sillä niissä hintalaatusuhde on kohdallaan. Tuttuun tyyliin näissä olosuhteissa Prisma pärjasi hyvin.

Myös Sokos säilytti asemansa. Sekä erikoisliikeketju Emotion että rautakauppaketjut Kodin Terra ja S-Rauta kasvattivat selvästi myyntiään.

Kaiken kaikkiaan vuosi 2012 oli S-ryhmän käyttötavarakaupassa kehittämisen vuosi. S-ryhmän tavoitteena on nostaa merkittävästi käyttötavarakaupan myyntiä ja markkinaosuutta vuosina 2007–2015. Edellä mainittujen ketjujen lisäksi S-ryhmä kehittää parhaillaan käyttötavarakaupan tarjontaansa myös S-market- ja Sale-ketjuissa sekä ABC-liikennemyymälöissä. Erityisesti suurimman kokoluokan S-marketeissa käyttötavaravalikoima alkaa olla jo sangen mittava.

Käyttötavarakaupan kasvavien volyymien hallitsemisen edellyttää uudenlaisia toimintatapoja, joita otettiin asteittain käyttöön vuoden 2012 aikana. Uuden käyttötavarakaupan logistiikkakeskuksen avaus Sipoon Bastukärrissä huhtikuussa oli merkittävä etappi tällä polulla.

Myynnin kasvattamisen ja toiminnan kehittämisen lisäksi S-ryhmän käyttötavarakaupan avainsanoja olivat monikanavaisuus ja vastuullisuus. Verkkokaupan lisäksi monikanavaisuutta ja ostamisen helppoutta kehitettiin muun muassa erilaisia mobiiliratkaisuja, kuten QR-kodeja, käyttöönottamalla. Eettisesti kestävän hankinnan ja tuoteturvallisuuden lisäksi merkittäviä vastuullisuustekoja olivat erilaiset energiansäästämiseen liittyvät toimenpiteet.

S-ryhmässä käyttötavarakauppaa harjoittavat Prisma-, Sokos-, Emotion-, Kodin Terra- ja S-Rauta-ketjut. Lisäksi käyttötavaraa myyvät S-marketit, Salet ja ABC-liikennemyymälät. Osassa Suomea toimii Pukumies-ketju. Vuoden 2012 lopussa Prisma-ketjuun kuului Suomessa 64 ja lähialueilla 30 toimipaikkaa. Sokos-tavarataloja oli 21, Emotion-myymlöitä 34 ja Kodin Terroja 11 ja S-Rautoja 16. Pukumies toimi kahdeksalla paikkakunnalla.

OMAT MERKIT – VASTUULLINEN VALINTA S-ryhmän käyttötavarakaupassa voimakkaan kehittämisen kohteena ovat olleet omat merkit eli private label -tuotteet ja mallistot. Omia merkkejä on kaikkien käyttötavaraa myyvien ketjujen valikoimissa. Kaikille omille merkeille on laadittu vastuullisuustavoitteet. Kuluttajille halutaan tarjota tuotteita, jotka on valmistettu eettisesti ja sosiaalisesti hyväksyttävissä tuotanto-olosuhteissa. Tuotanto-olosuhteita arvioidaan BSCI-auditointijärjestelmän avulla. Oma merkki -mallistojen kehittämisessä kuunnellaan myös asiakasomistajien toiveita. Viime vuonna asiakasomistajia oli mukana suunnittelemassa naisten Gossip-vaatemallistoa.

PRISMA MENI VERKKOON Verkkokaupan läpimurto on tosiasia Suomessa, erityisesti käyttötavarakaupassa. Myös S-ryhmä on lähtenyt voimakkaasti kehittämään tätä uutta jakelukanavaa. S-ryhmän strateginen valinta on palvella asiakasomistajiaan monikanavaisesti. Verkkokauppa täydentää tuttuja fyysisiä myymälöitä. Kussakin ketjussa se on kuin yksi myymälä lisää, myymälä, joka on lähellä, jopa kotisohvalla. Verkkokaupat laajentavat asiakasomistajien palvelutarjontaa merkittävästi sekä helpottavat entisestään valintojen tekemistä ja ostamista. Ostamista helpotetaan myös myymälöissä olevilla teknisillä ratkaisuilla. S-ryhmässä verkkokauppa alkoi Sokos-ketjun kauneuden maailmasta ja laajeni vuonna 2012 useille muille Sokoksen tuotealueille. Vuoden 2012 merkittävin tapahtuma suomalaisen sähköisen kaupan maailmassa oli maamme suurimman hypermarketketjun, Prisman, verkkokaupan avaus. Kaikki keskeiset Prismoissa myytävät käyttötavarakaupan tuoteryhmät löytyvät verkosta vuoden 2013 aikana. – Prisman verkkokauppa on suunniteltu asiakasomistajien tarpeiden ja toiveiden ehdoilla. Avainsanoja ovat turvallisuus, helppokäyttöisyys ja selkeys, mikä näkyy tuotteiden helppona löytämisenä, S-Verkkopalvelut Oy:n toimitusjohtaja Ilkka Brander toteaa. Prisman verkkokaupasta ostetut tuotteet voi tilata kuljetettuina joko suoraan kotiin, lähimpään postiin, pakettiautomaattiin tai omaan Prismaan.

LAAJENNUKSIA JA UUDISTUKSIA PRIS-MOISSA

Suomessa oli vuoden 2012 lopussa 64 Prisma-hypermarkettia. Lisäksi Prisma-brändin alla toimii 30 markettia Baltiassa ja Pietarissa. Uusia Prismoja avattiin kotimaassa kaksi kappaletta, toinen Turun Länsikeskukseen ja toinen Loimaalle.

Prisma-investointien painopiste on siirtynyt uusien yksiköiden rakentamisesta olemassa olevien yksiköiden laajentamiseen ja uudistamiseen. Viime vuonna laajennuksia tehtiin Halikossa, Hyvinkäällä ja Vaasassa.

Vuonna 2013 uudistushankkeita toteutetaan Imatralla, Iisalmessa, Joensuussa, Rovaniemellä, Kokkolassa, Oulussa ja Helsingissä. Prismen verkkokauppa avattiin kesällä 2012, ja sen tarjontaa laajennetaan edelleen vuonna 2013.

Prisman käyttötavarakaupassa myynti kehittyi erityisen hyvin sportin, kodintekniikan sekä rakentamisen tuotealueilla.

PRISMALLA RIITTÄÄ FANEJA S-ryhmä näkyi ja kuului viime vuonna entistä vahvemmin myös sosiaalisessa mediassa. Prismen Facebook-sivut keräsivät nopeasti ennätysmäärän faneja. Vuoden lopussa peukuttajia oli jo 236 000. Näin Prismasta tuli Facebookin tykätyn yritysbrändi Suomessa.

SOKOKSET AJAN HERMOLLA Tavaratalokaupan myynti säilyi vuoden 2011 tasolla siitä huolimatta, että Sokos Tapiola suljettiin vuoden 2011 lopussa. Emotion-ketjun myyntiä lisäsivät uudet yksiköt, mutta myynnin kehitys oli hyvä myös vanhoissa yksiköissä.

Sokos-ketjua on viime vuosina kehitetty merkittävästi. Laajennuksia on tehty useiden suurten kaupunkien keskustoissa ja aivan uusiakin tava-

rataloja on avattu. Myös vuonna 2012 aloitettiin uuden tavaratalon rakentaminen. Se avataan Helsingin Kannelmäkeen syntyvään suureen kauppakeskukseen, jossa jo toimii Prisma. Sokos valmistuu joulukauppaan 2013.

Vuonna 2012 aloitettiin Porin Sokoksen peruskorjaus. Porvoossa avattiin uudistunut Sokos marraskuussa. Kuopion Sokoksessa katutason tilat kokivat perusteellisen remontin.

Sokoksen verkkokauppa laajeni, kun uusina tuotealueina mukaan tulivat kodin tuotteet, naisten asusteet sekä laukut.

Emotion-ketju kasvoi kuudella yksiköllä. Uudet Emotion-myymälät avattiin Hyvinkäällä, Loimaalla, Ylivieskassa, Kuopiossa, Porvoossa ja Turussa.

Samanaikaisesti kun on investoitu tavaratalojen uudistamiseen, Sokos-ketju kehittää jatkuvasti myös valikoimiaan ja panostaa erityisesti palveluun, joka tutkimusten mukaan on Sokosten selvä vahvuus. Tuotetarjontaa on uudistettu entistä ajankohtaisemmaksi. Valikoimiin on tuotu uusia merkkejä ja samanaikaisesti omien merkkien mallistoja on kehitetty asiakasomistajia kuunnellen.

Kauneuden erikoisliikeketju Emotion on ollut menestys. Se täydentää Sokoksen vahvaa kosmetiikkatarjontaa ja tuo sen myös sellaisille paikkakunnille, joiden koko ei mahdollista täysimittaisen tavaratalon olemassaoloa. Sokos- ja Emotion-ketjut ovatkin yhdessä ylivoimainen markkinajohtaja suomalaisessa kosmetiikka-kaupassa.

Naisten ja miesten pukeutumis- sekä kosmetiikkakauppaa S-ryhmässä harjoittaa myös Osuuskauppa Arinan omistama Pukumies-ketju. Pukumies Oy:llä on Pukumies- sekä nuorisovateketju Mick's -myymälät Oulussa, Kokkolassa, Seinäjoella, Jyväskylässä ja Rovaniemellä. Kot-

kassa toimivan Pukumiehen liiketoiminnasta vastaa Kymen Seudun Osuuskauppa. Lisäksi Osuuskauppa Arinan Pukumiehellä on naisten pukeutumiseen erikoistuneet Companys-konseptimyymälät Helsingissä Kampin kauppakeskuksessa ja Kuopiossa kauppakeskus Ikanossa.

RAUTAKAUPPA HYVÄSSÄ VEDOSSA

S-ryhmän rautakaupan ketjuissa, Kodin Terrassa ja S-Raudassa, myynti kehittyi vuonna 2012 hyvin. Koko rautakaupan markkina Suomessa supistui. Kodin Terran myynti ylsi kuitenkin selvälle plussalle, vaikkei uusperustantaa ollut. Kodin Terroja oli vuoden lopussa 11 kappaletta.

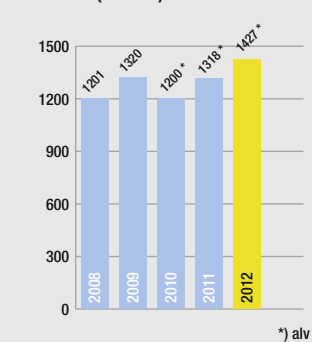
Kodin Terra, joka keskittyy rakentamisen, remontoinnin, sisustamisen, puutarhan ja pihan tuotealueisiin on saavuttanut vahvan aseman kuluttajille suuntautuvassa kaupassa. Asiakasomistajat ympäri Suomen ovat ottaneet uuden ketjun erinomaisesti vastaan. Tällä hetkellä voimakkaan kehitystyön alla on yritysasiakkaiden palvelun parantaminen.

Vuonna 2011 käynnisti toimintansa uusi S-Rauta-ketju, joka on S-ryhmän rauta- ja puutarhakaupan konsepti pienemmille paikkakunnille. S-Rautojen yhteydessä toimii usein Multasormi-puutarhamyymälä ja ne sijaitsevat lähellä S-ryhmän muita palveluita.

Vuonna 2011 S-Rautoja toimi vain yksi, Kemissä. Vuosi 2012 oli ketjulle todella voimakkaan kasvun aikaa, sillä uudet S-Raudat avattiin Nummelaan, Somerolle, Kemiöön, Karkkilaan, Alajärvelle, Lapualle, Kauhajoelle, Närpiöön, Haminaan, Suomensjärvelle, Perniöön, Nurmekseen, Hankoon, Kirkkonummelle sekä Lohjan Sokoksen alakertaan. Ketjuyksiköitä oli vuoden lopussa siten 16 kappaletta.

S-RYHMÄN KÄYTTÖTAVARAKAUPPA, MYYNTI (MILJ. €)

*) alv

ABC uskaltaa uudistua

**ABC ON LYHYESSÄ AJASSA NOUSSUT OMAN TOIMIALANSA MARKKINA-
JOHTAJAKSI, EDELLÄKÄVIJÄKSI JA INTOHIMOJA HERÄTTÄVÄKSI ILMIÖKSI.
SIITÄ HUOLIMATTA SE NÄKEE TARPEELLISEKSI JATKUVASTI KEHITTÄÄ
TOIMINTAANSA. ABC-UUDISTUKSIA ON JÄLLEEN TULOSSA.**

Liikennemyymälä- ja polttonestekaupalle vuosi 2012 oli kokonaisuudessaan kohtalaisen hyvä. Myynnissä edellisvuoden taso ylitettiin, mutta osa myynnin kasvusta selittyi kohonneilla polttonesteiden maailmanmarkkinahinnoilla.

Alkuvuonna kaikki osa-alueet, polttonestemyynti, ravintolamyynti ja markketkaupan myynti, lähtivät hyvin liikkeelle. Kylmä ja sateinen kesä vei kuitenkin parhaan terän tärkeimmän sesongin kaupankäynniltä. Loppuvuodesta synkkenevä taloustilanne vaikutti osaltaan siihen, että ihmisten liikkuminen maanteillä väheni ja myynti sujui alkuvuotta tahmeammin.

ABC-verkosto kasvoi kahdella uudella liikennemyymälällä, jotka rakennettiin Lahden Kivimäkeen ja Mikkelin Pitkäljälle. Automaattiasemia tuli lisää seitsemän. ABC-verkosto on nyt koko Suomessa sangen kattava. Se koostuu 108 liikennemyymälästä ja 295 automaattiasemasta sekä kahdesta ABC Delistä Porvoossa. Pilottimyymälä ABC GrilliMarketeja toimi vuonna 2012 yksi. Toinen yksikkö valmistuu vuoden 2013 aikana Lohjan Tytyriin. Pääkaupunkiseudulla verkostoa täydentävät polttonestemyynnin yhteydessä osuuskaupan Delit, joita on 14.

ENTISTÄ VIIHTYISÄMPI ABC

ABC-verkosto kasvaa myös tulevina vuosina, mutta maltillisesti. Uusia yksiköitä avataan sitä mukaa kun alueosuuskaupat näkevät omilla alueillaan tarpeita kehittää asiakasomistajiensa palveluja tällä liiketoiminta-alueella. Tällä hetkellä piirustuslaudalla on kuusi ABC-liikennemyymälää, joista osa valmistuu vuoden 2013 aikana.

ABC-toiminnan painopiste on nyt siirtynyt uusien yksiköiden avauksista toimivien yksiköiden uudistamiseen, ovathan vanhimmat ABC:t jo 15 vuoden ikäisiä. Nyt panostetaan erityisesti yksiköiden viihtyisyyden lisäämiseen.

ABC-ketjun uudistustyötä ohjaa asiakasomistajilta saatu palaute. Tarve uusiutumiseen on tiedostettu, mutta samaan aikaan halutaan myös säilyttää olemassa oleva hyvä.

ABC-ketjun asiakaskunta on erittäin laaja. Mukaan mahtuvat kaikki eri ikäpolvet, lähiseudun asiakkaat ja kauempaa tulleet autoilevat asiakkaat, ammattiautoilijat, turistiseurueet,

ABC KIVIMAA OTTAA YMPÄRISTÖN HUO-

MIOON Lahdessa ABC Kivimaan katolla erottuvat aurinkopaneelit. Ne ovat siellä siksi, että niiden keräämän energian avulla lämmitetään osa yksikön käyttövedestä. Marketissa kylmälaitteet käyttävät hiilidioksidia, ja koko liikennemyymälän lämmitysjärjestelmä on toteutettu matalalämpöpiireillä. Keittiö- ja kylmälaitteet on valittu energiatehokkuuden perusteella. ABC:llä on laskettu, että näiden toimenpiteiden avulla säästetään energiaa määrää, joka vastaa noin kymmenen omakotitalon vuotuista lämmönkulutustarvetta. Ympäristöä on ajateltu siinä, että kaikki autonpesuaineet ovat Joutsen-merkittyjä. Miesten WC-tiloissa on vedettömät pisuaarit; merkittävää veden ja energian säästöä sekin. Ympäristöystävällisen autoilun valinneet kuljettajat voivat tankata EkoFlex E85 -polttoainetta tai ladata autonsa sähköautojen pikalatauspisteessä. ABC Kivimaan ravintolan sisustus on tunnelmallinen ja lämminhenkinen. Asiakkaiden viihtyvyyden lisäämiseksi tarjolla on aikakauslehtiä ja kirjoja, joita voi lukea veloituksetta. Asiakkaiden vapaassa käytössä on lisäksi iPadeja.

MENOVETTÄ LEIPÄJÄTTEESTÄ Lähes 30 ABC-yksikköä eri puolilla Suomea tarjoaa asiakasomistajille tuttuja polttoainelaatujen lisäksi kotimaista, ympäristöystävällistä EkoFlex E85 -polttoainetta. Koska kysyntä on kasvussa, lisää ABC-ketju jakelupisteiden määrää lähivuosina voimakkaasti. Kun useissa maissa biopolttoaineet valmistetaan syötäväksi kelpaavista kasveista, kuten maissista ja viljasta, tehdään EkoFlex E85 kierrätysraaka-aineista. Niitä saadaan joko elintarviketeollisuuden biojätteestä tai sellaisesta kauppojen leipäjätteestä, jota ei vanhentumisen takia voida lahjoittaa hyväntekeväisyyteen. EkoFlexin käyttö vähentää autoilun hiilidioksidipäästöjä jopa 80 prosenttia.

urheilujoukkueet ja niin edelleen. ABC-asemien perinteinen kohderyhmä ovat olleet lapsiperheet. Tällä hetkellä kiinnitetään heidän lisäksi erityistä huomiota nuorten ja toisaalta iäkkäiden asiakkaiden palvelun kehittämiseen.

Jatkuvan kehittämisen tarvetta korostaa sekin, että suomalaisessa polttonestekaupassa kilpailu todella toimii. Markkinaosuus hamua neljä suurta tasavahvaa kilpailijaa, joita ABC:n lisäksi ovat Neste Oil, Teboil ja St1/Shell.

ABC KUORTISSA ON VETOVOIMAA Vuonna 2000 Pertunmaan Kuorttiin noussut ABC-liikennemyymälä oli syntyessään ketjun huppea lippulaiva. Vaikka Kuortti sijaitsee erinomaisella paikalla 5-tien varrella Suomen vilkkaimpien kesäasutus- pitäjien tuntumassa, moni epäili aluksi sen kannattavuusmahdollisuuksia. Liikennemyymälän pelättiin myös näivettävän ympäriltään lähiseudun palveluita. Tänä päivänä ABC Kuortti on Etelä-Savon matkailun maamerkki, jossa käy kolme miljoonaa asiakasta vuodessa. Siellä kohtaavat toisensa niin etelästä saapuvat kesäasukkaat kuin paikallinen väestö, joille Kuortista on tullut paikkakunnan sosiaalisen elämän keskus. ABC Kuortti on synnyttänyt ympärilleen mittavan määrän erilaista liiketoimintaa. Sen yhteydestä tai lähiympäristöstä löytyy muun muassa Alko, apteekki, lahjavaramyymälöitä, pizzeria, liha-kauppa ja savustamo, rautakauppa ja lasitusliike sekä keittiötarvikkeiden tehtaanmyymälä.

EDELLÄKÄVIJÄ YMPÄRISTÖASIOISSA

Uusia yksiköjä rakennettaessa ja vanhoja kunnostettaessa erityistä huomiota kiinnitetään niiden ekologisuuteen. Ympäristöystävällisissä ratkaisuissa ja toimintatavoissa ABC haluaa olla edelläkävijä. Pinta-alaltaan ja tilavuudeltaan suurimmat liikennemyymälät on Suomeen jo rakennettu. Vastaisuudessa uudet yksiköt ovat kooltaan hieman pienempiä, mutta entistäkin energiatehokkaampia. Pysäköintipaikkojen määrästä ei kuitenkaan tingitä.

Ruokatarjonnan uudistaminen on jatkuva prosessi, josta ei haastetta suurista asiakasmääristä johtuen puutu. ABC on Suomen suurin ravintolaketju niin myynnillä kuin yksiköiden määrällä mitattuna. À la carte -annoksia myydään yli 3,5 miljoonaa kappaletta ja kahvia juodaan yli 24 miljoonaa kupillista vuosittain.

ABC:n uudistunut ruokalista tarjoaa niin klassikoita kuin kevyempiä annoksia sekä lähiruokaa ja paikallisia herkkuja. Myös nou-topöydän tarjontaa on uudistettu.

ABC Marketeissa käyttötavarakaupan tarjonnan laajentaminen jatkuu. Huomioon halutaan ottaa niin paikallisten asukkaiden kuin autoilevien asiakasomistajien toiveet.

Liikennemyymälöiden miljööt uudistuvat lähivuosina, mikä näkyy erityisesti ravintoloiden sisustuksessa ja värimaailmassa. Myös ketjumarkkinointiin haetaan ripaus uutta ilmettä.

SÄHKÖÄ AKKUUN ABC-ketju, Fortum ja Nissan rakentavat Etelä-Suomeen 20 sähköautojen pikalatauspistettä. Verkosto ulottuu Turusta Haminaan ja pohjoisessa Tampereelle. Pikalatauspisteessä auton akku täyttyy 80-prosenttisesti jo puolessa tunnissa, mikä antaa nykytekniikalla autolle noin 100 kilometrin toimintasäteen. Ensimmäinen valtaväylän varrelle sijoitettu pikalatauspiste otettiin käyttöön syyskuussa 2012 Espoossa ABC Nihtisillassa.

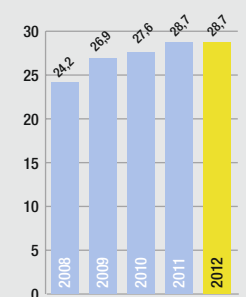

ABC JA NUORET -HANKE ETENEE

ABC on laatinut yhdessä Nuorten Palvelu ry:n kanssa oppaan ABC ja nuoret. Sen tarkoituksena on antaa vinkkejä ja toimintamalleja asiakaspalvelutilanteisiin nuorten kanssa. Opa jaetaan jokaiselle ABC-liikennemyymälässä työskentelevälle. Nuoret ovat myös itse olleet mukana miettimässä hyviä pelisääntöjä asiakaspalvelutilanteiden haasteisiin. ABC ja nuoret -opas sekä kentällä toteutettu koulutus ovat yksi askel nuorten asiainnin ymmärtämisessä.

S-ryhmän liikennemyymälä- ja polttonestekaupan verkostoon kuului vuoden 2012 lopussa 108 ABC-liikennemyymälää, 294 ABC-automaattiasemaa, kaksi ABC-Deliä ja yksi ABC GrilliMarket. Pääkaupunkiseudulla verkostoa täydentävät polttonestemyynnin yhteydessä osuuskaupan Delit, joita on 14. Kaikkien ABC-toimipaikkojen liiketoimintaa hoitavat S-ryhmän alueosuuskaupat.

S-RYHMÄN BENSIINIKAUPAN MARKKINAOSUUS (%)

Majoitus- ja ravitsemiskauppaa ajan hengessä

**S-RYHMÄN HOTELLI- JA RAVINTOLATARJONTA ON JO TÄLLÄ
HETKELLÄ SUOMEN MONIPUOLISIN. NYT ASIAKKAIDEN YKSILÖLLISET
TARPEET PYRITÄÄN HUOMIOIMAAN VIELÄ ENTISTÄKIN PAREMMIN.**

S-ryhmän majoituskauppa kasvoi vuonna 2012 ulkomaalaisten, ennen muuta venäläisten turistien ansiosta. Tuloksellisesti vuosi oli odotuksiin nähden hyvä. Majoitusliiketoiminta kehittyi keskihintavetoisesti edellisvuoteen verrattuna.

Kilpailu suomalaisessa hotellibisneksessä on kiristynyt vuosi vuodelta. Viime vuonna tarjonta lisääntyi sekä Helsingissä että Tampereella. Myös vapaa-ajan markkinoille tarjontaa on tullut lisää. Verkko-pohjainen monikanavainen jakelu on ollut hotelliliiketoiminnan arkipäivää jo vuosia, ja sen merkitys korostuu edelleen. Tässä ympäristössä S-ryhmän hotelliketjujen täytyy olla näkyvästi esillä.

Sokos Hotels Goes Online olikin eräs merkittävimmistä vuonna 2012 käynnistyneistä kehityshankkeista. Sokos Hotellit uudistavat verkkopalveluitaan ja huoneiden varausmahdollisuuksia sekä kehittävät joustavaa hinnoittelua vastaamaan nykypäivän kulutuskäyttäytymistä. Tavoitteena on, että Sokos Hotellien omilta verkkosivuilta jokainen asiakas löytää

helposti haluamansa tiedon ja itselleen optimaalisen hintavaihtoehdon.

Lähivuosina verkkoon syntyy elämyksellinen käyttöliittymä, jonka kautta asiakas voi huone-, ravintola- ja palvelupakettivarausten lisäksi esimerkiksi tutustua kaupunkien tapahtumatarjontaan, nähtävyyksiin ja erilaisiin ajanviettomahdollisuuksiin sekä tehdä lippuvараuksia tai ostaa liput ennakkoön.

SOKOS HOTELS -BRÄNDI UUDISTUU Hotellibisneksen toimintaympäristö on viime vuosina muuttunut myös kulutuskäyttäytymisen osalta. Yksilölliset tarpeet määrittävät hotellien valintakriteerit. Myös yhä useammat hotellit, niin yksityiset kuin ketjuhotellitkin pyrkivät profiloitumaan tarinansa, historiansa ja tarjontansa keinoin ja siten erottumaan kilpailijoistaan.

S-ryhmä vastaa tähän kulutuskäyttäytymisen muutokseen näkyvällä brändi- ja tuotekehitysuudistuksella. Sokos Hotels on Suomen suurin ja monipuolisin hotelliketju. Brändiuudistuksen tavoitteena on auttaa kuluttajaa löytämään itselleen ja kulloiseenkin tarpeeseensa sopivan hotelli.

CASE YKSILÖLLINEN SOLO

Jyväskylässä kesällä 2012 avatun Solo Sokos Hotel Paviljongin palvelupaus on tarjota aidosti yksilöllistä vieraanvaraisuutta. Yksilöllisyys ulottuu hotellin tilaratkaisuihin aina koko palvelutapahtumaan. – Keskeinen arvo meille on, että jokainen työntekijä haluaa kantaa vastuuta, onnistua ja tehdä hyvää, hotellipäällikkö **Johanna Väättä** kertoo. Hotelli onkin saanut asiakkailta erinomaista palautetta muun muassa aktiivisesta vuorovaikutuksesta heidän kanssaan. Solo Sokos Hotel Paviljongissa on 170 huonetta, joissa kaikissa on tavallista monipuolisempi ja laadukkaampi varustelutaso. Palveluihin kuuluvat kaksi ravintolaa, asiakas- ja tilaussaunat, kuntosali, lasten leikkihuone ja golf-simulaattori. Messu- ja kongressikeskus Paviljongin vieressä sijaitsevan hotellin arvioidaan vahvistavan Jyväskylän asemaa suosittuna messu- ja kokouskaupunkina.

S-ryhmän hotellit kuuluvat kahteen valtakunnalliseen ketjuun, jotka ovat Sokos Hotels ja Radisson Blu Hotels & Resorts. Matkailu- ja ravitsemiskauppaa harjoittavat Suomessa sekä alueosuuskaupat että SOK:n tytäryhtiö Sokotel Oy. Hotelleja oli vuoden lopussa 59. Lisäksi SOK:n tytäryhtiöt hoitavat Tallinnan Sokos Hotel Virun ja Pietarin kolmen Sokos Hotellin toimintaa.

Lähivuosina kaikkien suomalaisten tunteman Sokos Hotels -brändin alle syntyy neljä erityyppistä ala-brändiä. Näistä ensimmäisenä markkinoille lanseerataan Solo by Sokos Hotels, jonka yksiköitä Suomessa ovat Paviljonki Jyväskylässä, Torni ja Aleksanteri Helsingissä, Seurahuone Lahdessa sekä Tammer Tampereella. Pietarissa Solo-hotelleja ovat Vasilevsky ja Palace Bridge.

TÄYSIN UUSI HOTELLI TAMPEREELLE

Muutaman vuoden tauon jälkeen Sokos Hotels -ketju kasvoi vuonna 2012 uudella yksiköllä, kun Solo Sokos Hotel Paviljonki aloitti toimintansa. Lahdessa käynnistyi Sokos Hotel Seurahuoneen remontti.

Radisson Blu -ketjuun kuuluva RDB Plaza Helsingissä uudistui täydellisesti entistäkin korkeatasoisemmaksi, yksilöllistä palvelua tarjoavaksi designhotelliksi.

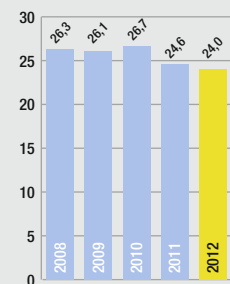
Jo 2000-luvun alusta suunnitteilla olleen Tornihotellin rakentaminen Tampereelle käynnistyi vihdoinkin syksyllä 2012. Tästä Tampereen uudesta maamerkistä tulee 27 kerroksen korkuinen.

Savonlinnaan saadaan ensimmäinen Sokos Hotelli. Osuuskauppa Suur-Savo osti Savonlinnan Seurahuone Oy:n hotelli- ja ravintolaliiketoiminnan sekä hotellin ja ravintoloiden toimitilat.

TORNIHOTELLI TAMPEREELLE Tampereen hotelli-kapasiteetti saa tarpeellista lisäystä, kun Tornihotelli valmistuu vuonna 2014. Näin S-ryhmä vahvistaa kilpailuasemaansa Tampereen kasvavilla matkailu-markkinoilla. Investointi on mittava ja rakennushanke kestää kaksi vuotta. Hotelliin tulee reilut 300 huonetta sekä monipuoliset ravintola- ja kokoustilat. Hotelli on yhdistelmä uutta ja vanhaa: tornimaista uudisosaa täydentävät peruskorjattava vanha veturitalli sekä siihen liittyvä vesitorni.

PLAZA MADE BY YOU Vuonna 2012 uudistunut Radisson Blu Plaza Hotel Helsingissä on historiastaan ammentava, mutta samalla nykyaikainen, vahvasti yksilöllinen ja yllätyksellinen hotelli. – Markkinoilla menestyvät nyt asiakkaansa yksilöllisesti hurmaavat, persoonalliset hotellit. Uudessa Plazassa asiakas voi vaikuttaa siihen, millainen hänen hotelli- ja ravintolakokemuksestaan muodostuu. Siksi käytämme siitä nimeä Hotel Made by You, hotellinjohtaja **Inari Lehtinen** toteaa.

S-RYHMÄN MAJOITUSLIIKETOIMINNAN MARKKINAOSUUS (%)

Suosiossa oman rahan paikat

Ravitsemiskaupassa vuosi 2012 oli myynnillisesti kaksijakoinen. Kauppa kävi hyvin alkuvuodesta, mutta taantui kylmän ja sateisen kesän myötä. Loppuvuodesta päästiin kuitenkin uudelleen vauhtiin. S-ryhmässä ravintolakauppa menestyi paremmin kuin alalla keskimäärin, ja myynnin kehitys oli edelliseen vuoteen verrattuna positiivinen.

Parhaiten kauppa kävi juoma-seurusteluravintoloissa ja nopean syömisen yksiköissä. Tämän suuntauksen uskotaan jatkuvan myös vuonna 2013, kun epävarma taloustilanne kiristää kuluttajien kukkaron nyörejä.

Epävarmoissa taloudellisissa oloissa S-ryhmän ravintolatoiminta keskittyy nyt kannattavuuden varmistamiseen. Uusia liikeideoita ei näissä olosuhteissa lähdetä kokeilemaan, mutta olemassa olevia terävoitetaan jatkuvasti. Hyvän ja ystävällisen palvelun merkitys kasvaa nyt entisestään. Ammattitaitoiseen palveluun ja henkilökunnan myyntitaitoihin kiinnitetään S-ryhmässä nyt erityistä huomiota.

SÄHKÖISET PALVELUT KEHITTYVÄT Kuten majoitus- myös ravintolakaupassa kehitetään jatkuvasti sähköisiä palveluja helpottamaan asiointia. Pöytävarauksia on jo pitkään voinut tehdä ravintoloiden omilla verkkosivuilla olevilla lomakkeilla. Vuonna 2012 S-ryhmän ravintoloissa otettiin käyttöön 80 ravintolassa Livebookingsin online-pöytävaraus, jossa pöytävarauksen voi tehdä reaaliajassa. Sähköinen varausmahdollisuus laajenee vuoden 2013 aikana. Coffee House -kahvilat toivat ensimmäisenä Suomessa iPad-laitteet asiakkaiden käyttöön. Niissä on luettavissa lehtiä ja laitteilla voi pelata pelejä. Asiakkaat ovat ottaneet uuden palvelun hyvin vastaan.

Ravitsemiskauppaa S-ryhmässä harjoittavat alueosuuskaupat sekä Sokoteli Oy hotel-liensa yhteydessä. Suurimmat valtakunnalliset ravintolaketjut ovat Rosso, Fransmanni, Amarillo, Coffee House, Sevilla/Torero, ABC Ravintolat ja Presso. Ketjuravintoloiden lisäksi S-ryhmässä on useita erillisravintoloita. Yhteensä ravintolatoimipaikkoja oli Suomessa vuoden 2012 lopussa noin 650.

TRENDEJÄ SEURATAAN Maailman ruoka-trendit saapuvat yhä nopeammin myös Suomeen. S-ryhmässä kehitystä seurataan tiiviisti ja kuluttajien uusiin tarpeisiin ja mieltymyksiin reagoidaan nopeasti. Tämän päivän kuluttajat kertovat ruokavalinnoillaan yhä useammin omista arvostuksistaan ja viestivät omaa elämäntapaansa. Vaakakupissa painavat usein eettisyys ja ekologisuus.

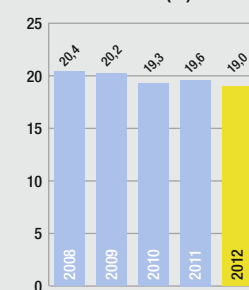
Ruuan alkuperä, tuotantotavat ja laatu ovat yhä useammin myös ravintolan valintaperusteita. Voimakkain megatrendi, vastuullisuus, sopii erinomaisesti s-ryhmäläiseen ajattelutapaan. Vastuullisuus on jokapäiväisiä valintoja muun muassa annoksissa käytettävien raaka-aineiden osalta. Lähirookaa ja luomua ei löydy pelkästään S-ryhmän kauppojen valikoimista, vaan myös ravintoloiden raaka-aineista ja annoksista.

S-ryhmä on Suomessa ravintolakaupan ylivoimainen markkinajohtaja niin myynnillä kuin yksiköiden määrällä mitattuna. Yksiköiden uudistaminen ja kunnossapito on jatkuvaa toimintaa. Tämän lisäksi vuonna 2012 avattiin muutamia uusia tai täysin uudistettuja ruoka- ja seurusteluravintola, Prismojen ruokamaailmoja sekä ABC-liikennemyymälöiden ravintoloita.

MAKSU ALLE SEKUNNISSA Coffee House -kahvilassa Helsingin Ässäkeskuksessa on marraskuusta 2012 alkaen pilotoitu niin sanottua lähimaksamista. Lähimaksamisella tarkoitetaan pieniä, alle 25 euron korttimaksuja, jotka suoritetaan käyttämällä korttia maksupäätteen lähellä. Turvallisuuden takaamiseksi lähimaksuille on asetettu yläraja. – Kun PIN-koodia ei tarvitse näpytellä, maksaminen nopeutuu, eikä kukaan sivullinen pääse näkemään tunnuslukua. Lähimaksaminen sopii hyvin esimerkiksi kahviloihin ja ravintoloihin, joissa tehdään paljon pieniä ostoksia, tuotepäällikkö Ari Pettinen S-Pankista kertoo. Lähilukua varten maksukortit vaativat uutta tekniikkaa. S-Etukortti Visan, jossa on lähimaksuominaisuus, tunnistaa kortissa olevasta radioaaltoja kuvaavasta logosta. Samanlainen logo löytyy maksupäätteistä, joille korttia vilautetaan. Lähimaksaminen otetaan laajemmin käyttöön S-ryhmässä vuoden 2013 aikana.

S-RYHMÄN RAVITSEMISLIIKETOIMINNAN MARKKINAOSUUS (%)

Asiakasomistajan autokauppa

AUTOKAUPAN VUOSI 2012 OLI JÄLLEEN KERRAN HAASTEELLINEN.

**AUTOMAA-KETJU PANOSTI ERITYISESTI ASIAKASOMISTAJILLE
RÄÄTÄLÖITYJEN PALVELUTUOTTEIDEN KEHITTÄMISEEN.**

Vuonna 2012 Suomessa myytiin 109 000 uutta henkilöautoa. Huhtikuussa noussut autovero leikkasi myynnistä asiantuntija-arvioiden mukaan 8–10 prosenttia. Auto-kannan edelleen jatkuvan vanhenemisen pysäyttäminen edellyttäisi, että vuosittain myytäisiin vähintään 20 000–30 000 uutta autoa nykyistä enemmän.

Autoala maassamme elää tällä hetkellä vaikeita aikoja. Tulevaisuudessa auto-kaupan keskittyminen jatkunee entistä voimakkaampana. Autokauppa on kriisissä muuallakin Euroopassa, samoin kuin autojen valmistus erityisesti Etelä-Euroopan perinteisesti suurissa tuottajamaissa. Painopiste on siirtymässä kehittyviin maihin, ennen muuta Aasiaan, jossa autoja sekä myydään että valmistetaan huikeasti kiihtyvällä tahdilla.

**KAKSIJAKOINEN VUOSI AUTO-
KAUPASSA** Autokaupan vuosi oli niin S-ryhmässä kuin koko alalla kaksijakoinen. Ennen huhtikuuta autoja myytiin erittäin hyvin, mutta veromuutoksen jälkeen kauppa tyssäsi. Laihojen kesäkuukausien jälkeen päästiin vähitellen vauhtiin, ja loppuvuonna kuukausimyyntit olivat jo kohtuullisia. Uusien autojen myynnissä päädyttiin noin 12 prosenttia miinukselle.

Vaihtoautojen kauppa kävi uusien autojen kauppaa paremmin. Niiden myynti oli lähes edellisvuoden tasolla.

Vaihtoautomarkkinoilla liikkuu Suomessa noin 600 000 autoa vuodessa. Vaihtoautokaupoista peräti kaksi kolmasosaa ihmiset tekevät suoraan keskenään ja vain yksi kolmasosa kulkee järjestäytyneen autokaupan kautta.

Kun autokaupan markkina huhtikuussa romahti, liiketoimintaansa joutuivat sopeuttamaan kaikki alan toimijat, myös S-ryhmä. Sopeutukset koskivat niin merkkien määrää, myyntineliöitä kuin henkilöstöäkin. Loppuvuodesta autokaupan kannattavuutta söi normaalia aggressiivisempi hinnoilla markkinointi.

MAHDOLLISUUKSIEN MARKKINA Uusien autojen myynnin ei odoteta merkittävästi lisääntyvän vuonna 2013. Näin ollen tavoiteltu kasvu on haettava kilpailijoilta. Tämä merkitsee, että jossain on onnistuttava kilpailijoita paremmin.

Asiakasomistajien entistä kattavampi palvelu ja yhä suuremman markkinaosuuden saaminen sekä heidän auto-ostoistaan sekä autokaupan palveluihin ja tarvikkeisiin liittyvistä ostoistaan on S-ryhmän suurin mahdollisuus.

Hyvä esimerkki pyrkimyksestä palvella asiakasomistajia entistä paremmin ovat viime vuoden aikana lanseeratut palvelutuotteet. Niiden avainsanoja ovat helppous ja selkeä hinnoittelu.

Karla-monimerkkihautoketjuun kuului vuoden 2012 lopussa kuusi yksikköä. Ketjua on tarkoitus tulevai-

suudessa laajentaa nykyisestä, ovathan huolto- ja varaosapalvelut autokaupan parhaiten kannattava osa, joka myös kasvaa.

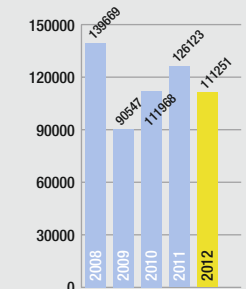
Yritysautomyynti on myös yksi S-ryhmän tulevaisuuden mahdollisuuksista. Tällä sektorilla S-ryhmällä on vielä parantamisen varaa. Yritysautomyynnin merkitys on erityisen tärkeä suurissa kaupungeissa.

Suomalaisen autokaupan myllerrys jatkuu myös tulevina vuosina. Kesäkuussa 2013 astuu voimaan uusi EU-tasoinen ryhmäpoikkeusasetus, jonka vaikutukset autokaupan kilpailukenttään näkyvät tulevina vuosina.

S-ryhmän autokaupan palveluja tarjoavat SOK:n tytäryhtiö SOK Autokauppa Oy sekä 12 alueosuuskauppaa. Palveluihin kuuluvat uudet autot, vaihtoautot, varaosa- ja tarvikemyynti sekä huolto- ja korjaustoiminta. Karla-monimerkkihauton toimipisteitä oli vuoden 2012 lopussa kuusi. S-ryhmän edustuksiin kuuluu 20 automerkkiä, joita myytiin 39 toimipaikassa.

HUOLETONTA AUTOILUA ASIAKASOMISTAJILLE S-ryhmä suuntaa autokauppansa painopistettä yhä enemmän asiakasomistajille. Tavoitteena on rakentaa palvelukonaisuuksia, jotka helpottavat autoilevien asiakasomistajien elämää. Uusia palvelutuotteita vuonna 2012 olivat Uusi auto vuodeksi sekä S-Helppohuolto. Uusi auto vuodeksi-palvelu tarkoittaa, että auton saa käyttöön vuoden ajaksi kiinteällä kuukausimaksulla ilman käsirahaa. Sopimuksen päättyessä asiakas voi tehdä uuden sopimuksen ja ajaa jälleen vuoden uudella autolla. Asiakkaalle ratkaisu on helppo ja riskitön sekä mahdollistaa ajamisen aina uudella autolla. Palvelun tarjoavat Automa-ketjun toimipaikat. Toinen Automa-ketjun asiakasomistajille räätälöimä palvelu on S-Helppohuolto, jossa kaikkien automerkkien huollot ja lisätyöt ovat saatavilla kiinteään hintaan. Vuonna 2012 vuosihuolto maksoi asiakasomistajille 160 euroa ja määräaikaishuolto 310 euroa.

**HENKILÖAUTOJEN
ENSIREKISTERÖINNIT (KPL)**

Maatalouskauppa uuteen vaiheeseen

**HANKKIJAMAATALOUS OY:N YHTEISTYÖ TANSKALAISEN DLA-KONSERNIN
KANSSA ALOITTAA UUDEN LUVUN SUOMALAISEN MAATALOUSKAUPAN
HISTORIASSA. SE PARANTAA KILPAILUKYKYÄ JA LUO MAHDOLLISUUKSIA
KASVAA, KANSAINVÄLISTYÄ JA LAAJENTAA PALVELUITA.**

Syksyllä 2012 sovittiin yrityskaupasta, jolla SOK myi 60 prosenttia Hankkija-Maatalous Oy:n osakkeista tanskalaiselle DLA-konsernille. Ratkaisulla pyritään turvamaan suomalaisten viljelijöiden etu pitkällä tähtäimellä.

Vaikka Hankkija-Maatalous on Suomessa toimialansa selvä markkinajohtaja, se on kansainvälisessä vertailussa kuitenkin suhteellisen pieni toimija. Yhteistyö DLA-konsernin kanssa lisää ostovoimaa, mikä parantaa kilpailukykyä ja auttaa vakauttamaan tuotantopanosten hintaheilahtelua. Lisäksi jakelu tehostuu ja asiantuntemus lisääntyy. Tämä kaikki hyödyttää suomalaista maanviljelijää.

Tehdyssä järjestelyssä Hankkija-Maatalouden on mahdollista jatkaa omaleimaisena maayhtiönä, joka elää vahvasti ja näkyvästi. Myös kaikille suomalaisille tutut Agrimarket- ja Multasormi-ketjut säilyvät ja jatkavat toimintaansa entiseen tapaan.

Vahva kansainvälinen yhteistyökumppani avaa Hankkija-Maataloudelle monia uusia mahdollisuuksia – mahdollisuuksia kasvaa, kansainvälistyä ja laajentaa pal-

velujaan. Suomen lisäksi toimintakenttänä voi tulevaisuudessa olla muu pohjoinen Eurooppa. Hankkijan monivaiheisessa menestystarinassa on näin kääntynyt uusi lehti.

MYynti TAVOITTEISSAAN Vuonna 2012 Hankkija-Maatalouden myynti ylitti budjetin, mutta jäi hieman edellisen vuoden tasosta. Tulos vastasi ennakoitua.

Suurimmat kasvut saavutettiin rehujen ja polttoöljyn myynnissä. Edellisestä vuodesta jäätin myynnillisesti eniten viljan sekä tuloksellisesti lannoitteiden kaupassa.

Kilpailu rehumarkkinoilla oli kuluneena vuonna kovaa. Vuoden aikana rehujen hinnat nousivat ennätyskorkealle, mikä johtui jo alkuvuonna tapahtuneesta rehuraaka-aineiden kallistumisesta.

Hankkija-Maatalouden omistaman Suomen Rehun toimivat ja luotettavat tuotteet sekä kustannuksia säästävät ruokintaratkaisut menestyivät tässä markkinaolosuhteessa hyvin.

PUIMURIKAUPPA KÄVI KUUMANA Maatalouskonekaupassa menestys oli kaksijakoista. Traktorikaupan myynti laski, mikä johtui toisaalta poistuneiden mallien heikosta saatavuudesta ja toisaalta uusien mallien liian pitkistä toimitusajoista. Ilahduttavaa kuitenkin oli, että uudet mallit otettiin hyvin vastaan ja vaihtotraktori-kauppa kävi edellisen vuoden tasolla.

Puimurikaupassa myytävät koneet uhkasivat loppua kesken, kun Sampo Comian myynti luisti erittäin hyvin. Myös vaihtopuimureista oli kova kysyntä.

Lannoitekauppa oli nihkeää koko vuoden. Kasvinsuojeluaineiden myynnissä kevät käynnistyi hyvin, mutta syksyn hankalista sääolosuhteista johtuen vuosimyynti jäi tavoitetta pienemmäksi.

Viljojen siemenet loppuivat keväällä pahasti kesken. Uusi siemenkausi syksyllä oli kaupallisesti erinomainen, mutta se ei riittänyt nostamaan koko vuoden myyntiä plussalle.

UUDEN SUKUPOLVEN VERKKOKAUPPA Hankkija-Maatalous on S-ryhmän edelläkävijä verkkokauppassa. Jo vuonna 2001 maanviljelijöille perustettu verkkokauppa astui vuonna 2012 uuteen aikaan, kun koko sivuston ilme, rakenne ja navigaatio uudistettiin. Suurin muutos oli kuitenkin se, että nyt Agrimarketin verkkokauppa palvelee myös kuluttaja-asiakkaita. Verkkokauppa on maatalousalan monipuolisin. Yli 4 000 tuotteen valikoimasta löytyvät perinteisten maatalouden tuotantopanosten, kuten rehun, polttoöljyn ja lannoitteiden lisäksi muun muassa rautakaupan tuotteet, puutarhatarvikkeet sekä harraste-eläintarvikkeet. Kaikille tuotteille on saatavissa kotiinkuljetus ja maksuvaihtoehdot ovat monipuoliset. Asiakasomistajat saavat ostoksistaan Bonusta ja maksutapaetua. Verkkokauppa on sulautettu Agrimarketin kotisivujen kanssa yhdeksi kokonaisuudeksi. Markkinointiviestinnän lisäksi samasta osoitteesta löytyvät sekä verkkokaupan että kivijalkamyymälöiden varastojen saldotiedot. Hyvä tuote-, hinta- ja saatavuusesittely netissä tuo myyntiä myös perinteisiin myymälöihin, houkuttelee uusia asiakkaita ja lisää verkon kiinnostavuutta ensisijaisena ostopaikkana. Tavoitteena on muutamassa vuodessa nostaa verkon osuus Agrimarket-ketjun kokonaisymyynnistä nykyisestä yhdestä prosentista kymmeneen prosenttiin.

MULTASORMI VAHVISTI ASEMAAN

Polttoainemyynti hipoi kaikkien aikojen ennätyksiä. Sateinen loppukesä ja pitkälle venynyt sadonkorjuu nostivat myyntiä merkittävästi, kun kuivureissa kului poikkeuksellisen paljon öljyä.

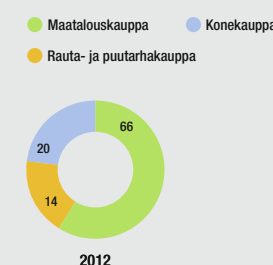
Puutarhakaupan kokonaismarkkina kasvoi Suomessa kuusi prosenttia ja Multasormien myynti kehittyi samassa tahdissa. Multasormi vahvisti edelleen asemaansa Suomen suurimpana puutarhakaupan ketjuna.

Rautakaupassa Suomen kokonaismarkkina sen sijaan laski 3,5 %. Hankkija-Maataloudessa rautatuotteiden myynti kehittyi suunnitellusti. Erityisen hyvin kasvoi maatilayrittäjien rakennustarvikekauppa.

Maatalous- ja konekauppaa S-ryhmässä tekee Agrimarket-ketju. Kuluttajautakauppaa harjoitetaan Kodin Terroissa, S-Raudoissa ja Prismoissa. Tämän lisäksi Agrimarket-ketjussa tehdään tuotantorakennus- ja perusrakennustarvikekauppaa. Puutarhakauppaa tekevät Agrimarketien Multasormet, S-Raudat, Prismojen kesäpihat sekä Kodin Terrat. Maatalouskauppaa harjoittaa valtakunnallisesti Hankkija-Maatalous Oy. Lisäksi kolmella alueosuuskaupalla on omaa maatalouskauppaa. Agrimarket-ketjulla on yhteensä 102 myymälää, joista Hankkija-Maatalous omistaa 74 myymälää. Lisäksi Hankkija-Maatalous Oy:llä on viisi rehutehdasta Suomessa ja yksi Latviassa sekä kaksi siemenpakkaamoja ja viljavarastoja.

AGRIMARKET-KETJUN MYYNTI TOIMIALOITTAIN (%)

Vauhdikasta laajenemista lähialueilla

LIIKETOIMINTA LÄHIALUEILLA VAHVISTAA S-RYHMÄN KILPAILUKYKYÄ MYÖS KOTIMAASSA. KANSAINVÄLISTYMISESTÄ KOITUU ASIAKASOMISTAJILLE MONENLAISIA HYÖTYJÄ.

S-ryhmän kansainvälisen laajentumisen vauhti on nopea. Vuonna 2012 avattiin Pietariin viisi uutta Prismaa ja Riikaan kaksi. Kaunasiin ja Tarttoon avattiin molempiin yksi uusi Prisma. Lisäksi Pietariin avattiin logistiikkakeskus.

Kaikkiaan S-ryhmällä oli vuoden lopussa Venäjällä Pietarissa 14, Virossa 8, Latviassa 5 ja Liettuaassa 3 Prismaa. Lisäksi S-ryhmällä on Pietarissa 3 Sokos Hotellia ja Tallinnassa 1.

Jos on yksiköiden määrä lisääntynyt nopeasti, niin vähintään yhtä nopeasti on kasvanut myynti. Marketkaupan kaikkien yksiköiden yhteenlaskettu myynti lähialueilla vuoden 2012 lopussa oli jo 466,3 miljoonaa euroa. Vuotuiset kasvut ovat olleet kymmenien prosenttien luokkaa. Kaikki tämä on saatu aikaan suhteellisen pienellä panostuksella, jos investoinnit suhteutetaan S-ryhmän kokonaisinvestointeihin, joista ne ovat alle viisi prosenttia.

Vauhtia ei ole tarkoitus hellittää, vaan esimerkiksi Pietarin kokonaismyymälämäärä tulee olemaan noin 30. Nyt ollaan siis vasta puolimatkan krouvissa.

Mihin nopealla kasvulla pyritään? Mitä hyötyä S-ryhmän asiakasomistajille on siitä, että S-ryhmä kansainvälistyy?

ASIAKASOMISTAJAT HYÖTYVÄT KANSAINVÄLISTYMISESTÄ

S-ryhmän ulkomailla sijaitsevien myymälöiden hankintavolyymit ovat jo niin suuria, että ne vaikuttavat monien tuotteiden hankintahintoihin myös Suomessa. Suuremmat hankintavolyymit, edullisemmat hankintahinnat, on yksi päivittäistavarakaupan perustuuksista.

Lähialueille tehdyt investoinnit on tähän asti rahoitettu SOK:n ulkomaisille tytäryhtiöilleen antamalla lainoilla. Kun lähialueiden tytäryhtiöt ovat saaneet verkostonsa kasvatettua riittävän suureksi, pystytään uusien investointeja tekemään yhtiöiden omalla tulovirralla. Tätä tilannetta ollaan jo lähellä, sillä kokonaiskassavirta on kääntynyt positiiviseksi. Virossa, jonka markkinoilla on oltu yli 10 vuotta, toiminta on jo kannattavaa. Viron viimeisimmät Prisma-investoinnit on tehty ilman SOK:n rahoitusta.

Alkuinvestointien ja käynnistämisvaiheen jälkeen ulkomaan yksiköt tulevat tekemään merkittävää positiivista tulosta ja parantavat näin koko S-ryhmän kilpailukykyä.

Onnistuminen Venäjällä on merkittävä saavutus, ja se vahvistaa S-ryhmän mainetta ja brändiä niin Suomessa kuin kansainvälisesti. Koko ryhmän tulevaisuudellekin se luo uusia mahdollisuuksia.

Toiminta ulkomailla mahdollistaa myös kasvun, joka on yrityksen pitkän aikavälin menestymiselle välttämätöntä. Nimenomaan marketkaupassa kotimaan kasvun rajat alkavat olla S-ryhmässä käsillä. Siksi on mielekästä laajentaa toimintaa lähialueille, jolloin varmistetaan hankintavoiman säilyminen ja lisääntyminen.

VALTAVA POTENTIAALI S-ryhmän ulkomaan liiketoimintojen kanta-asiakasjärjestelmät otettiin käyttöön Pietarissa syksyllä 2010, Latviassa ja Liettuaassa vuonna 2011 ja Virossa joulukuussa 2012. Menestys on ollut mahtava, sillä kanta-asiakkaita on näissä maissa nyt yhteensä 700 000 kappaletta, joista Pietarissa jo lähes 400 000. Lähialueilla kanta-asiakkaat eivät ole S-ryhmän osuuskauppojen asiakasomistajia, vaan asiakkaita, jotka keskittävät ostojaan S-ryhmän kauppoihin. Marketkaupan myynnistä kanta-asiakkaat tuovat noin 60 prosenttia. Etenkin pietarilaisista kanta-asiakkaista merkittävä osa matkustelee myös Suomessa, joten he ovat merkittävä liiketoimintamahdollisuus myös osuuskaupoille. Heidän puhuttelemisekseen monissa osuuskaupoissa pilotoidaan parhaillaan erilaisia markkinointitoimenpiteitä.

HOTELLIT HYVÄSSÄ VEDOSSA Vuosi 2012 oli S-ryhmän kansainväliselle majoitus- ja ravitsemiskaupalle menestyksenkäs. Sokos Hotel Virun käyttöasteet sekä tulos olivat erinomaiset. Myös Pietarin hotellit alkavat lunastaa niihin asetettuja odotuksia, ja niiden uskotaan nousevan voitollisiksi vuonna 2013. Tukea tälle odotukselle antavat Pietarin markkinan hyvät kasvunäkymät. Sokos Hotel Palace Bridgessä Pietarissa panostettiin viime vuonna bisnes- ja wellnespalveluihin. Uusi yli 5 000 neliömetrin hyvinvointikeskus ja kylpylä on Pietarin suurin.

PRISMA PÄRJÄÄ KOVASSAKIN KILPAILUSSA Kilpailu Venäjän ja Baltian markkinoilla, erityisesti Pietarissa, on hyvin kansainvälistä. Siellä S-ryhmää vastassa ovat muun muassa länsieurooppalaiset kauppajätit, saksalainen Metro ja ranskalainen Auchan. Venäläiset Lenta, O'Key, X5 ja Magnit ovat myös kunnioitettavia vastustajia paikallistuntemuksensa ja valtavan verkostonsa ansiosta. Baltiassa kovia kilpailijoita ovat muun muassa Rimi ja Maxima.

Kivikovassa kilpailuympäristössä S-ryhmän marketkauppa on menestynyt erinomaisesti. Sen valtteja ovat suomalaisten tuotteiden ja yritysten hyvä maine, asiakaslähtöisyys, luotettavuus, hyvä hinta-laatusuhde ja hyvät liikepaikat. S-ryhmä on lisäksi paneutunut huolella kulttuurieroihin ja osaa ottaa ne huomioon toiminnassaan. Tässä se on onnistunut monia suuria kilpailijoitaan paremmin.

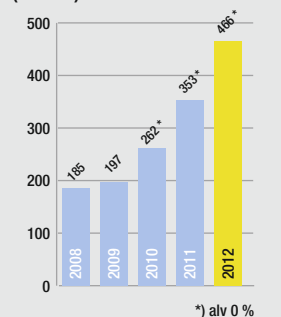
Kansainvälisessä kilpailussa S-ryhmä oppii uusia toimintamalleja, joita se pystyy hyödyntämään Suomessa asiakasomistajiensa palveluiden kehittämisessä.

S-ryhmän palveluksessa työskentelee lähialueilla jo yli 3 000 henkilöä ja määrä lisääntyy lähivuosina vielä merkittävästi. Paikalliselle väestölle vastuullisesti toimiva S-ryhmä tarjoaa turvallisen ja reiluilla pelisäännöillä toimivan työpaikan, hyvät kouluttautumis- ja uralla etenemismahdollisuudet sekä kilpailukykyiset palkat. S-ryhmän työntekijöille Suomessa toiminta lähialueilla puolestaan antaa mahdollisuuksia hankkia käytännön kokemuksia kansainvälisestä liiketoiminnasta.

S-ryhmä harjoittaa marketkauppaa Venäjällä, Virossa, Latviassa ja Liettuaissa sekä majoitus- ja ravitsemistoimintaa Venäjällä ja Virossa. Vuoden 2012 lopussa Venäjällä toimi yhteensä 14 marketkaupan yksikköä eli Prismaa, Virossa 8, Latviassa 5 ja Liettuaissa 3. Sokos Hotel Viru on S-ryhmän perinteikäs hotelli Tallinnassa. Pietarissa toimivat Sokos Hotellit Palace Bridge, Vasilievsky ja Olympia Garden.

**LÄHIALUEIDEN
LIIKETOIMINTOJEN MYYNTI
(MILJ. €)**

Kilpailukykyä hankinnalla

TEHOKAS HANKINTA JA LOGISTIikka OVAT S-RYHMÄN KILPAILUKYVYN
PERUSPILAREITA. KILPAILUKYVYN YLLÄPITÄMINEN VAATII JATKUVAA
UUDISTUMISTA JA JOSKUS MYÖS MITTAVIA INVESTOINTEJA.

SOK uudelleen organisoitiin keväällä 2012 päivittäis- ja käyttötavarakaupan hankintatoimintoja. Hankinta- ja logistiikkayhtiö Inex Partners Oy:n hankinnat ja saatavuuden ohjaus siirtyivät SOK:lle. Muutoksella tavoitellaan entistä selkeämpää työnjakoa ja parempaa reagointinopeutta. Muutos mahdollistaa jatkossa valikoima-hankinnan johtamisen yhtenä kokonaisuutena. Perimmäisenä tavoitteena on säilyttää toimialojen kilpailukyky ja turvata toimintaedellytykset myös tulevaisuudessa.

Inexin henkilöstö siirtyi vanhoina työntekijöinä SOK:n päivittäis- ja käyttötavarakaupan ketjuohjauksiin 1.5.2012.

Inex Partners Oy:n tehtävänä on vastaisuudessa varastointi- ja kuljetuspalvelujen tuottaminen sekä kehittäminen.

VASTUULLISTA HANKINTAA S-ryhmässä vastuullisuus on lainsäädännön vaatimukset ylittävää toimintaa, jonka perustana ovat S-ryhmän arvot ja vastuullisuusperiaatteet, SOK-yhtymän eettiset periaatteet sekä vastuullisuudelle asetetut yhteiset strategiset tavoitteet. Vastuullisuus korostuu erityisesti hankintatoiminnassa. Vastuullisella toiminnalla voidaan tänä päivänä saavuttaa myös selvää

kilpailuetua, sillä läpinäkyvyyden ja eettisyyden vaatimus kasvaa jatkuvasti kuluttajien keskuudessa.

S-ryhmä vastaa kaikista valikoimissaan olevista tuotteista kahdelle miljoonalle asiakasomistajalleen. Asiakas voi luottaa S-ryhmän toimipaikoissa myytäviin tuotteisiin riippumatta siitä, missä tuotteet on valmistettu.

S-ryhmän hankintatoiminnassa pyritään aina seuraamaan tuotantoketjua ja valmistusolosuhteita mahdollisimman pitkälle taaksepäin ja näin olemaan selvillä toiminnan eettisyydestä kokonaisuudessaan. SOK on muun muassa aktiivisesti mukana Business Social Compliance Initiative -järjestelmässä. Sen tavoitteena on parantaa riskimaiden työoloja kansainvälisten sopimusten vaatimalle tasolle ja varmistaa, ettei asiakkaan tarvitse huolestua ostoksiensa alkuperästä.

Oleellinen osa BSCI-toimintaa on tavarantoimittajien auditointi. Sen avulla pyritään varmistamaan, että tuotanto- ja työolosuhteet täyttävät kansallisen lainsäädännön vaatimukset.

Valikoimissa olevien tuotteiden turvallisuuden varmistaminen on S-ryhmälle ensiarvoisen tärkeää. Tämä varmistetaan muun muassa tehokkaan omavalvonnan avulla. S-ryhmässä on lisäksi kiinnitetty erityistä huomiota tiettyjen raaka-aineiden kuten palmuöljyn, soijan ja trooppisen puun kestävä tuotannon varmistamiseen.

SIPOON KT-LOGISTIikkakeskuksen TOIMINTA KÄYNNISTYI

Keväällä 2012 valmistui S-ryhmän kaikkien aikojen suurin yksittäinen investointi, käyttötavarakaupan logistiikkakeskus Sipoon Bastukärrin. Käyttöönotto vaihe ja uusien tuoteryhmien siirtäminen Sipoon kautta kulkevaksi kestää syksyyn 2013 saakka. Aiemmasta Vantaan Hakkilassa sijainneesta logistiikkakeskuksesta luovutaan vaiheittain. Sipoon logistiikkakeskus mahdollistaa uudenlaisen toimintatavan S-ryhmän käyttötavarakaupassa.

Tuotteet tulevat myymälöihin valmiiksi myyntikunnostettuina. Näin myymälöissä jää entistä enemmän aikaa asiakaspalveluun, pakkausjätteen käsittely vähenee ja työ myymälöissä tehostuu.

Entistä osuvampien toimitusmäärien sekä myynnin mukaisen täydentämisen ansiosta tuotteiden saatavuus paranee. Sipoon logistiikkakeskus on edelläkävijä ympäristövastuullisuudessa.

Sen käyttämästä lämmitys- ja ilmastointienergiasta peräti 99 prosenttia on uusiutuvaa.

PÄIVITTÄISTAVAROILLE UUSI LOGISTIikkakeskus

S-ryhmä suunnittelee parhaillaan uutta päivittäistavarakaupan logistiikkakeskusta Sipooseen. Tontti on jo hankittu ja rakennustyöt aloitetaan vuonna 2013. Uusi logistiikkakeskus otetaan käyttöön vaiheittain vuodesta 2016 alkaen. Tavoitteena on, että keskus on kokonaisuudessaan valmis vuonna 2019.

Valmistuessaan logistiikkakeskus on noin 180 000 neliömetrin suuruinen ja sen toiminnoista merkittävä osa on automatisoitu.

S-ryhmän päivittäis- ja käyttötavaroiden hankinnasta vastaavat edellä mainittujen liiketoiminta-alueiden SOK:ssa toimivat ketjuohjaukset. Varastointi- ja kuljetuspalvelujen tuottamisesta vastaa SOK:n tytäryhtiö Inex Partners Oy. Hankinnassa S-ryhmä tekee yhteistyötä pohjoismaisen Coop Tradingin kanssa, josta SOK omistaa neljänneksen. Käyttötavarakaupan hankintakumppani on Li & Fung. Meira Nova Oy on SOK:n tytäryhtiö, joka on erikoistunut päivittäistavaroiden HoReCa-alan hankintaan, markkinointiin ja logistiikkaan. Sen asiakasryhmiä ovat hotellit ja ravintolat, henkilöstöravintolat, julkisen sektorin suurkeittiöt sekä liikennemyymälät ravintoloihin. Meira Nova hankkii tavaraa koko Suomeen myös S-ryhmän ulkopuolisille asiakkaille. NEOT (North European Oil Trade Oy) on SOK:n ja Greeni Oy:n (St1) yhteisesti omistama polttonesteiden hankintayhtiö.

OMIEN MERKKIEN ALKUPERÄ

ESIIN S-ryhmä käynnisti vuonna 2011 hankkeen, jossa tavoitteena on lisätä pääraaka-aineen alkuperämaatieta kaikkiiin Rainbow-tuotteisiin, vaikkei lainsäädäntö sitä kaikkien elintarvikkeiden osalta toistaiseksi vaadi. S-ryhmä alkaa vuonna 2013 ilmoittaa alkuperän eli valmistusmaan myös omien merkkiensä vaatteissa ja kodintekstiilituotteissa, vaikka laki ei tähänkään velvoita.

Parhaiden osaajien S-ryhmä

**S-RYHMÄ HALUAA OLLA PALVELUALAN HALUTUIN TYÖNANTAJA,
JOSSA OSAAVA JA MOTIVOINUT HENKILÖSTÖ TYÖSKENTELEE
TAVOITTEIDEN JA MENESTYKSEN ETEEN.**

Osuustoiminnallisena yrityksenä S-ryhmän perusarvoihin kuuluu hyvä huolenpito omasta henkilöstöstä. S-ryhmä tukee monin eri tavoin henkilökuntansa työhyvinvointia ja osaamisen kehittämistä sekä tarjoaa monipuolisia työtehtäviä ja uramahdollisuuksia.

S-ryhmä on suuri suomalainen työnantaja. Sen palveluksessa työskentelee yli 43 000 kaupan ja palvelualojen ammattilaista. Viimeisen parinkymmenen vuoden aikana työntekijöiden määrä on lisääntynyt joka vuosi.

Valtaosa s-ryhmäläisistä työskentelee 20 alue-osuuskaupassa. Keskusliike SOK tytäryhtiöineen työllistää noin 11 000 henkilöä. Lisäksi S-ryhmä harjoittaa liiketoimintaa ulkomailla, Venäjällä ja Baltiassa, jossa työskentelee jo noin 3 800 s-ryhmäläistä.

S-ryhmässä työntekijöiden keski-ikä on alhainen, vain 35 vuotta. Suurin osa työntekijöistä on palvelualoille tyypillisesti naisia. Yli 80 prosenttia työskentelee vakituisessa työsuhteessa. Erilaisin järjestelyin koko-aikaisten työntekijöiden määrää pyritään jatkuvasti lisäämään.

HYVÄ ESIMIESTYÖ ARVOSSA Tärkeimpiä strategisia tavoitteita S-ryhmän henkilöstötyössä vuonna 2012 olivat: miten osaamista mitataan, miten kannustavaa palkitsemista ja esimiestyötä kehitetään sekä miten varmistetaan paremmin, että toimipaikoissa on juuri oikea määrä osaavaa henkilökuntaa muun muassa palvelemissa asiakkaita kuhunkin vuorokauden aikaan.

TYÖHYVINVOINTI TUO TULOSTA S-ryhmässä uskotaan, että työhyvinvointi on merkittävä tuloksen tekijä. - Henkilöstön hyvinvointi näkyy asiakaspalvelussa ja myyntityössä, siksi se on meille yhtä tärkeää kuin tuloksen tekeminen, henkilöstöjohtaja **Susa Nikula** Osuuskauppa Hämeenmaasta toteaa. Hämeenmaassa työkykyasiat ovat osa johtamisjärjestelmää. Henkilökunnan työhyvinvointia ja työkykyä seurataan tarkoilla mittareilla ja hälyttäviin asioihin reagoidaan. - Perinteiset työhyvinvoinnin toimenpiteet, kuten liikuntasetelit, eivät välttämättä tavoita

niitä, joiden työkyky on alentunut. Siksi investoimme työkyvyn johtamiseen muun muassa palkkaamalla koko-aikaisen työhyvinvointiasiantuntijan. Työkyvyn johtamisen tulokset ovat olleet erinomaisia. Sairauspoissaolojen määrä on vähentynyt merkittävästi, ja henkilökohtaiset työkykyneuvottelut ovat parantaneet työtyytyväisyyttä entisestään, Nikula kertoo. Projektin aikana luodut toimintamallit on tehty yhteistyössä henkilöstön kanssa ja niitä kehitetään edelleen. Samalla vahvistetaan osuuskaupan jo ennestään hyvää työnantajakuva.

Tutkimusten mukaan S-ryhmän työnantajakuva on kunnossa ja sen eteen tehdään jatkuvasti töitä. Muun muassa työkyvyn ja työhyvinvoinnin johtamiseen panostetaan tällä hetkellä vahvasti. Hyvä työnantajakuva houkuttelee palvelualan parhaat osaajat S-ryhmään töihin sekä saa heidät viihtymään ja pysymään töissä pitkään.

Esimiehiä ja johtamista kehitetään S-ryhmässä jatkuvasti. Hyvä esimies on avainasemassa niin työkyvyn ja työhyvinvoinnin ylläpitämisessä kuin työtulosten aikaansaamisessa. Reilu ja oikeudenmukainen esimies synnyttää myös hyvää työpaikkahenkeä, joka lisää työssä viihtymistä. S-ryhmän yksiköissä seurataan ja mitataan työtyytyväisyyttä säännöllisesti.

Myös työkykyä ja siinä tapahtuvia muutoksia seurataan aktiivisesti, ja työkykyä alentaviin asioihin puututaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

S-ryhmässä henkilöstöä palkitaan hyvistä työsuorituksista. Valtaosa työntekijöistä on tulospalkkauksen piirissä. Tämän lisäksi kehitetään kannustavaa välitöntä palkitsemista. Henkilöstöedut ovat S-ryhmässä kokonaisuudessaan hyvät; ostoetujen lisäksi niitä ovat muun muassa erilaiset liikunta- ja kulttuuriedut. Merkittävä etu on sekin, että jokaiselle halukkaalle s-ryhmäläiselle tarjotaan mahdollisuus kouluttaa itseään ja kehittyä työssään.

S-RYHMÄ KUIN KASVATTAJASEURA S-ryhmän myymälöissä ja ravintoloissa työskenteli kesällä 2012 lähes 7 000 kesätyöntekijää. Lisäksi lähes 5 000 sai Tutustu työelämään ja tienaa -kesäharjoittelupaikan. Näin S-ryhmä oli eräs suurimmista nuorten työllistäjistä. S-ryhmää voikin verrata urheilumaailmasta tuttuun kasvattajaseuraan. Useille koululaisille se tarjoaa ensimmäisen kosketuksen työelämään jo 15 vuoden iässä. S-ryhmässä nuorten on helppo viihtyä, sillä yli neljännes työntekijöistä on alle 25-vuotiaita.

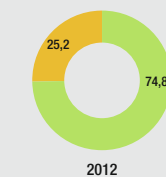
ENEMMÄN KESKUSTELUA, VÄHEMMÄN VÄÄRINKÄSITYKSIÄ

Toimiva ja keskusteleva työyhteisö on voimavara. – Vuorovaikutuksen merkitys korostuu vuorotyössä, kun kiireen keskellä työntekijät eivät aina ehdi kunnolla nähdä ja jutella keskenään. Asioista puhuminen lisää yhteistä ymmärrystä ja työhyvinvointia. Jotta jutteleminen olisi helpompaa, Keskimaa Osk:n kaikki työntekijät ovat tutustuneet lähimpiin työkavereihinsa paremmin Jollas Instituutin vuorovaikutusvalmennuksissa, Keskimaa Osk:n henkilöstöjohtaja **Raija Rantanen** kertoo. Palokan Prismän myyjä **Ulla Rohulan**, myyntialuevastaava **Aki Kuukkanen** ja myyntipäälikkö **Tuija Jussinoja-Nissisen** mukaan vuorovaikutusvalmennus lisäsi työyhteisön avoimuutta. Kun tuntee työkaverit ja heidän työtehtävänsä, osaa arvostaa kaikkien panosta. Myös palautetta on helppo antaa ja tarvittaessa pyytää apua. Hyvä yhteishenki näkyy myös asiakkaille.

Kaupan palveluksessa on Suomessa yli 300 000 henkilöä eli se on eniten työllistävä toimiala maassamme. S-ryhmässä työskentelee yhteensä yli 43 000 osaajaa, joista 11 000 SOK-yhtymässä.

HENKILÖKUNTA SUKUPUOLIJAKAUMA (%)

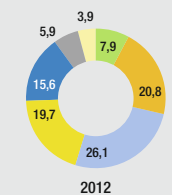
● Naiset ● Miehet

2012

HENKILÖKUNTA IKÄJAKAUMA (%)

● alle 20 ● 20–24 ● 25–34 ● 35–44 ● 45–54 ● 55–59 ● yli 60 vuotta

2012

Hyvinvointia osuustoiminnalla

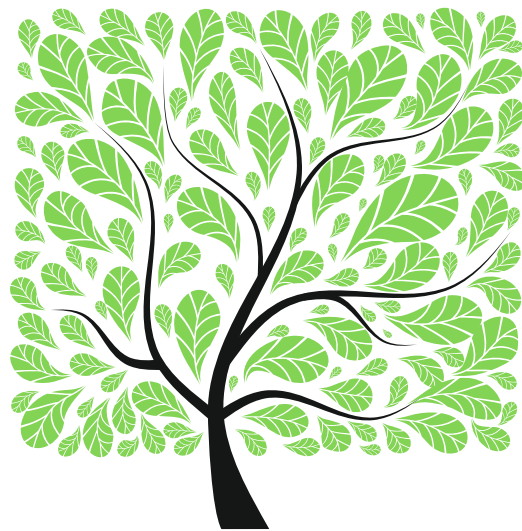
**SAMAAN AIKAAN KUN SUOMESSA VIETETTIIN YK:N KANSAINVÄLISTÄ
OSUUSTOIMINTAVUOTTA, S-RYHMÄSSÄ MENI RIKKI KAHDEN
MILJOONAN ASIAKASOMISTAJATALOUDEN MAAGINEN RAJA.**

Osuustoiminta on nousemassa kansainväliseksi megatrendiksi. Inhimillinen markkinatalous on tervetullut vastavoima kvartaalikapitalismille. Osuustoiminnan yli 150-vuotiaat arvot – omatoimisuus, omavastuisuus, demokratia, tasa-arvo, oikeudenmukaisuus, solidaarisuus – puhuttelevat ihmisiä kenties enemmän kuin koskaan ennen.

Suomi on väkilukuun suhteutettuna maailman osuustoiminnallisimman maa; lähes yhdeksän kymmenestä aikuisesta on vähintään yhden osuuskunnan jäsen. Meillä osuustoiminnalliset yritykset myös menestyvät erinomaisesti.

Asiakasomistajuus on S-ryhmän tapa toteuttaa osuustoiminnallista yritysmuotoa. S-ryhmässä palveluita tuotetaan ja edut annetaan jäsenille eli asiakasomistajille. Tämä aidosti asiakaslähtöinen ajattelutapa saa vastakaikua erityisesti taloudellisesti vaikeina aikoina. Orastavan taantuman vuonna 2012 asiakasomistajien määrä kasvoi S-ryhmässä edelleen voimakkaasti ja he käyttivät palveluita entistä uskollisemmin.

OSUUSTOIMINTA TUNNETUKSI S-ryhmä teki vuonna 2012 osuustoimintaa tunnetuksi monin eri tavoin. Yksi näkyvimmistä tempauksista oli touko–elokuussa toteutettu osuustoimintarekkakiertue, joka ulottui Helsingistä Rovaniemelle. Rekka vieraili muun muassa Seinäjoen Tangomarkkinoilla sekä Pori Jazzeilla.

KAIKKI YHDESSÄ OMISTAJAN HYVÄKSI

Suomen pohjoisin ja alueellisesti suurin osuuskauppa Arina panosti osuustoimintavuoteen tosissaan. Toimipaikoissa Siikalatvasta Ivaloon järjestettiin lähes 30 osuustoimintapäivää ja osuustoimintarekka kiersi toimialueella kymmenen päivän ajan. Yhteistyökumppaneiden kanssa järjestettiin lukuisia S-etupäiviä, minkä lisäksi osuuskauppa esittytyi muun muassa lastenmessuilla ja rock-festivaalilla. Juhlaseminaari järjestettiin toukokuussa Oulussa. – Osuustoiminta on sitä, että omistetaan yhdessä ja jaetaan hyödyt yhdessä. ”Meidän. Meitä varten.” on viesti, jota olemme kertoneet Arinasta niin omalle henkilökunnalle, omistajillemme kuin medialle, markkinointijohtaja **Pasi Ruuskanen** kiteyttää. Arinalla on 150 000 pohjoissuomalaista asiakasomistajaa. – Osuuskaupassa koemme tekevämme työtä, jolla on merkitystä. Kaikki hyöty toiminnastamme jää tänne Pohjois-Suomeen, Ruuskanen jatkaa.

Juhlavuoden päätapahtuma Suomessa oli S-ryhmän järjestämä ”Hyvinvointia osuustoiminnalla” -seminaari. Seminaarin johtajuus ei S-ryhmässä jäänyt juhlapuheisiin, vaan vaikeista taloudellisista olosuhteista huolimatta SOK ja kaikki osuuskaupat investoivat vahvasti asiakasomistajien palveluiden edelleen kehittämiseen sekä työllistivät uusia s-ryhmäläisiä.

ÄSSÄKENTÄT LIIKUTTAVAT LAPSIA S-ryhmän osuuskaupat ovat yhteistyössä kuntien ja Suomen Palloliiton kanssa rakentaneet eri puolille Suomea parikymmentä monitoimikenttää, jossa lapset voivat yleisurheilla, luistella, pelata jalkapalloa tai vaikkapa sählyä. Tavoitteena on lähivuosina rakentaa kaikkiaan 100 kenttää. – Haluamme edistää asiakasomistajaperheiden hyvinvointia tukemalla lasten liikunnallisia harrastuksia. Monilla paikkakunnilla Ässäkenttä on ainoa lasten liikuntapaikka, SOK:n partnertoiminnan päällikkö **Marjaana Saarikoski** kertoo.

ASIAKASOMISTAJUUS
ON 2 MILJOONAA
ERILAISTA TARINAA.

MILLAINEN ON
SINUN TARINASI?

KERRO SE
OSOITTEESSA
2MILJOONAA
TARINAA.FI

Asiakas
= Omistaja

ASIAKASOMISTAJUUS LIIKETOIMINNAN

LÄHTÖKOHTA Asiakkuusajattelu kehittyi S-ryhmässä jatkuvasti. Vaikka asiakasomistajuus on saavuttanut suuren suosion, sen houkuttelevuutta pyritään lisäämään entisestään. Vuonna 2012 S-ryhmässä vahvistettiin asiakkuusstrategia, jonka mukaisesti asiakasomistajuus on kaiken liiketoiminnan suunnittelun lähtökohta.

Kaikkia S-ryhmän ketjuja yhdistävä ylivoimatekijä on bonusjärjestelmä. Sen tunnuksena olevan S-Etukortin on useissa tutkimuksissa todettu tuovan omistajilleen parhaat taloudelliset edut. Asiakasomistajuus on Suomen arvostetuin asiakkuusohjelma.

Vihreä kortti ei kuitenkaan saa olla ainoa erottautumistekijä, asiakkuusstrategiassa todetaan. Asiakkaan kokeman hyödyn on oltava todellinen jokaisen ketjun kohdalla, myös ilman S-Etukorttia.

KATSE TAKAPIHALTA ETUPIHALLE

S-ryhmässä on määritelty jokaiselle ketjulle ne erottuvuustekijät, jotka tekevät niistä kilpailijoita parempia. Erottuvuustekijät ovat asiakaslupauksia, jotka on lunastettava käytännön toiminnassa jokainen päivä. Näin asiakasomistaja voi hyöttyä ainutlaatuisen hyvistä palvelukirjosta, jota lisäksi S-Etukortin mukanaan tuoma Bonus ja muu palkitseminen täydentävät.

Asiakashyödyn lisäksi nyt halutaan kiinnittää entistä enemmän huomiota myös asiakaskokemukseen. S-ryhmälle tunnusomaista ovat hyvin toimivat ja tehokkaat taustajärjestelmät, esimerkiksi hankinta, logistiikka ja tietojärjestelmät, joiden avulla on aikaansaatu kustannustehokkuutta ja kilpailukykyä. Nyt halutaan kääntää katsetta entistä enemmän asiakaskohtaisiin, palveluun, asiakkaan ymmärtämiseen ja vuorovaikutukseen hänen kanssaan.

S-YRITYSKORTTI HELPOTTAA YRITYSTEN ARKEA

S-ryhmän laajasta palvelutarjonnasta halutaan olevan entistä enemmän hyötyä myös yritysasiakkaille. Yritysten arkea helpottamaan lanseerattiin vuonna 2012 S-Yrityskortti. Se on maksuaikakortti, jolla saa myös alennuksia S-ryhmän toimipaikoista. Ostosta kertyviä kuitteja ei tarvitse erikseen säilyttää, sillä kuukausittainen korttilasku on alv-vähennyskelpoinen ja sisältää kaikki kirjanpitoa varten vaadittavat tiedot.

Viime mainittuun liittyen S-ryhmässä kehitettiin vuonna 2012 tapoja, joilla asiakas voi antaa palautetta. Uutena vaikuttamiskanavana otettiin entistä laajemmin käyttöön sosiaalinen media. Omat Facebook-sivut ovat muun muassa Sokoksella, S-Pankilla ja S-Etukortilla. Youtubeen perustettiin S-ryhmän oma kanava.

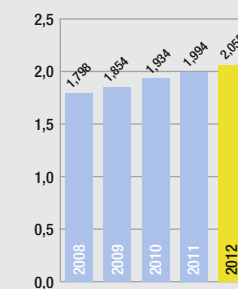
S-ryhmän eri asiakaspaneeliin on ilmoittautunut noin 40 000 asiakasta. Panelistit osallistuvat keskimäärin kahteen eri paneeliin.

KAKSI MILJOONAA TARINAA

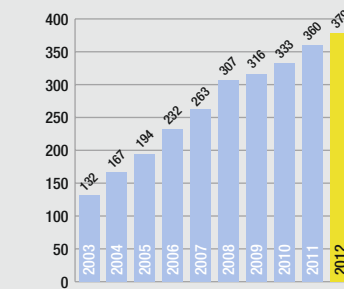
Tunteet ja yhteisöllisyys nousivat pintaan 2 miljoonaa tarinaa -kampanjassa vuonna 2012. – Asiakasomistajuudesta tunnetaan parhaiten Bonus ja muut rationaaliset asiat, siksi halusimme synnyttää tunteita ja saada ihmiset kertomaan omia osuuskaupamuistojaan, viestintäpäällikkö **Leena Tikkanen** SOK:sta kertoo. Asiakassuhteesta S-ryhmään muodostuikin monimuotoinen, hauska, tunteikas ja yllättäväkin kuva, kun asiakasomistajat itse kertoivat omia tarinoitaan kampanjan verkkosivuilla.

JÄSENMAÄRÄ (MILJ.)

ASIAKASOMISTAJILLE
MAKSETTU BONUS (MILJ. €)

S-Pankki – mukana asiakasomistajan arjessa

S-PANKKI ON S-RYHMÄN ASIAKASOMISTAJIEN OMA PANKKI. SUOMEN AINOAN KAUPPAPANKIN VALTTEJA OVAT EDULLISET PALVELUT, LAAJA PALVELUVERKOSTO, PITKÄT AUKIOLOAJAT SEKÄ HELPPÖKÄYTTÖINEN VERKKOPANKKI.

S-ryhmän asiakasomistajat arvostavat erityisesti sitä, että he voivat hoitaa kaikki päivittäiset rahasianssa helposti yhdellä kortilla. He arvostavat myös S-Pankin kilpailukykyisiä säästämisen- ja luottotuitteita.

Entistä useampi asiakas onkin ollut kiinnostunut S-Etukortti Visan ympärille rakentuvista palveluista. Vuoden 2012 aikana myönnettiin 200 000 uutta S-Etukortti Visaa. Niiden määrä nousi jo yli 1,1 miljoonaan kappaleeseen.

Myös S-Pankin talletuskanta on mittava. Vuoden 2012 lopussa yksityishenkilöiden talletusten määrä oli 2 336 miljoonaa euroa. Yritystalletukset mukaan lukien koko talletuskanta oli 2 473 miljoonaa euroa.

UUTTA JA ENTISTÄKIN PAREMPAA Vuonna 2012 S-Pankki kasvatti tuotevalikoimaansa uudella luottotutella, S-Lainalla. S-Laina sopii

erityisesti suurempien hankintojen rahoittamiseen, sillä luottosumma on suurimmillaan 20 000 euroa ja takaisinmaksuaika pisimmillään 12 vuotta. S-Laina on muiden S-Pankin luottotutten tapaan vakuudeton eli sen hakeminen ei edellytä asiakkaalta vakuuksia tai takaajia.

S-Pankin luottotutet ovat tulleet entistä paremmin yleiseen tietoisuuteen ja ne kasvattavat suosiotaan. Vuonna 2012 antolainaus henkilöasiakkaille kasvoi 37 miljoonalla eurolla ja päättyi vuoden lopussa 241 miljoonaan euroon.

S-Pankki uudisti verkkopankkiaasiakkaidensa toiveiden pohjalta. Tavoitteena oli entistä helpompi käytettävyys ja sujuvampi asiointi. Vuoden loppuun mennessä lähes 1,2 miljoonaa asiakasta oli ottanut käyttöönsä pankkitunnukset sähköistä asiointia varten.

JO 2,6 MILJOONAA ASIAKASTA S-Pankin asiakasmäärä jatkoi edelleen kasvuaan ja oli vuoden lopussa lähes 2,6 miljoonaa. Valtava asiakasmäärä kertoo omalta osaltaan, että S-Pankki on ottanut vahvasti paikkansa suomalaisessa pankkikentässä ja vakiinnuttanut asemansa ”koko kansan kakkospankkina”. Tästä asemasta on hyvä kasvaa yhä useamman suomalaisen ykkös pankiksi.

LAHJAKORTIT UUDISTUIVAT S-ryhmä uudisti lahjakorttinsa lokakuussa 2012 niin visuaalisesti kuin toiminnallisesti. Lahjakortit ovat nyt laskevasaldoisia, mikä tarkoittaa, että lahjakortin voi käyttää useammalla ostokerralla. Tämä antaa entistä enemmän valinnanvapautta lahjan saajalle. Lahjakortit kelpaavat maksuvälineinä lähes kaikissa S-ryhmän yksiköissä ympäri Suomen, ja niitä myös myydään useimmissa toimipaikoissa.

TULOS MAHDOLLISTAA KEHITTÄMISEN

S-Pankki teki viime vuonna kohtuullisen, 6,4 miljoonan euron liikeluoksen, joka mahdollistaa pankin toiminnan kehittämisen koko ajan haastavammassa toimintaympäristössä. Kuten muidenkin suomalaisten pankkien, myös S-Pankin tuloksen tekemisen haasteet kasvavat kiristyneen sääntelyn aiheuttamista kustannuksista johtuen. Oman lisänsä tähän tuo vuoden 2013 alusta voimaan astunut pankkivero.

S-Pankin vakavaraisuus on erinomaisella tasolla. Vuoden 2012 lopussa pankin vakavaraisuusaste oli 19,4 %, mikä on selvästi viranomaisvaadetta (8 %) korkeampi.

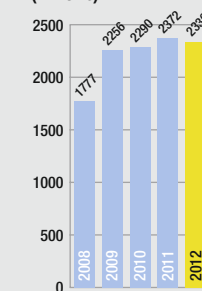
S-ryhmään kuuluva S-Pankki on suomalainen kauppapankki, jolla on noin 2,6 miljoonaa asiakasta. S-Pankki tarjoaa asiakkailleen säästämiseen, maksamiseen sekä hankintojen rahoittamiseen liittyviä palveluja. S-Pankki palvelee yli 700 S-ryhmän toimipaikassa ympäri Suomen sekä verkkopankissa ja puhelinpalvelussa. S-Pankin omistavat puoliksi SOK sekä S-ryhmän alueosuuskaupat. S-Pankille on myönnetty kotimaisuutta kuvaava avainlipputunnus.

S-PANKILLA TYYTYVÄISIMMÄT ASIAKKAAT Vuoden 2012 lopulla tehty, pankkien asiakastyytyväisyyttä kuvaava EPSI-Rating -tutkimus osoitti, että pankkialan maine suomalaisten kuluttajien keskuudessa on selvästi heikentynyt. S-Pankin tilanne on kuitenkin päinvastainen. Tutkimuksen mukaan S-Pankilla on uskollisimmat asiakkaat ja laadukkaimmat tuotteet. Lisäksi S-Pankin edullisista pankkipalveluista nauttivat asiakkaat kokevat saavansa pankistaan parasta vastinetta rahoilleen.

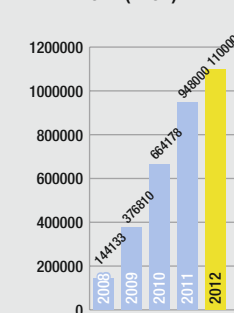

MILJOONA VISAA S-Pankki laski ensimmäisen pankkina koko Euroopassa liikkeelle Credit/Debit-yhdistelmäkortit, jotka korvasivat aiemmin käytössä olleet pankkikortit. Yhdistelmäkortit tekivät mahdolliseksi maksamisen ulkomailla suoraan omalta pankkitilitä. Nyt vihreä Visa on jo joka viidennellä suomalaisella. S-Pankki on lyhyessä ajassa noussut kolmen suurimman Visa-korttien liikkeellelaskijan joukkoon. Tämän on mahdollistanut pankin laaja toimipaikkaverkosto sekä ennen kaikkea se, että S-ryhmän asiakasomistajat ovat ottaneet omakseen tuttuun S-Etukorttiin liitetyn Visa-maksuominaisuuden. S-Pankki myönsi miljoonannen S-Etukortti Visan maaliskuussa 2012.

YKSITYISHENKILÖIDEN TALLETUKSET S-PANKISSA (MILJ. €)

S-ETUKORTTI VISAN KÄYTTÄJÄT (HLÖÄ)

Mikä on S-ryhmä?

S-RYHMÄN ALUEOSUUSKAUPAT

Etelä-Karjalan Osuuskauppa, Lappeenranta
Etelä-Pohjanmaan Osuuskauppa, Seinäjoki
Helsingin Osuuskauppa Elanto, Helsinki
Jukolan Osuuskauppa, Nurmes
Keskimaa Osk, Jyväskylä
Koillismaan Osuuskauppa, Kuusamo
Kymen Seudun Osuuskauppa, Kouvola
Osuuskauppa Arina, Oulu
Osuuskauppa Hämeenmaa, Lahti
Osuuskauppa Keula, Rauma
Osuuskauppa KPO, Kokkola
Osuuskauppa Maakunta, Kajaani
Osuuskauppa PeeÄssä, Kuopio
Osuuskauppa Suur-Savo, Mikkeli
Osuuskauppa Varuboden-Osla Handelslag, Kirkkonummi
Pirkanmaan Osuuskauppa, Tampere
Pohjois-Karjalan Osuuskauppa, Joensuu
Satakunnan Osuuskauppa, Pori
Suur-Seudun Osuuskauppa SSO, Salo
Turun Osuuskauppa, Turku

S-RYHMÄN KESKEISET LUVUT VUONNA 2012

	Milj. €
S-ryhmän vähittäismyynti	12 037
S-ryhmän vähittäismyynti Baltiassa ja Venäjällä	466
S-ryhmän vähittäismyynti kotimaassa	11 571
Osuuskauppojen vähittäismyynti	10 373
S-ryhmän bonusmyynti	9 444
Asiakasomistajille maksettu Bonus	379
S-ryhmän investoinnit	573
S-ryhmän tulos	212
Asiakasomistajia	2 055 227
Henkilöstö	43 417

S-ryhmä on merkittävä suomalainen, osuustoiminnallinen kaupanalan yritysryhmä. Se muodostuu Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnasta (SOK) ja sen tytäryhtiöistä sekä 20 alueosuuskaupasta ja kahdeksasta paikallisosuuskaupasta. Osuuskauppojen jäsenet eli asiakasomistajat omistavat osuuskaupat, jotka puolestaan omistavat keskusliike SOK:n. Asiakasomistajien määrä ylitti kahden miljoonan rajan helmikuussa 2012 ja vuoden lopussa asiakasomistajia oli 2 055 227.

S-ryhmän liiketoiminnan tarkoituksena on tuottaa palveluja ja etuja asiakasomistajille.

Ryhmän päämääränä on tarjota asiakasomistajilleen kaikkialla Suomessa monipuoliset palvelut ja laaja toimipaikkaverkosto. Kaiken toiminnan lähtökohtana ovat asiakkaan palvelutarpeet ja arjen helpottaminen hyödyllisten palveluiden ja etujen avulla.

TOIMINNAN SELKÄRANKANA OVAT ARVOT:

- Olemme asiakasta varten.
- Kannamme vastuuta ihmisistä ja ympäristöstä.
- Uudistamme jatkuvasti toimintaamme.
- Toimimme tuloksellisesti.

S-RYHMÄN LIIKETOIMINTA

S-ryhmä tuottaa päivittäis- ja käyttötavarakaupan, liikennemyymälä- ja polttonestekaupan, matkailu- ja ravitsemiskaupan, auto- ja autotarvikekaupan sekä maatalouskaupan palveluja. Lisäksi S-Pankki tarjoaa asiakasomistajille pankkipalveluja.

S-ryhmän liiketoiminta on organisoitu valtakunnallisiin ketjuihin. SOK tuottaa keskitetysti yhteiset palvelotoiminnot. Kun ketjutoimintaan yhdistetään alueosuuskauppojen hyvä paikallinen markkina- ja asiakastuntemus, syntyy tehokas s-ryhmäläinen liiketoimintamalli.

Kotimarkkinoiden lisäksi S-ryhmällä on kansainvälistä liiketoimintaa Venäjällä ja Baltian maissa, jossa harjoitetaan marketkauppaa sekä matkailu- ja ravitsemiskauppaa. Pietarissa toimii kolme Sokos Hotellia ja Tallinnassa yksi. Prismoja on kahdeksan Virossa, 14 Venäjällä, viisi Latviassa ja kolme Liettuassa.

S-ryhmällä oli vuoden 2012 lopussa 1 697 toimipaikkaa, joista 17 oli Baltiassa ja 17 Venäjällä.

S-ryhmässä työskenteli vuoden 2012 lopussa 43 417 palvelualan ammattilaista.

S-RYHMÄN VÄHITTÄISMYyntI

LIIKETOIMINTA-ALUEITTAIN 2012 (ALV 0 %)

	Milj. €
Prisma*	3 219,32
S-market	3 206,77
Sale	531,84
Alepa	336,27
Kodin Terra	159,43
S-Rauta	81,58
Muu marketkauppa	9,95
Marketkauppa*	7 545,16
ABC-liikennemyymälät	899,55
ABC-automaattiasemat	723,57
ABC-polttoöljypalvelu	49,02
ABC-Deli	89,44
ABC-GrilliMarket	4,47
Muut liikennemyymälät	63,87
Muut automaattiasemat	1,87
Muu liikennemyymälä- ja polttonestekauppa	0,12
Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa	1 831,92
Sokos	285,81
Emotion-erikoisliikkeet	30,92
Pukumies	25,41
Muut erikoisliikkeet	6,38
Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa	348,52
Matkailutoiminta*	270,19
Ravitsemistoiminta*	532,47
Matkailu- ja ravitsemiskauppa*	802,66
Automaa	187,22
Muut autoliikkeet	325,42
Auto- ja autotarvikekauppa	507,22
Agrimarketit	652,33
Konekeskukset	168,30
Rautakauppa	10,98
Viljakauppa	146,04
Muu maatalouskauppa	12,82
Maatalouskauppa	990,47
Muut	11,16
YHTEENSÄ*	12 037,10

* sisältää lähialueiden myynnin

S-RYHMÄN

VÄHITTÄISMYyntITOIIMIPAIKAT 31.12.2012

	Lkm*	Lkm**
Prisma***	95	
S-market	434	
Sale	261	
Alepa***	87	
<i>Markettoimipaikat</i>	<i>878</i>	
Kodin Terra***	12	
S-Rauta	16	
Muut markettoimipaikat*	11	
Marketkauppa	917	
ABC-liikennemyymälät	108	108
ABC-automaattiasemat	90	295
ABC-Deli	16	16
ABC-GrilliMarket	1	1
Muut liikennemyymälät	12	4
Muut automaattiasemat		3
Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa	227	427
Sokos***	22	
Emotion	34	
Pukumies	10	
Muut erikoisliikkeet	10	
Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa	76	
Sokos Hotels	52	
Radisson Blu Hotels	7	
Muut hotellit	3	
<i>Matkailutoimipaikat</i>	<i>62</i>	
<i>Ravitsemistoimipaikat</i>	<i>252</i>	<i>751</i>
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	314	
Autokauppa	47	
Agrimarket***	90	
Konekeskus	10	
Muut maatalous- ja rautatoimipaikat	1	
Maatalouskauppa	101	
Muut toimipaikat	15	
YHTEENSÄ	1697	

* Toimipaikkalukumäärä ei sisällä muiden toimipaikkojen yhteydessä olevia ravintoloita, myymälöitä tai asemia.

** Toimipaikkalukumäärä sisältää muiden toimipaikkojen yhteydessä olevat ravintolat, myymälät ja asemat.

*** Sisältää verkkokaupan.

S-ryhmä numeroin 2008–2012

Milj. €	IFRS 2012	IFRS 2011	IFRS 2010	IFRS 2009	IFRS 2008
SOK-YHTYMÄ					
Liikevaihto	11 708	11 280	9 258	8 532	8 800
Poistot ja arvonalentumiset	71	72	65	72	76
Liikevoitto	-24	19	49	63	48
Rahoitustuotot ja -kulut	-2	0	7	-26	-1
Tulos ennen veroja	-27	20	41	37	46
Tilikauden voitto	-23	12	34	37	46
Taseen loppusumma	2 055	2 178	2 068	2 015	3 956
Pitkäaikaiset varat	697	689	702	684	658
Vaihto-omaisuus	221	462	346	346	352
Lyhytaikaiset varat	1 036	1 026	1 020	966	2 946
Myytävänä olevat omaisuuserät	322			19	
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä	591	569	567	536	504
Vähemmistöosuus	2	5	20	20	18
Varaukset	9	8	12	16	23
Vieras pääoma	1 189	1 604	1 481	1 439	3 434
Myytävänä olevien omaisuuserien velat	273			21	
Korolliset velat	425	362	323	395	2 334
Rahavarat ja lyhytaikaiset sijoitukset	178	166	268	241	2 125
Korolliset nettovelat	247	196	54	154	209
Henkilökunta 31.12.	10 630	9 934	9 708	8 889	9 346
Milj. €	FAS 2012	FAS 2011	FAS 2010	FAS 2009	FAS 2008
SOK					
Myynti (alv 0 %),	7 384	7 048	6 557	6 162	4 316
josta myynti osuuskaupoille	6 974	6 674	6 202	5 797	4 191
Tulos ennen satunnaisia eriä,					
tilinpäätössiirtoja ja veroja	4	49	22	59	6
Tilikauden tulos	-8	39	8	45	11
Henkilökunta 31.12.	1 755	1 280	1 196	863	761
OSUUSKAUPAT TYTÄRYHTIÖINEEN					
Myynti (alv 0 %)	10 373	9 854	9 092		
Myynti (sis. alv)	-	-	-	8 840	8 073
Osuuskauppojen lukumäärä	29	29	31	36	39
Osuuskauppojen jäsenmäärä	2 055 227	1 993 779	1 933 587	1 707 274	1 621 060
Henkilökunta 31.12.	32 787	32 208	30 240	27 010	25 482
S-RYHMÄ					
Vähittäismyynti (alv 0 %)	12 037	11 461	10 465		
Vähittäismyynti (sis. alv)	-	-	-	10 544	9 777
Toimipaikkojen lukumäärä	1 697	1 668	1 636	1 526	1 488
Henkilökunta 31.12.	43 417	42 142	39 948	35 899	34 045
LASKENTAKAAVAT					
Korolliset nettovelat = korolliset velat - rahavarat ja lyhytaikaiset sijoitukset					

SOK-yhtymän johtaminen ja valvonta

SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖKSET SOK on suomalainen osuuskunta, jonka päätöksenteossa ja hallinnossa noudatetaan Osuuskuntalakia, toimialojen toimintaa koskevia muita säännöksiä sekä SOK:n sääntöjä. Tytäryhtiöiden toimintaa säätelee muun muassa osakeyhtiölaki ja koko yhtymän toimintaa ohjaavat lisäksi muun muassa SOK:n hallituksen vahvistamat toimintaperiaatteet, toimintapolitiikat ja investointi- ja hyväksymisohjeet sekä eri toimielimille vahvistetut työjärjestykset.

Arvopaperimarkkinayhdistys ry on hyväksynyt kesäkuussa 2010 Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin, jota Keskuskauppakamarin kannanoton mukaan myös muiden valtakunnallisesti merkittävien yhteisöjen tulisi noudattaa siltä osin, kuin sen on niiden erityispiirteet huomioiden mahdollista. SOK noudattaa listayhtiöiden hallinnointikoodia siltä osin kuin se on SOK:n osuustoiminnallinen yritysmuoto ja sen erityispiirteiden huomioiden tarkoituksenmukaista.

OSUUSKUNNAN KOKOUS Osuuskunnan kokous on SOK:n ylin päättävä elin. Kukin osuuskauppa on oikeutettu lähettämään osuuskunnan kokoukseen enintään viisi kokousedustajaa, joilla on puheoikeus, mutta joista yhdellä on oikeus käyttää osuuskaupan äänivaltaa. Omistajien omistajaoikeuksien käyttö perustuu osuuskunnan sääntöihin.

Varsinaisen osuuskunnan kokouksen tehtävänä on käsitellä säännöissä määrätyt asiat kuten tilinpäätöksen vahvistaminen, ylijäämän/tappion käsitteily, vastuuvapaus, hallintoneuvoston sekä tilintarkastajien valinta ja palkkiot. Ylimääräinen osuuskunnan kokous voidaan kutsua tarvittaessa koolle.

HALLINTONEUVOSTO Osuuskuntalaki ei edellytä hallintoneuvoston asettamista, mutta SOK:n säännöissä on määritelty hallintoneuvoston olevan osa yhtymän hallintomallia. Hallintoneuvoston roolina on edustaa laajaa omistajakenttää ja toimia yhteisen tahdonmuodostuksen foorumina keskeisimpien strategisten kysymysten osalta. Tehtävänä on toimia suurten linjojen ratkaisijana sekä jäsenten edun valvojina. Hallintoneuvosto vahvistaa hallituksen esityksestä kaikki S-ryhmän ja SOK-yhtymän keskeiset strategiset linjaukset. Varsinaiset operatiiviseen

johtamiseen kuuluvat asiat kuuluvat osuuskunnan hallitukselle ja toimivalle johdolle.

Hallintoneuvosto valvoo, että osuuskunnan ja SOK-yhtymän hallintoa hoidetaan lain, sääntöjen, osuuskunnan kokouksen ja hallintoneuvoston päätösten sekä osuuskunnan edun mukaisesti. Hallintoneuvosto hyväksyy ja erottaa osuuskunnan jäsenet, nimittää ja vapauttaa pääjohtajan ja muut hallituksen jäsenet sekä päättää muiden kuin osuuskunnan palveluksessa olevien hallitusten jäsenten palkkiot.

Lisäksi hallintoneuvosto päättää S-ryhmän toimintaa koskevista yhteistoimintaperiaatteista ja pitkän tähtäyksen suunnitelmista.

Hallintoneuvostolla on vahvistettu työjärjestys.

Hallintoneuvoston puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa muodostavat puheenjohtajiston, joka avustaa hallintoneuvostoa sen tehtävissä. Pääjohtaja osallistuu puheenjohtajiston kokouksiin. Lisäksi puheenjohtajisto päättää muun muassa pääjohtajan palkkaeduista.

Hallintoneuvosto on asettanut neljä pysyvää valiokuntaa: nimitysvaliokunta, palkitsemisvaliokunta, tarkastusvaliokunta ja osuustoimintavalioikunta.

Osuuskunnan kokous valitsee hallintoneuvoston jäsenet osuuskauppojen tekemien ehdotusten perusteella. Hallintoneuvostoon kuuluu 12–25 jäsentä. Jäseneksi valittavan tulee olla Suomen kansalainen, osuuskaupan jäsen ja alle 65-vuotias. Osuuskunnan kokous päättää hallintoneuvoston puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja jäsenten sekä tilintarkastajien palkkioista.

Hallintoneuvostossa oli alkuvuoden 2012 ajan 22 jäsentä ja huhtikuussa pidetyn osuuskunnan kokouksen jälkeen 21 jäsentä. Lisäksi hallintoneuvostossa oli kaksi henkilöstön edustajaa vuonna 2012. Jäsenmäärä pieneni SOK:n jäsenenä olevien alueosuuskauppojen lukumäärän muuttumisen myötä. Hallintoneuvosto kokoontui kuusi kertaa.

Hallintoneuvoston puheenjohtajan erityispalkkio on 4 000 euroa kuukaudessa ja varapuheenjohtajien palkkio 1 500 euroa kuukaudessa.

Hallintoneuvoston puheenjohtajien ja jäsenten kokouspalkkio on 460 euroa kultakin kokoukselta ja tehtävään kuuluvalta toimitukselta päivässä.

HALLITUS

Hallituksen valinta ja kokoonpano SOK:n sääntöjen mukaan hallituksen muodostaa puheenjohtajana osuuskunnan palveluksessa oleva pääjohtaja ja vähintään kolme ja enintään kahdeksan muuta jäsentä. Hallintoneuvosto valitsee hallituksen jäsenet vuodeksi kerrallaan hallintoneuvoston nimitysvaliokunnan tekemän valmistelun pohjalta. Sääntöjen mukaan valittavan tulee olla Suomen kansalainen ja alle 65-vuotias. Tavoitteena on varmistaa riittävä rotaatio, mutta toisaalta jatkuvuutta pidetään tärkeänä.

Hallituksen tehtävät Hallitus edustaa osuuskuntaa ja huolehtii sen hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä SOK-yhtymän puitteissa lain ja sääntöjen mukaisesti. Hallituksen tehtävänä on strategisten päätösten valmistelu hallintoneuvostolle sekä SOK:n ja sen tytäryhtiöiden toimintasuunnitelmista päättäminen.

Lisäksi hallitus päättää pääjohtajan esityksestä SOK:n konsernijohtoryhmän asettamisesta, sen jäsenten nimityksistä ja palkkaeduista. Hallitus asettaa nimeämistyöryhmän, joka valmistelee hallituksen päätettäväksi esityksen SOK:n tytäryhtiöiden hallitusten ja toimialahallitusten kokoonpanosta. Hallitukselle on vahvistettu työjärjestys.

SOK:n hallitus ei ole perustanut listayhtiöiden hallinnointikoodissa mainittuja valiokuntia, koska ne on perustettu hallintoneuvoston toimesta. Hallitus kokoontuu tarpeen vaatiessa puheenjohtajan kutsusta ja on päätösvaltainen, kun läsnä on yli puolet hallituksen jäsenistä. Hallitus arvioi säännöllisesti toimintaansa ja työskentelytapojansa tekemällä itsearviointin kerran vuodessa.

Hallituksen kokoukset Vuonna 2012 SOK:n hallituksessa oli seitsemän jäsentä, joista kuusi oli osuuskauppojen toimitusjohtajia. Hallituksen puheenjohtajana toimii SOK:n pääjohtaja. Hallituksen varapuheenjohtajana toimi vuonna 2012 toimitusjohtaja Harri Koponen.

Hallitus kokoontui 13 kertaa vuoden 2012 aikana ja jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 100. Hallituksen jäsenille maksettiin palkkiota vuonna 2012 yhteensä 108 000 euroa. Pääjohtaja ei saa erikseen korvausta hallitustyöskentelystä. Hallituksen kokouksissa ovat säännöllisesti läsnä myös hallintoneuvoston puheenjohtajat.

PÄÄJOHTAJA Listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksesta poiketen SOK:n hallituksen puheenjohtajana toimii osuuskunnan palveluksessa oleva pääjohtaja. Koska pääjohtaja toimii hallituksen puheenjohtajana, hallintoneuvosto nimittää pääjohtajan. Pääjohtajan tehtävänä on johtaa hallituksen ja osuuskunnan toimintaa lain, SOK:n sääntöjen ja hallintoelinten päätösten mukaisesti. SOK:n hallituksen puheenjohtajana ja pääjohtajana on toiminut Kuisma Niemelä.

SOK-YHTYMÄN KONSERNIJOHTORYHMÄ

SOK-yhtymän konsernijohtoryhmän tehtävänä on avustaa pääjohtajaa SOK-yhtymän ja S-ryhmän johtamisessa. Konsernijohtoryhmä koordinoi ja käsittelee muun muassa hallitukselle tehtävät keskeiset esitykset. Näitä esityksiä ovat muun muassa S-ryhmän ja SOK-yhtymän liiketoimintastrategiat, tavoitetasot, toimintasuunnitelmat ja budjetit sekä merkittävät investointi- ja realisointihankkeet. Lisäksi konsernijohtoryhmä käsittelee SOK-yhtymän kaikkia vastuualueita koskevia operatiivisia asioita. SOK:n konsernin johtoryhmän jäsenten eläkeikä määärtyy henkilökohtaisten johtajasopimusten mukaisesti ja on 60–62 vuotta.

Konsernijohtoryhmään kuuluu kahdeksan jäsentä ja se kokoontui 20 kertaa vuonna 2012. Konsernijohtoryhmälle maksettiin palkkoja ja tulospalkkioita yhteensä 2 048 944,27 euroa. Tässä summassa ovat mukana myös luontoisedut. SOK:n pääjohtajalle maksettiin vuonna 2012 palkkoja luontaisedut mukaan lukien yhteensä 473 760 euroa ja tulospalkkioita 50 953,30 euroa.

TYTÄRYHTIÖT Tytäryhtiön hallituksen puheenjohtajana toimii pääsääntöisesti ao. toiminnasta vastaava SOK:n palveluksessa oleva konsernijohtoryhmän jäsen. SOK:n hallitus nimeää tytäryhtiöiden hallitusten jäsenet tytäryhtiöiden yhtiökokousten päätettäväksi. Tytäryhtiöiden hallitusten jäsenet valitaan pääsääntöisesti S-ryhmään kuuluvista henkilöistä.

Tytäryhtiön hallitus valitsee yhtiön toimitusjohtajan, mutta valinta edellyttää SOK:n hallituksen hyväksynnän. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat eivät pääsääntöisesti kuulu ko. yhtiön hallitukseen. Tytäryhtiöiden toimintaa ohjataan muun muassa SOK:n hallituksen päättämien konserniperiaattein ja toimintapolitiikoin

KETJUOHJAUS Eri liike- ja palvelutoimintoja johtavat ja koordinoivat ketjuohjausorganisaatiot SOK:n hallituksen valvonnassa. Kukin ketjuohjausorganisaatio muodostuu toimialahallituksesta, ketjuohjausyksiköstä ja niitä avustavista ohjausryhmistä. Ketjuohjausorganisaatio on

SOK:n jäsenosuuskauppojen ja SOK-yhtymän keskeinen yhteistoimintaorganisaatio.

Ketjuohjausorganisaatio vastaa oman alueensa ketju-toiminnan ohjaamisesta, kehittämisestä ja valvonnasta. Se toimii yhteistyössä osuuskauppojen ja eri asian-tuntijaorganisaatioiden kanssa. Toimialahallitus tekee toimivaltansa puitteissa keskeiset omaa vastuualuettaan ja ketjuja koskevat päätökset.

Toimialahallitukset koostuvat osuuskauppojen toimitusjohtajista sekä SOK:n palveluksessa olevista konsernijohtoryhmän jäsenistä. SOK:n hallitus päättää toimialahallitusten kokoonpanosta.

JOHDON TULOSPALKKIOJÄRJESTELMÄ

SOK-yhtymän koko henkilökunta Suomessa on tulospalkkiojärjestelmän piirissä. Johdon (konsernijohtoryhmä) tulospalkkiojärjestelmästä päättää SOK:n hallitus ja pääjohtajan tulospalkkiojärjestelmästä päättää hallintoneuvoston puheenjohtajisto. Ylimmän johdon tulospalkkiojärjestelmä perustuu sekä lyhyen että pitkän tähtäimen tavoitteisiin. Konsernijohtoryhmän lyhyen ja pitkän tähtäimen tulospalkkioiden maksimitaso vastaa enintään kolmen kuukauden kuukausipalkkaa vuositasolla.

Hallintoneuvosto on asettanut pysyvän palkitsemisvaliokunnan, jonka tehtävänä on arvioida ja kehittää S-ryhmän ylimmän johdon palkitsemisjärjestelmiä ja -periaatteita ja antaa niitä koskevia suosituksia palkitsemisesta päättävälle SOK:n toimielimille.

TILINTARKASTUS Osuuskunnan tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä, kirjanpitoa ja hallintoa tarkastamaan valitaan varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa tilintarkastaja, jolla tulee olla lainsäädännön edellyttämä pätevyys. Osuuskunnan kokous valitsi SOK:n varsinaiseksi tilintarkastajaksi vuodelle 2012 KHT-yhteisö KPMG Oy Ab:n päävastuullisena tilintarkastajana KHT Raija-Leena Hankonen.

Suomessa, Baltian maissa ja Venäjällä maksettiin vuonna 2012 palkkioita SOK-yhtymän yhtiöiden tilintarkastustoiminnasta 554 557 euroa ja muita palkkioita yhteensä 117 075 euroa.

SISÄINEN VALVONTA, SISÄINEN TARKASTUS JA RISKIENHALLINTA SOK:n hallituksella on vastuu osuuskunnan toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä, hallinnosta sekä kirjanpidon, varainhoidon ja juoksevan hallinnon lainmukaisuudesta ja luotettavuudesta. Lisäksi pääjohtaja, SOK:n yksiköiden johtajat ja tytäryhtiöiden hallitukset toimitusjohtajineen toteuttavat

liiketoiminnan ohjausta ja valvontaa päivittäisessä toiminnassa omalla vastuualueellaan. SOK:n hallitus on helmikuussa 2012 hyväksynyt SOK-yhtymän sisäisen valvonnan toimintapolitiikan.

SOK:n ja tytäryhtiöiden sisäisen tarkastuksen toiminnot vastaavat yhtymän sisäisen tarkastuksen toteuttamisesta. SOK:n hallitus käsittelee vuosittain sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman, ja sisäinen tarkastus raportoi säännöllisesti pääjohtajalle, hallitukselle ja hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnalle sisäisen tarkastuksen havainnoista.

SOK:n hallitus on vahvistanut yhtymälle riskienhallintapolitiikan, jonka mukaisesti yhtymässä tunnistetaan ja analysoidaan riskejä sekä määritetään näille hallintatoimenpiteitä osana toiminnan suunnittelua. Analyysien perusteella tunnistetaan yhtymän toiminnan ja strategisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta merkittävimmät riskit. SOK-yhtymän tytäryhtiöiden ja yksiköiden johto käsittelee ja hyväksyy yksikön merkittävimmät riskit ja niille määritellyt hallintatoimenpiteet sekä vastaavat riskienhallinnan toteuttamisesta.

Liiketoiminnan omaisuus-, keskeytys- ja vastuuvahinkoriskeihin on varauduttu muun muassa liiketoiminnan jatkuvuussuunnitelmin ja vakuutuksin. SOK:n riskienhallinnan asiantuntijaorganisaatio ohjaa ja kehittää riskienhallintaa S-ryhmässä sekä tukee riskienhallinnan toteuttamisessa. SOK:n sisäinen tarkastus arvioi riskienhallintaprosessien riittävyyttä ja toimivuutta.

TALOUDELLINEN RAPORTOINTI SOK-yhtymä julkistaa tilinpäätöksensä helmikuussa ja puolen vuoden toimintaa koskevan osavuositarkastuksensa elokuussa. Tämän lisäksi kerrotaan S-ryhmän vähittäismyynnin kehityksestä neljännesvuosittain. SOK-yhtymän vuosikertomus julkistetaan varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa huhtikuussa.

TIEDOTTAMINEN SOK-yhtymää ja S-ryhmää koskevat ajantasaiset tiedot, muun muassa tiedotteet, löytyvät ryhmän kotisivuilta, osoitteesta www.s-kanava.fi. SOK:n Maine ja vastuullisuus-yksikkö vastaa tiedon tuottamisesta ja päivittämisestä.

SOK:n hallintoneuvosto 2012

Otto Mikkonen (s. 1949)

Joensuu
teollisuusneuvos
dipl. ins.
puheenjohtaja 2002–
KM-Yhtymä Oy:n entinen toimitusjohtaja
Pohjois-Karjalan Osuuskaupan hallinto-
neuvoston puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2001–
erovuorossa 2013

Matti Pikkarainen (s. 1953)

Oulu
teol. toht.
tuomiorovasti, Oulun ev.-lut. seurakuntayhtymä
ensimmäinen varapuheenjohtaja 2011–
Osuuskauppa Arinan hallintoneuvoston
puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2004–
erovuorossa 2013

Kimmo Simberg (s. 1959)

Seinäjoki
restonomi, MBA
toinen varapuheenjohtaja 2011–
Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan
toimitusjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2004–2005, 2011–
erovuorossa 2013

Jorma Bergholm (s. 1954)

Helsinki
toimitusjohtaja
Helsingin Työväenyhdistys ry
Helsingin Osuuskauppa Elannon
hallintoneuvoston puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2005–
erovuorossa 2014

Marcus H. Borgström (s. 1946)

Helsinki
maanviljelysneuvos
maat. ja metsätiet. maist.
Osuuskauppa Varuboden-Osla Handelslagin
hallintoneuvoston puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2004–
erovuorossa 2013

Heikki Hämäläinen (s. 1966)

Mikkeli
kauppat. maist.
Osuuskauppa Suur-Savon toimitusjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2007–
erovuorossa 2015

Pentti Hämäläinen (s. 1954)

Hamina
asianajaja
Osuuskauppa Ympyrän hallintoneuvoston
puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2008–
erovuorossa 2015

Maija Junkola-Lehtonen (s. 1966)

Uusikaupunki
kauppat. maist.
Turun Osuuskaupan hallintoneuvoston
puheenjohtaja 2011–
hallintoneuvoston jäsen 2011–
erovuorossa 2013

Jukka Kihlman (s. 1954)

Kuusamo
kauppaneuvos
eMBA
Koillismaan Osuuskaupan toimitusjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2009–
erovuorossa 2015

Kimmo Koivisto (s. 1956)

Salon
maanviljelijä
Suur-Seudun Osuuskauppa SSO:n
hallintoneuvoston puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2003–2004, 2007–
erovuorossa 2013

Simo Kutinlahti (s. 1957)

Keuruu
maanviljelijä, MBA
Keskimaa Osk:n hallintoneuvoston
puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 1998–
erovuorossa 2013

Maija-Liisa Lindqvist (s. 1951)

Lahti
talousneuvos
koulutussuunnittelija
Osuuskauppa Hämeenmaan hallintoneuvoston
puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 1997–
erovuorossa 2014

Mika Marttila (s. 1970)

Rauma
kauppat. maist.
Osuuskauppa Keulan toimitusjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2011–
erovuorossa 2014

Ilkka Ojala (s. 1949)

Tampere
DI, HTM
toimitusjohtaja, Tampereen tilakeskus liikelaitos
Pirkanmaan Osuuskaupan hallintoneuvoston
puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2011–
erovuorossa 2014

Jouko Pihlajamaa (s. 1948)

Pietarsaari
insinööri
hallituksen puheenjohtaja, Oy Elkamo Ab
Osuuskauppa KPO:n hallintoneuvoston
puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2009–
erovuorossa 2014

Timo Santavuo (s. 1960)

Pori
asianajaja, varatuomari
Satakunnan Osuuskaupan hallintoneuvoston
puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2000–
erovuorossa 2015

Timo Sonninen (s. 1948)

Iisalmi
talousneuvos
yrittäjä
Osuuskauppa PeeÄssän hallintoneuvoston
puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 1985–
erovuorossa 2014

Matti Timonen (s. 1956)

Nurmes
maanviljelijä
Jukolan Osuuskaupan hallintoneuvoston
puheenjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2011–
erovuorossa 2014

Jouko Vehmas (s. 1956)

Kouvola
kauppaneuvos
ekonomi
Osuuskauppa Ympäristön toimitusjohtaja
SOK:n hallituksen jäsen 2001–2003
hallintoneuvoston jäsen 1994–2000, 2004–
erovuorossa 2013

Jorma Vehviläinen (s. 1967)

Kajaani
kauppat. maist.
Osuuskauppa Maakunnan toimitusjohtaja
31.3.2013 asti
hallintoneuvoston jäsen 2012–
erovuorossa 2015

Olli Vormisto (s. 1967)

Lappeenranta
kauppat. maist.
Etelä-Karjalan Osuuskaupan toimitusjohtaja
hallintoneuvoston jäsen 2012–
erovuorossa 2015

HENKILÖSTÖN EDUSTAJAT

Ulla Kivilaakso (s. 1970)

Helsinki
yo-merkonomi, MJD
asiakkuuspäällikkö
SOK Matkailukaupan ketjuohjaus
hallintoneuvoston jäsen 2011–
erovuorossa 2013

Iiris Merimaa (s. 1962)

Helsinki
vastaanottoasihteeri
SOK Hallintopalvelut ja riskienhallinta
hallintoneuvoston jäsen 2009–
erovuorossa 2013

SOK:n hallitus 2013

Kuisma Niemelä (s. 1958)
pääjohtaja, FM
SOK:n hallituksen jäsen
2002–2007, 2010–
S-ryhmässä 1983–

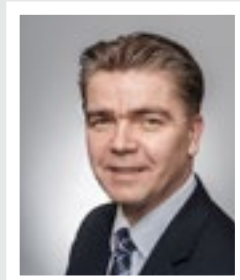
Esko Jääskeläinen (s. 1956)
TTM, toimitusjohtaja
Suur-Seudun Osuuskauppa SSO
SOK:n hallituksen jäsen 2011–
S-ryhmässä 1980–

Tapio Kankaanpää (s. 1962)
KTM, toimitusjohtaja
Osuuskauppa PeeÄssä
SOK:n hallituksen jäsen 2012–
S-ryhmässä 1987–

Harri Koponen (s. 1964)
KTM, toimitusjohtaja
Turun Osuuskauppa
SOK:n hallituksen jäsen 2009–
S-ryhmässä 1989–

Arttu Laine (s. 1970)
KTM, toimitusjohtaja
Osuuskauppa KPO
SOK:n hallituksen jäsen 2008–
S-ryhmässä 1995–

Timo Mäki-Ullakko (s. 1963)
KTM, toimitusjohtaja
Pirkanmaan Osuuskauppa
SOK:n hallituksen jäsen 2013–
S-ryhmässä 1987–

Matti Niemi (s. 1955)
KTM, toimitusjohtaja
Helsingin Osuuskauppa Elanto
SOK:n hallituksen jäsen 2007–
S-ryhmässä 1982–

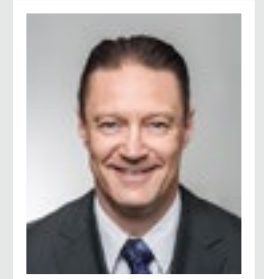
Kuisma Niemelä (s. 1958)
pääjohtaja, FM
SOK:n hallituksen jäsen
2002–2007, 2010–
S-ryhmässä 1983–

Jari Annala (s. 1964)
johtaja, CFO
SOK Talous ja hallinto
KTM, S-ryhmässä 1989–

Suso Kolesnik (s. 1961)
johtaja 31.3.2013 asti
SOK Maine ja vastuullisuus
YTM, S-ryhmässä 2003–

Vesa Kyllönen (s. 1968)
johtaja
SOK Päivittäistavarakauppa,
Ravitsemiskauppa, Poltto-
nestekauppa
KTM, S-ryhmässä 1995–

Leena Laitinen (s. 1970)
johtaja 31.3.2013 asti
1.4.2013 alkaen opintovapaalla
SOK Käyttötavarakauppa
KTM, S-ryhmässä 1995–

Harri Miettinen (s. 1962)
johtaja
SOK Asiakkuudet ja tieto
KTM, S-ryhmässä 1986–1987,
1997–

Leena Olkkonen (s. 1962)
johtaja
SOK Henkilöstö
KTM, S-ryhmässä 2007–

Antti Sippola (s. 1955)
johtaja
SOK Matkailu- ja autokauppa,
SOK Liiketoiminta
KTM, pääjohtajan sijainen
S-ryhmässä 1980–

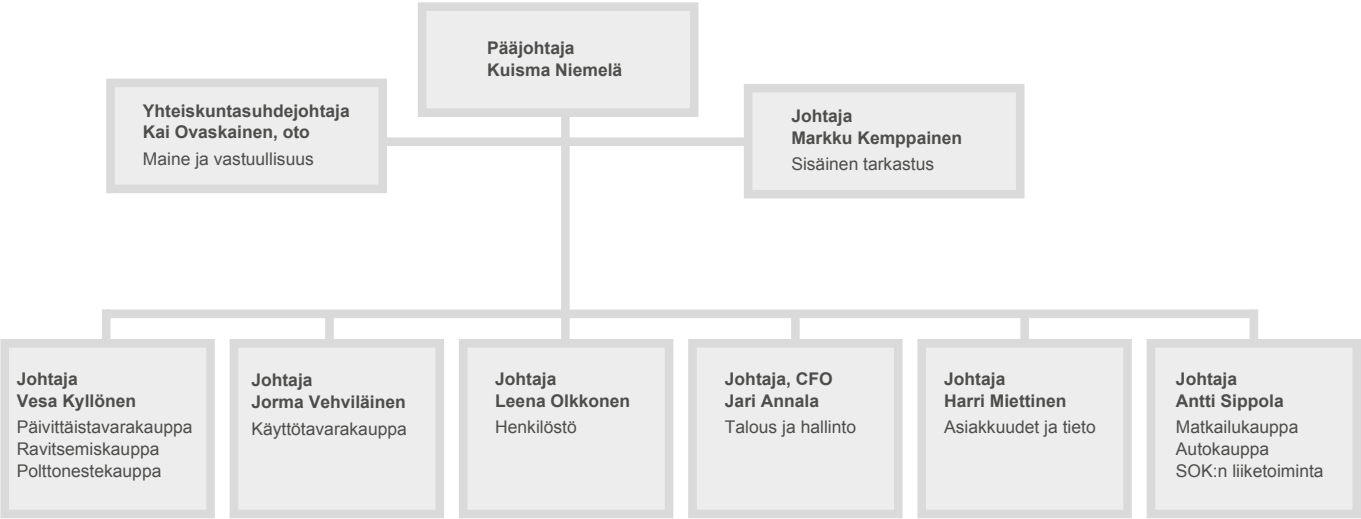
Jorma Vehviläinen (s. 1967)
johtaja 1.4.2013 alkaen
SOK Käyttötavarakauppa
KTM, S-ryhmässä 1991–

Seppo Kuitunen (s. 1961)
lakiasiaintohtaja
Lakiasiat
OTK, S-ryhmässä 2005–

SOK-yhtymän konsernijohtoryhmä 2013

SOK-yhtymän organisaatio 1.4.2013

SOK-yhtymän tilinpäätös 2012

Hallituksen toimintakertomus.....	60	SOK-yhtymän tunnusluvut 2008–2012	114
Konsernitilinpäätös, IFRS.....	67	Emo-osuuskunnan tilinpäätös, FAS	116
Konsernin tuloslaskelma	67	SOK:n tuloslaskelma.....	116
Konsernin tase	68	SOK:n tase.....	117
Konsernin rahavirtalaskelma	69	SOK:n rahavirtalaskelma.....	118
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista.....	70	SOK:n tilinpäätöksen liitetiedot.....	119
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot:			
Perustiedot.....	71	Hallituksen ehdotus SOK:n tilikauden	
Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet	71	ylijäämän käyttämisestä	126
1. Segmentti-informaatio	78	Tilintarkastuskertomus.....	127
2. Myytävänä olevat omaisuuserät ja myydyt		Hallintoneuvoston lausunto	128
toiminnot	82		
3. Yrityshankinnat	82		
4. Liiketoiminnan muut tuotot.....	83		
5. Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	83		
6. Poistot ja arvonalentumiset	84		
7. Liiketoiminnan muut kulut	84		
8. Tilintarkastajan palkkiot	84		
9. Rahoitustuotot ja -kulut	84		
10. Rahoitusinstrumenteista tuloslaskelmaan			
kirjatut erät.....	85		
11. Tuloverot	85		
12. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	86		
13. Sijoituskiinteistöt	87		
14. Aineettomat hyödykkeet	88		
15. Liikearvon arvonalennustestaus.....	89		
16. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	89		
17. Pitkäaikaiset rahoitusvarat.....	90		
18. Laskennalliset verot.....	91		
19. Vaihto-omaisuus	92		
20. Myyntisaamiset ja muut			
lyhytaikaiset korottomat saamiset.....	92		
21. Lyhytaikaiset korolliset saamiset.....	92		
22. Lyhytaikaiset sijoitukset	92		
23. Rahavarat.....	92		
24. Oma pääoma	93		
25. Lisäosuuspääoma	93		
26. Korolliset velat	93		
27. Korottomat velat.....	94		
28. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot	95		
29. Varaukset	98		
30. Muut vuokrasopimukset	98		
31. Rahoitusriskien ja hyödykkeiden			
hintariskien hallinta	99		
32. Lähipiiritapahtumat.....	110		
33. Vastuusitoumukset.....	110		
34. Tytär- ja osakkuusyhtiöt.....	112		
35. Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat	113		

Hallituksen toimintakertomus

TOIMINTAYMPÄRISTÖN KEHITYS

Yleinen markkinakehitys oli vuonna 2012 hyvin kaksijakoinen. Alkuvuotta hallitsi toiveikas usko talouden hitaaseen elpymiseen. Työllisyys kehittyi hyvin ja palkkaratkaisut tukivat yksityistä kulutusta. Kuluttajien luottamus talouden kehitykseen vahvistui. Kesällä kuitenkin uudelleen kärjistynyt eurokriisi ja vaatimatomana säilynyt vientikysyntä heikensivät toimintaympäristön suhdannekuvaa. Kotitalouksien usko taloustilanteen kehityksestä heikkeni selvästi vuoden jälkipuoliskolla, kun negatiiviset uutiset työllisyyden tulevasta kehityksestä lisääntyivät. Laskevan suhdanteen vaikutukset yksityiseen kulutukseen jäivät kuitenkin viime vuoden osalta vähäisiksi.

TALOUDELLINEN KEHITYS

SOK:n toiminta ja taloudellinen kehitys 1.1.–31.12.2012

SOK on SOK-yhtymän emoyhteisö. SOK:n tehtävänä on sääntöjensä mukaan S-ryhmän keskusliikkeenä edistää ja kehittää osuuskauppojen ja muiden S-ryhmään kuuluvien yhteisöjen toimintaa, ohjata ja valvoa ryhmän kokonaisvoimavarojen tehokasta käyttöä sekä valvoa S-ryhmän ja sen eri osien toimintaa ja etuja.

SOK vastaa S-ryhmän strategisesta ohjauksesta. Sen tehtävät muodostuvat ketjuohjaus-, asiakasomistaja- ja markkinointipalvelujen sekä muiden ryhmä- ja konsernipalvelujen tuottamisesta S-ryhmän yrityksille sekä näihin palveluihin ja muuhun S-ryhmän toimintaan liittyvästä kehittämis toiminnasta. S-ryhmän liiketoiminnan kannalta keskeisiä palveluita ovat lisäksi hankintapalvelut, vuokrauspalvelut ja teollisuuden suoraan ketjuyksiköille toimittamien tavaroiden valikoima- ja laskutuspalvelut.

Valtakunnallisten ja alueellisten tytäryhtiöidensä kautta SOK monipuolistaa asiakasomistajille suunnattua palvelutarjontaa S-ryhmässä. Lisäksi SOK harjoittaa tytäryhtiöidensä kautta market- sekä matkailu- ja ravitsemiskauppaa Baltian alueella ja Pietarissa.

SOK:n liikevaihto oli 7 420 miljoonaa euroa, jossa oli lisäystä 4,8 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Liikevaihdon kasvu aiheutuu pääosin osuuskauppojen tavarahankintaan liittyvästä OVT-laskutuksen kasvusta. SOK:n liiketappio oli 3,4 miljoonaa euroa (+4,7 milj. €).

SOK yhtymän taloudellinen kehitys 1.1.–31.12.2012

SOK-yhtymän liikevaihto vuonna 2012 oli 11 708 miljoonaa euroa (operatiivinen liikevaihto 11 705 miljoonaa euroa), jossa oli lisäystä 3,8 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Liikevaihdon kasvu, 428 miljoonaa euroa, aiheutuu pääosin hankinta- ja palvelutoiminnan liiketoiminta-alueeseen (segmenttiin) kuuluvan osuuskauppojen päivittäis- ja käyttötavarahankintaan liittyvän OVT-laskutuksen kasvusta. Ulkomaisen liiketoiminnan osuus liikevaihdosta oli 4,0 prosenttia eli 474 miljoonaa euroa.

SOK-yhtymän liiketappio oli 24,4 miljoonaa euroa (+18,8 milj. €). SOK-yhtymän tulos tulos ennen veroja oli -27,1 miljoonaa euroa (19,5 milj. €). Tuloksen heikentyminen edellisvuodesta aiheutui pääosin autokaupan tuloksen heikkenemisestä sekä uuden käyttötavaroiden logistiikkakeskuksen avaamiseen ja hankintatoiminnan toimintamallin käynnistämiseen liittyvistä kustannuksista. Lisäksi vuoden 2012 tuloksen jäämiseen edellisvuodesta vaikuttivat vertailuvuoden tulokseen sisältyneet suuret myyntivoitot.

Yhtymän sijoitetun pääoman tuotto, joka sisältää rahoitus- ja hankintatoimintaan liittyvät osuuskauppoja palvelevat keskusliike-toiminnot, oli -0,1 prosenttia (3,2 %).

SOK-yhtymän operatiivinen liikevaihto ja liiketulos liiketoiminta-alueittain (segmenteittäin)

SOK-yhtymän operatiivinen liikevaihto ja liiketulos on jaettu operatiivisen seurannan mukaisiin kauppatoiminnan liiketoiminta-alueisiin. Lisäksi operatiivisesti seurataan pankkitoiminnan liikekulusta. Kauppatoiminnan tietoina esitetään kaikki muu liiketoiminta pankkitoimintaa lukuun ottamatta. SOK-yhtymän operatiivisen tuloksen laskenta on tehty suomalaisen kirjanpitolainsäädännön (FAS) mukaisesti. Hankinta- ja palvelutoiminnan liiketoiminta-alueet on vuoden 2012 aikana yhdistetty yhdeksi liiketoiminta-alueeksi.

SOK-yhtymän operatiivinen liikevaihto ja liiketulos

	Liikevaihto M€	± % ed. v.	Liiketulos M€	Muutos M€
Marketkauppa	419	+34,8	-17,3	+0,7
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	250	-1,0	9,9	+6,1
Auto- ja autotarvikekauppa	172	-19,4	-20,2	-6,9
Maatalouskauppa	971	-2,5	2,5	-4,2
Hankinta- ja palvelutoiminta	9 962	+3,9	-9,3	-13,8
Kauppatoiminnan sisäisten erien eliminointi	-70		-0,4	
Kauppatoiminta yhteensä	11 705	+3,8	-34,7	-18,3
Pankkitoiminnan tulos			2,4	-1,1
SOK-yhtymä yhteensä	11 705	+ 3,8	-32,3	-19,4

SOK-yhtymän operatiivinen liiketulos -32,3 miljoonaa euroa täsmäytetään SOK-yhtymän tulokseen ennen veroja (IFRS) -27,1 miljoonaa euroa. Liiketuloksen ulkopuolisia eriä ovat muun muassa rahoitustuotot ja -kulut, johdannaisten arvostusvoitot ja -tappiot, jotka on tehty suojaustarkoituksessa, mutta joihin ei sovelleta IFRS:n mukaista suojauslaskentaa, käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot, liiketoiminnan muut tuotot lukuun ottamatta vuokra- ja hallintopalvelutuottoja, arvonalentumiset sekä epäolennaiset poikkeukselliset muut liikekulut. Vuonna 2012 rahoitustuottoja ja -kuluja oli +1,9 miljoonaa euroa, käyttöomaisuuden myyntivoittoja ja -tappioita +1,6 miljoonaa euroa, johdannaisten arvostusvoittoja ja -tappioita +1,2 miljoonaa euroa sekä muita eriä +0,5 miljoonaa euroa.

Rahoitus

SOK-yhtymän maksuvalmius pysyi hyvänä koko vuoden. Likvidit kassavarat ja rahamarkkinasijoitukset olivat joulukuun lopussa 177,6 miljoonaa euroa (166,2 milj. €). Lisäksi konsernilla oli käytämättöminä sitovia luottolimiittejä 270,0 miljoonaa euroa, jotka olivat kaikki pitkäaikaisia. 29.6.2012 SOK solmi 180 miljoonan euron määräisen viiden vuoden pituisen syndikoidun rahoitusliimitin, jolla korvattiin aikaisemmin voimassa ollut vuonna 2013 erääntyvä 200 miljoonan euron määräinen syndikoitu rahoitusliiitti.

SOK-yhtymän korolliset nettovelat olivat joulukuun lopussa 247,4 miljoonaa euroa (195,9 milj. €). Gearing-tunnusluku oli 41,7 prosenttia (34,1 %) ja SOK-yhtymän omavaraisuus oli 29,3 prosenttia (26,7 %).

Investoinnit ja realisoinnit

SOK-yhtymän pysyvien vastaavien hankinnat vuonna 2012 olivat 124,8 miljoonaa euroa (105,9 milj. €). Merkittäviä kohteita olivat marketkaupan panostukset Pietarin alueella sekä Baltiassa. Lisäksi investoitiin kiinteistöihin, tietojärjestelmiin sekä kotimaan matkailu- ja ravitsemiskauppaan.

Pysyvien vastaavien myynnit olivat vastaavasti 47,0 miljoonaa euroa (44,1 milj. €). Merkittävimmät realisoinnit olivat irtaimen käyttöomaisuuden myynti 3 Step IT Group Oy:lle sekä Kiinteistö Oy Tampereen Tornihotellin myynti Eläke-Fennialle.

Henkilöstö

Tilikauden aikana SOK-yhtymän kokoaikaiseksi muutettu keskimääräinen henkilömäärä oli 9 732 (8 947).

SOK-yhtymän henkilömäärä oli vuoden 2012 lopussa 10 630, josta SOK:n henkilöstöä oli 1 755 (16,5 %) ja tytäryhtiöiden 8 875 (83,5 %) henkeä. Henkilömäärä kasvoi edellisvuodesta 696 henkeä (7,0 %). Henkilöstöstä työskenteli ulkomailla yhteensä 3 788 henkilöä. Vuoden aikana henkilöstön määrän kasvuun vaikutti lähinnä marketkaupan liiketoiminnan laajentuminen lähialueilla.

Osakkuus- ja yhteisyritysten kehitys

SOK-yhtymän liiketoimintaa harjoittavista osakkuusyrityksistä merkittävin on S-ryhmään kuuluva, pankkitoimintaa harjoittava S-Pankki Oy. S-Pankki tarjoaa osuuskauppojen asiakasomistajille pankkipalveluita päivittäisasiointiin ja sen tuotevalikoima koostuu käyttö- ja säästötileistä, maksukorteista, kulutusluotoista ja verkkopankista.

Osuuskauppojen asiakasomistajien kiinnostus S-Etukortti Visan ympärille rakentuvia S-Pankin palveluita kohtaan jatkui vuonna 2012 ja S-Pankin asiakasmäärä jatkoi kasvuaan. Vuoden lopussa S-Pankilla oli vajaa 2,6 miljoonaa asiakasta.

Vuoden 2012 aikana lähes 200 000 asiakkaalle myönnettiin S-Etukortti Visa -maksukortti. Vuoden lopussa S-Etukortti Visoja oli myönnetty yli 1,1 miljoonaa kappaletta.

Yksityishenkilöiden talletusten määrä S-Pankissa oli vuoden lopussa 2 336 miljoonaa euroa. Yritystalletukset mukaan lukien S-Pankin talletuskanta oli vuoden päättyessä 2 473 miljoonaa euroa, joka on samalla tasolla kuin vuosi sitten.

S-Pankin edulliset luottotuotteet ovat nousseet asiakkaiden parempaan tietoisuuteen. Antolainaus henkilöasiakkaille kasvoi 37 miljoonalla eurolla ja oli vuoden lopussa 241 miljoonaa euroa.

Vuoden loppuun mennessä lähes 1,2 miljoonaa asiakasta oli ottanut käyttöönsä pankkitunnukset sähköistä asiointia varten.

S-Pankki on vakavarainen pankki. Vakavaraisuusaste oli 19,4 prosenttia. S-Pankki-konsernin tulos oli 4,8 miljoonaa euroa, josta SOK-yhtymän omistusosuutta (50 %) vastaava tulos oli 2,4 miljoonaa euroa.

S-Pankin lisäksi muita merkittäviä SOK-yhtymän osakkuus- ja yhteisyrityksiä ovat polttonesteiden hankintayhtiö North European Oil Trade Oy (tytäryritys 27.12.2012 asti), pakasteiden hankinta- ja logistiikkapalveluja tuottava SOK:n tytäryhtiön Inex Partners Oy:n osakkuusyhtiö Finnfrost Oy, Raisiossa sijaitseva Kauppakeskus Mylly Oy sekä yhteispohjoismainen hankintayhteenliittymä Coop Trading A/S.

Kaikkien osakkuus- ja yhteisyritysten yhteenlaskettu tulosvaikutus oli 4,5 miljoonaa euroa (5,7 milj. €).

LIIKETOIMINTA-ALUEIDEN KEHITYS

Markettauppa

Markettauppa sisältää Virossa, Latviassa, Liettuassa ja Venäjällä harjoitettavan liiketoiminnan. Virossa on viisi Prisma-yksikköä Tallinnassa sekä kaksi yksikköä Tartossa ja yksi Narvassa. Latvian Riiassa on toiminnassa viisi Prismaa. Liettuau Vilnassa on yksi Prisma-yksikkö sekä kaksi Kaunasissa. Pietarissa on toiminnassa neljätoista Prismaa. Markettaupan liikevaihto oli 419 miljoonaa euroa, kasvua edelliseen vuoteen oli 34,8 prosenttia. Liikevaihdon kasvu oli seurausta sekä verkoston kasvusta, yhteensä yhdeksän uutta yksikköä, että markkinoiden elpymisestä Baltiassa. Markettaupan liiketulos oli suunniteltua ja edellisvuotta paremmalla tasolla. Tulosta rasittaa edelleen uusperustanta.

Markettaupan investoinnit olivat 52,2 miljoonaa euroa. Näistä 39,7 miljoonaa euroa oli kalustoinvestointeja ja 12,5 miljoonaa euroa investointeja markettaupan kiinteistöihin Venäjällä.

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

SOK-yhtymässä matkailu- ja ravitsemiskauppaa vuonna 2012 harjoittivat Suomessa toimiva Sokotel Oy, Virossa toimiva AS Sokotel sekä Venäjällä toimiva OOO Sokotel.

Sokotel Oy:n liikevaihto vuonna 2012 oli 202 miljoonaa euroa, jossa on laskua edellisestä vuodesta 4,3 prosenttia. Negatiivisen kehityksen aiheutti vuonna 2011 toteutettujen liiketoimintakauppojen myötä supistunut hotelliverkosto. Jäljellä olevan verkoston myynti on kehittynyt positiivisesti. Vuonna 2011 alkanut majoituskaupan myynnin volyymien ja keskihinnan elpyminen jatkui vuonna 2012, millä oli positiivinen vaikutus myynnin kehitykseen. Sokotel Oy:n liiketulos oli yhtiön kehittämisen ja tehostamishankkeiden ansiosta selvästi edellisvuotta parempi joskin hieman suunniteltua pienempi.

Tallinnassa Sokos Hotel Virun matkailu- ja ravitsemiskauppaa harjoittavan AS Sokotelin liikevaihto kasvoi 12,5 prosenttia edellisvuodesta ja oli 17 miljoonaa euroa. AS Sokotelin liiketulos oli sekä edellisvuotta että suunniteltua selvästi parempi.

Pietarissa SOK-yhtymän matkailu- ja ravitsemiskauppaa harjoittaa OOO Sokotel. Pietarissa on kolme Sokos Hotellia. Yhtiön liikevaihto oli 32 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua 17,4 prosenttia. Kasvuun vaikutti Venäjän kotimaan matkailun piristyminen. OOO Sokotelin liiketulos jäi hieman suunnitellusta, mutta oli selvästi viime vuotta parempi.

Matkailu- ja ravitsemiskaupan investoinnit olivat vuonna 2012 yhteensä 9,3 miljoonaa euroa. Näistä Suomeen tehtiin 7,9 miljoonaa euroa, Venäjälle noin yksi miljoona ja Viroon 0,4 miljoonaa euroa.

Auto- ja autotarvikekauppa

SOK-yhtymän auto- ja autotarvikekaupan liikevaihto oli 172 miljoonaa euroa laskien edellisestä vuodesta 19,4 prosenttia. Asiakasomistajien ostot olivat edellisen vuoden tasolla. Asiakasomistajille maksettiin Bonusta noin 0,9 miljoonaa euroa. Auto- ja autotarvikekaupan liiketulos oli edelleen tappiollinen jääden edellisvuodesta ja suunnitellusta. Tähän vaikutti erityisesti autoveromuutos 1.4.2012, joka romahdutti kysynnän. Kustannustason sopeuttaminen ei tapahtunut yhtä nopeasti kuin markkinoiden lasku.

Uusien henkilöautojen kokonaismarkkina oli 111 251 kappaletta, jossa oli laskua edelliseen vuoteen 11,8 prosenttia. Paketti-

autojen kokonaismarkkina vuonna 2012 oli 11 469 kappaletta ja se laski edellisestä vuodesta 20,9 prosenttia. Käytettyjen autojen markkina vuonna 2012 laski 0,9 prosenttia.

Auto- ja autotarvikekaupan osalta vuonna 2012 ei ollut merkittäviä investointeja.

Maatalouskauppa

Maatalouskaupan liikevaihto laski edellisvuodesta 2,5 prosenttia ollen 971 miljoonaa euroa. Liikevaihdon vähenemiseen vaikutti rakennustarvikkeiden tukkukauppaliiketoiminnan myynti vuoden 2012 alussa ja vertailuvuonna toteutuneet kertaluontoiset interventioviljan myynnit. Polttoöljy- ja puutarhakauppa kehittyivät tilivuoden aikana myönteisesti. Hankkija-Maatalous-konsernin liiketulos oli voitollinen, mutta hieman edellistä vuotta ja suunniteltua heikompi. Tuloksen heikentymiseen vaikutti yleinen henkilökustannusten nousu. Myös viljakaupan myyntikatekertymä oli vertailuvuotta alhaisempi.

Maatalouskaupan investoinnit olivat vuonna 2012 yhteensä noin kahdeksan miljoonaa euroa. Investoinnit koostuivat pääosin tietojärjestelmistä, myymälä- ja kuljetuskalustosta sekä investoinneista rehutuotantoon.

Hankinta- ja palvelutoiminta

Hankinta- ja palvelutoiminta koostuu Inex Partners Oy:n ja SOK:n hankintatoiminnan tuottamista päivittäis- ja käyttötavaroiden hankinta- ja logistiikkapalveluista, Meira Nova Oy:n hotelli-, ravintola- ja catering-alan hankinta- ja logistiikkapalveluista, North European Oil Trade Oy:n polttonesteiden hankinnasta sekä SOK:n tytäryhtiöineen pääosin S-ryhmän yksiköille tuottamista muista palveluista. S-ryhmän yksiköille tuottamista muista palveluista syntyvä liikevaihto koostuu muun muassa ketjumaksuista, hallintopalvelutuotoista sekä kiinteistöpalvelu- ja vuokratuotoista.

Inex Partners Oy:n liikevaihto oli 4 847 miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen liikevaihdon kasvu edelliseen vuoteen oli 2,2 prosenttia. Liikevaihdon kasvu perustuu S-ryhmän päivittäistavarakaupan menestykseen. Päivittäistavaroiden osalta Inexin vertailukelpoinen liikevaihdon kasvu edelliseen vuoteen verrattuna oli 5,3 prosenttia. Käyttötavaroiden osalta Inexin myynnin lasku oli 3,1 prosenttia. Inex Partners Oy:n liiketulos toteutui päivittäistavarakaupan osalta suunnitellusti mutta käyttötavarakaupan osalta suunniteltua ja edellistä vuotta heikompana.

Meira Nova Oy:n liikevaihto 368 miljoonaa euroa oli suunniteltua parempi ja kasvoi 9,8 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Myynti S-ryhmään oli 49,0 prosenttia kokonaismyynnistä ja 19,4 prosenttia edellistä vuotta suurempi. Meira Nova Oy:n liiketulos oli myynnin kasvusta sekä kiinteiden kulujen hallinnasta johtuen suunniteltua ja edellisvuotta parempi.

Polttonesteiden hankintayhtiö North European Oil Trade Oy:n polttonestekaupan liikevaihto oli 3 643 miljoonaa euroa. Kasvua oli 5,2 prosenttia edellisvuoteen, mikä johtui polttonesteiden valmisteverojen noususta, EUR/USD kurssista ja polttonesteiden maailmanmarkkinahinnoista. North European Oil Trade Oy:n liiketulos oli suunniteltua pienempi, mutta edellisvuotta selvästi parempi.

Palvelutoiminnan liikevaihto oli 7 468 miljoonaa euroa kasvaen edellisvuodesta 5,1 prosenttia. Lukuun sisältyy SOK:n kautta kulkeva osuuskauppojen tavarahankintaan liittyvä OVT-laskutus. OVT-laskutuksesta puhdistettu SOK:n tytäryhtiöineen pääosin S-ryhmän yksiköille tuottamista muista palveluista syntyvä liikevaihto oli 342 miljoonaa euroa kasvaen edellisvuodesta 23,0 prosenttia. Palvelutoiminnan liiketulos oli edellisvuotta sekä suunniteltua parempi.

Hankinta- ja palvelutoiminnan investoinnit olivat yhteensä 55,2 miljoonaa euroa. Hankintatoiminnan 14,4 miljoonan euron investoinnit tulevat suurimmilta osin Sipoon käyttötavaroiden logistiikkakeskukseen liittyvistä kalusto- ja järjestelmähankinnoista. Palvelutoiminnan investoinnit 40,8 miljoonaa euroa muodostuvat suurimmalta osin tietojärjestelmähankinnoista sekä kahden Tampereella sijaitsevan hotellikiinteistön hankinnasta.

Pankkitoiminnan tulos

Pankkitoiminnan tulos oli 4,8 miljoonaa euroa, josta SOK-yhtymän tulokseen on yhdistelty 50 prosenttia eli 2,4 miljoonaa euroa (3,5 milj. €).

KONSERNIRAKENTEEN MUUTOKSET

Tilikauden muutokset

Yrityshankinnat, -perustamiset ja -järjestelyt

SOK osti syksyn aikana SOK Real Estate Int. Oy:n kautta vähemmistöosuuden yhtiöistä OOO Itis, ja OOO Itis 3 sekä enemmistöosuuden yhtiöstä OOO Itis 2. Yhtiöt hallinnoivat Pietarin seudulla rakenteilla olevissa kolmessa kauppakeskuksessa liiketiloja, joissa toimivat Prisma-myymälät. SOK:n on tarkoitus ostaa loput osakkeet yhtiöistä OOO Itis, OOO Itis 2 ja OOO Itis 3 sitä mukaa kuin kiinteistöt valmistuvat.

SOK osti marraskuussa LB Kiel Tampere Ab:n, joka omistaa yhtiöt Kiinteistö Oy Tullintorni sekä Oy Tammer Ab. Yhtiöt omistavat Tampereella sijaitsevat kiinteistöt, joissa Sokotel Oy:n hotellit Sokos Hotel Tammer ja Sokos Hotel Villa ovat vuokralaisina. Sokos Hotel Tammerin ja Sokos Hotel Villan kiinteistöt olivat aiemmin SOK:n rahoitusleasingkohteita.

SOK perusti marraskuussa Kiinteistö Oy Vallilan Veturin.

SOK perusti joulukuussa SOK Fund Management Oy:n hallinnoimaan ja vuokraamaan kiinteistöjä lähialueiden liiketoimintayhtiöille.

North European Oil Trade Oy:n omistuksessa joulukuussa tapahtuneen muutoksen seurauksena SOK:n omistusosuus laski noin 50 prosenttiin. SOK-yhtymä käyttää yhtiössä osakassopimukseen perustuen yhteistä määräysvaltaa, joten yhtiötä käsitellään tilinpäätöksessä yhteisyrityksenä.

Myynnit ja toiminnan lopettamiset

SOK myi syyskuun lopussa Kiinteistö Oy Tampereen Tornihotelin osakkeet.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Kilpailuviranomaiset ovat hyväksyneet SOK:n täysin omistaman tytäryhtiön Hankkija-Maatalous Oy:n osakkeiden myynnin tanskalaiselle DLA Internationalille. Kaupassa 60 prosenttia Hankkija-Maatalous Oy:n osakkeista siirtyi tammikuussa 2013 DLA Internationalille. Loppuosan myynnistä sovitaan erikseen vuosina 2014 ja 2015. Kaupassa siirtyivät myös Hankkija-Maatalous

Oy:n tytäryhtiöt Hiven Oy, Movere Oy, SIA Baltic Feed ja UAB Baltijos Pasarai sekä osakkuusyhtiö Farmit Website Oy. Hankkija-Maatalous-konserni on esitetty tilinpäätöksessä myytävänä olevina omaisuuserinä.

SOK Holding Oy:n nimi on tammikuussa muutettu SOK Liiketoiminta Oy:ksi.

HALLINTO JA TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Hallinto ja hallinnossa tapahtuneet muutokset

SOK:n hallituksen puheenjohtajana ja pääjohtajana on toiminut Kuisma Niemelä. Hallituksen varapuheenjohtajana on toiminut Turun Osuuskaupan toimitusjohtaja Harri Koponen.

Pääjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi hallituksen muina jäseninä ovat vuonna 2012 toimineet toimitusjohtaja Esko Jääskeläinen, toimitusjohtaja Tapio Kankaanpää, toimitusjohtaja Arttu Laine, toimitusjohtaja Antti Määttä ja toimitusjohtaja Matti Niemi.

Tilintarkastajana on tilikaudella 2012 toiminut tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab, päävastuullisena tilintarkastajana KHT Raija-Leena Hankonen.

SOK:n hallintoneuvosto on nimittänyt SOK:n hallitukseen 1.1.2013 alkavaksi vuoden toimikaudeksi seuraavat: Kuisma Niemelä, Esko Jääskeläinen, Tapio Kankaanpää, Harri Koponen, Arttu Laine ja Matti Niemi. Uutena jäsenenä hallitukseen on vuodelle 2013 nimitetty toimitusjohtaja Timo Mäki-Ullakko.

SOK:n pääjohtajan Kuisma Niemelän apuna SOK-yhtymän ja S-ryhmän strategisessa johtamisessa on ollut SOK:n konsernijohtoryhmä, johon ovat vuoden 2012 aikana kuuluneet johtaja, pääjohtajan sijainen Antti Sippola, johtaja Jari Annala, johtaja Suso Kolesnik, johtaja Vesa Kyllönen, johtaja Leena Laitinen, johtaja Harri Miettinen ja johtaja Leena Olkkonen. Johtoryhmän uudeksi jäseneksi on nimitetty 1.4.2013 alkaen johtaja Jorma Vehviläinen johtaja Leena Laitisen jäädessä opintovapaalle. Konsernijohtoryhmän sihteerinä on toiminut lakiasiaintojohtaja Seppo Kuitunen.

Riskit ja epävarmuustekijät

SOK-yhtymässä on hallituksen hyväksymä riskienhallintapolitiikka, joka perustuu S-ryhmän yhteisiin riskienhallintaperiaatteisiin.

SOK-yhtymän riskienhallintapolitiikassa kuvataan konsernin riskienhallinnan tarkoitus, tavoitteet, keskeiset toteutustavat ja vastuut. SOK-yhtymässä riskienhallintatyö on jatkuvaa ja sitä toteutetaan johtamisprosessin kaikissa osissa. Riskejä tarkastellaan kokonaisvaltaisesti, huomioiden strategiset, taloudelliset, operatiiviset ja vahinkoriskit. Riskienhallinnan menettelytapojen avulla SOK ja sen tytäryhtiöt pyrkivät ennakoimaan ja hallitsemaan tavoitteidensa saavuttamiseen vaikuttavia riskitekijöitä sekä hyödyntämään riskeihin liittyviä mahdollisuuksia liiketoiminnan toteuttamisessa.

SOK-yhtymän keskeisimmät riskit liittyvät liiketoimintojen kilpailukykyisyyden ja tuloksellisuuden varmistamiseen Suomessa, Venäjällä ja Baltian maissa nykyisessä epävarmassa tilanteessa. Näiden riskien hallinnassa korostuu liikeideoiden jatkuva kehittäminen, maariskien säännöllinen seuranta, resurssien hallinta sekä tiedolla johtaminen. Epävarmuustekijöitä liittyy myös S-ryhmän strategisten kehittämishankkeiden toteutusten onnistumiseen. Riskien hallitsemiseksi on käytössä useita hallintatoimenpiteitä, kuten hankejohtamismalli ja hankkeiden riskienhallinnan työvälineet.

SOK-yhtymän rahoitus ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty SOK:n rahoitusyksikköön. Konsernilla on SOK:n hallituksen vahvistama talous- ja rahoituspolitiikka, jossa määritellään periaatteet rahoitusriskien hallinnalle ja sallitut enimmäismäärät rahoitusriskeille. Lisäksi rahoituksen eri osa-alueille on asetettu numeeriset tavoitteet, joiden avulla pyritään varmistamaan rahoituksen riittävyys, tasapainoisuus ja edullisuus kaikissa olosuhteissa. Rahoitusriskien ja hyödykkeiden hintariskien hallintaa kuvataan tarkemmin konsernitilinpäätöksen liitetiedossa.

SOK-yhtymän liiketoimintaan liittyvät ympäristöriskit on tunnistettu ja analysoitu liiketoiminta-alueittain. Ilmastomuutoksen hillintään, energiatehokkuuden parantamiseen ja uusiutuvien energialähteiden lisäämiseen liittyvät velvoitteet sisältävät sekä riskejä että mahdollisuuksia S-ryhmän liiketoiminnalle. Merkittävimmät ympäristönäkökohdat ja niihin liittyvät toimenpiteet kuvataan S-ryhmän vastuullisuuskatsauksessa, joka julkaistaan S-kanavan verkkosivuilla (www.s-kanava.fi) keväällä 2013. Keskeisimmät SOK-yhtymän liiketoimintaa sekä taloudellista asemaa ja tulosta kuvaavat tunnusluvut esitetään tunnuslukutaulukkona tilinpäätöksen yhteydessä.

Alkaneen vuoden näkymät

Yleisen taloudellisen tilanteen kehitys kotimaassa ja lähialueilla on merkittävä tekijä SOK-yhtymän liiketoimintojen menestymiselle. Muun muassa euroalueen velkakriisin kehittyminen, työllisyyden muutokset sekä valtiontalouksien kiristämistoimet vaikuttavat voimakkaasti odotettuun tuloskehitykseen kuluvan vuoden aikana. Liiketoiminnoissa toteutettujen tehostamistoimenpiteiden ansiosta SOK-yhtymän kotimaan liiketoimintojen tulosten uskotaan kuitenkin parantuvan hieman edellisvuoden tasosta.

Suunnitelman mukaisesti voimakkaana jatkuva verkostolajennus rasittaa marketkaupan tulosta etenkin Venäjällä. Myös Baltiassa uusien yksiköiden avaamiset vaikuttavat edelleen osaltaan marketkaupan tulokseen. Verkoston laajentumisesta johtuen marketkaupan tulos jäänee kokonaisuudessaan hieman edellisvuotta heikommaksi.

Kokonaisuudessaan SOK-yhtymän liiketoiminnan operatiivisen tuloksen ennakoidaan pysyvän tappiollisena hankintatoiminnan uuden toimintamallin käynnistämisestä, autokaupasta sekä marketkaupan verkostokasvusta johtuen, mutta kehittyvän positiivisesti edelliseen vuoteen verrattuna. Hallitus tulee kiinnittämään erityistä huomiota SOK-yhtymän tuloksellisuuden kehittämiseen.

Helsingissä 14. päivänä helmikuuta 2013

SUOMEN OSUUSKAUPPOJEN
KESKUSKUNTA

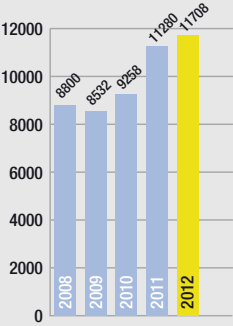
Hallitus

Konsernitilinpäätös, IFRS

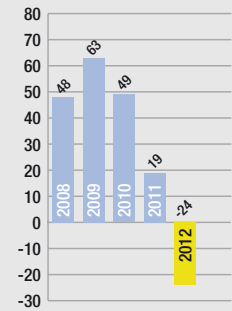
Konsernin tuloslaskelma, IFRS

Milj. €	Liitetieto	1.1.–31.12.2012	1.1.–31.12.2011
Jatkuvat toiminnot:			
Liikevaihto		11 708,3	11 280,2
Liiketoiminnan muut tuotot	(4)	3,2	21,2
Materiaalit ja palvelut		-10 901,1	-10 486,9
Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	(5)	-376,6	-355,0
Poistot ja arvonalentumiset	(6)	-71,0	-72,4
Liiketoiminnan muut kulut	(7)	-391,9	-373,8
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (+/-)	(16)	4,8	5,4
Liikevoitto		-24,4	18,8
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)	(9)	-2,4	0,4
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (+/-)	(3)	-0,3	0,3
Tulos ennen veroja		-27,1	19,5
Tuloverot (+/-)	(11)	4,3	-7,8
Jatkuvien toimintojen tilikauden tulos		-22,8	11,7
Tilikauden tulos		-22,8	11,7
Jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		-23,2	12,3
Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus		0,3	-0,5
		-22,8	11,7
Konsernin laaja tuloslaskelma			
Milj. €		1.1.–31.12.2012	1.1.–31.12.2011
Tilikauden tulos		-22,8	11,7
Muut laajan tuloksen erät:			
Muuntoerot		0,8	-1,0
Myytavissä olevat rahoitusvarat			
Myytavissä olevien rahoitusvarojen arvonmuutokset		9,7	-3,3
Myytavissä oleviin rahoitusvaroihin liittyvät verot		-2,4	0,8
Osakkuus- ja yhteisyritysten laajan tuloksen erät		28,6	-13,2
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen		36,6	-16,7
Tilikauden laaja tulos		13,8	-5,0
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		13,4	-4,4
Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus		0,3	-0,5
		13,8	-5,0

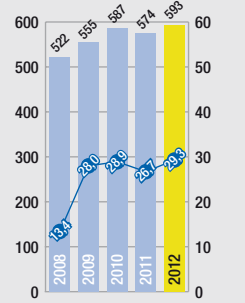
LIKEVAIHTO, JATKUVAT TOIMINNOT (MILJ. €)

LIKEVOITTO, JATKUVAT TOIMINNOT (MILJ. €)

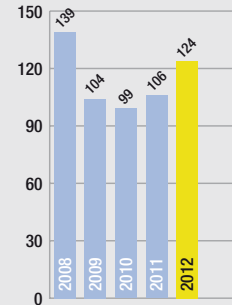
OMA PÄÄOMA 31.12. (MILJ. €), OMAVARAISUUSASTE (%)

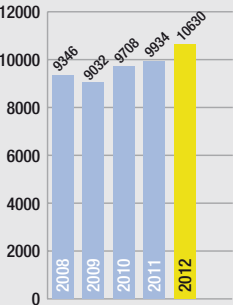
GEARING (%)

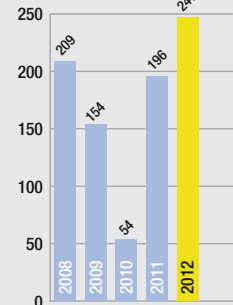
INVESTOINNIT (MILJ. €)

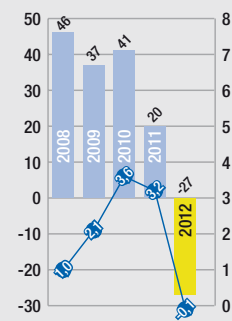
HENKILÖSTÖ 31.12. (HLÖÄ)

KOROLLISET NETTOVELAT 31.12. (MILJ. €)

TULOS ENNEN VEROJA, JATKUVAT TOIMINNOT (MILJ. €), SIJOITETUN PÄÄOMAN TUOTTO (%) SOK-YHTYMÄ

Konsernitase, IFRS

Milj. €	Viite	31.12.2012	31.12.2011
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	(12)	337,1	347,0
Sijoituskiinteistöt	(13)	44,3	47,6
Aineettomat hyödykkeet	(14)	65,6	120,7
Osuudet osakkuus- ja yhteisryityksissä	(16)	116,8	78,6
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	(17)	98,6	61,4
Laskennalliset verosaamiset	(18)	34,1	34,0
Pitkäaikaiset varat yhteensä		696,5	689,2
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	(19)	220,6	462,5
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset			
korottomat saamiset	(20)	639,8	825,2
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	(21)	8,2	34,7
Lyhytaikaiset sijoitukset	(22)	20,0	39,9
Rahavarat	(3)	147,8	126,3
Lyhytaikaiset varat yhteensä		1 036,4	1 488,7
Myytävänä olevat omaisuuserät	(2)	321,8	
Varat yhteensä		2 054,7	2 177,9
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Oma pääoma			
Osuuspääoma	(24)	156,0	145,7
Sidotut rahastot	(24)	38,8	3,0
Kertyneet voittovarot		396,2	420,3
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä		591,1	569,0
Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus		1,9	5,3
Oma pääoma yhteensä		592,9	574,3
Pitkäaikaiset velat			
Lisäosuuspääoma	(25)	12,8	12,8
Pitkäaikaiset korolliset velat	(26)	106,3	134,1
Pitkäaikaiset korottomat velat	(27)	36,2	37,1
Varaukset	(29)	6,0	5,6
Laskennalliset verovelat	(18)	16,2	23,0
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		177,4	212,5
Lyhytaikaiset velat			
Lyhytaikaiset korolliset velat	(26)	239,6	215,3
Lyhytaikaiset korottomat velat	(27)	44,0	247,1
Ostovelat	(27)	724,4	923,0
Varaukset	(29)	2,8	2,1
Tilikauden verovelka		0,4	3,5
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		1 011,3	1 391,1
Myytävänä olevien omaisuuserien velat	(2)	273,1	
Oma pääoma ja velat yhteensä		2 054,7	2 177,9

Konsernin rahavirtalaskelma, IFRS

Milj. €	Liitetieto / Viite	1.1.–31.12.2012	1.1.–31.12.2011
LIIKETOIMINTA			
Jatkuvien toimintojen liikevoitto		-24,4	18,8
Oikaisut liikevoittoon	(A)	52,5	22,7
Käyttöpääoman muutos	(B)	32,8	-117,4
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		60,9	-75,9
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)	(20)	0,7	-5,8
Muut rahoituskulut	(9)	-10,6	-1,2
Muut rahoitustuotot	(9)	15,0	11,7
Saadut osingot liiketoiminnasta	(9)	1,1	1,1
Maksetut välittömät verot	(11)	1,0	-4,4
Liiketoiminnan rahavirta		68,1	-74,6
INVESTOINNIT			
Hankitut tytäryhtiöosakkeet	(2)	-3,0	-0,9
Myydyt tytäryhtiöosakkeet	(3)	5,1	20,8
Myytyjen ja hankittujen tytäryhtiöiden likvidit varat	(2)	0,2	-0,7
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin	(12)	-98,0	-82,5
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	(12)	-23,8	-6,9
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myynnit	(12)	41,8	0,7
Muiden pitkäaikaisten sijoitusten muutos	(12)	-23,3	1,1
Saadut osingot investoinneista	(9)	0,2	0,1
Investointien rahavirta		-100,7	-68,2
RAHOITUS			
Pitkäaikaisten velkojen lisäys	(26)	300,0	392,1
Pitkäaikaisten velkojen vähennys	(26)	-314,5	-395,7
Lyhytaikaisten velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	(27)	43,7	53,3
Maksetut korot	(9)	-7,3	-9,0
Saadut korot	(9)	12,7	8,1
Saamistodistusten ja rahasto-osuuksien muutokset	(22)	19,9	-19,8
Määräysvallattomien omistajien osuuden hankinta			-13,0
Osuuspääoman lisäys	(24), (25)	10,4	6,1
Maksetut osuuspääoman korot	(25)	-0,4	-0,6
Muu oman pääoman vähennys	(24)	0,0	-0,3
Rahoituksen rahavirta		64,5	21,3
Rahavarojen nettomuutos, lisäys / vähennys		31,8	-121,5
Rahavarat tilikauden alussa	(23)	126,4	248,2
Valuuttakurssien muutosten vaikutus		-0,5	-0,3
Rahavarojen nettomuutos, lisäys / vähennys		31,8	-121,5
Rahavarat tilikauden lopussa	(23)	157,7	126,4
Oikaisut liikevoittoon	(A)		
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot (-) ja tappiot (+)		-1,7	-19,0
Poistot ja arvonalentumiset		71,0	72,2
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		-16,8	-30,5
		52,5	22,7
Käyttöpääoman muutos	(B)		
Liikesaamisten muutos		119,9	-99,4
Vaihto-omaisuuden muutos		98,2	-115,2
Korottomien velkojen muutos		-185,3	97,2
		32,8	-117,4

Konsernin rahavirtalaskelmassa ainoastaan lyhytaikaiset alle 3 kuukauden saamistodistukset on luokiteltu rahavaroiksi. Lyhytaikaisten lainojen laina-aika on lyhyempi kuin 3 kuukautta.

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista, IFRS

	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma						Määräys-	Oma pääoma yhteensä	
	Osuuspääoma	Käyvän arvon rahasto	Vararahasto	Hallintoneuvoston käyttörahasto	Muuntoerot	Kertyneet voittovar	vallattomien omistajien osuus		
Milj. €							Yhteensä		
Oma pääoma									
1.1.2011	139,6	0,1	18,5	0,1	-1,5	410,5	567,3	20,0	587,2
Kauden laaja tulos		-15,7			-1,0	12,3	-4,4	-0,5	-5,0
Osuuspääoman lisäys	6,1						6,1		6,1
Muut muutokset				0,0		0,1	0,0	-0,1	0,0
Määräysvallattomien omistajien osuuden hankinta								-13,7	-13,7
Osingon maksu määräysvallattomille omistajille								-0,3	-0,3
31.12.2011	145,7	-15,5	18,5	0,0	-2,5	422,8	569,0	5,3	574,3
Kauden laaja tulos		35,9			0,8	-23,2	13,4	0,3	13,8
Osuuspääoman lisäys	10,3						10,3		10,3
Muut muutokset				0,0		-1,7	-1,7	-3,5	-5,2
Osingon maksu määräysvallattomille omistajille								-0,3	-0,3
31.12.2012	156,0	20,3	18,5	0,1	-1,8	398,0	591,1	1,9	592,9

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

PERUSTIEDOT

SOK-konsernista käytetään SOK:n sääntöjen mukaan nimeä SOK-yhtymä. SOK-yhtymän muodostavat Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) ja sen tytäryhtiöt. SOK:n kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity osoite on Fleminginkatu 34, 00510 Helsinki.

SOK:n tarkoituksena on luoda kilpailuetua S-ryhmän liiketoiminnalle. SOK toteuttaa toimintansa tarkoitusta kehittämällä ja ohjaamalla S-ryhmän strategioita, arvoketjua ja ketjutoimintaa yhteistyössä osuuskauppojen kanssa. SOK tuottaa S-ryhmän tarvitsemat yhteiset, kilpailukykyä lisäävät palvelut sekä harjoittaa S-ryhmän tarjonnalle synergiaa ja taloudellista lisäarvoa tuottavaa, kannattavasti kasvavaa liiketoimintaa kotimaassa ja lähialueilla.

Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta <http://www.s-kanava.fi> tai SOK Maine ja vastuullisuus -yksiköstä.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Laatimisperusta

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2012 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaisa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyt menettelyt mukaisesti EU:ssa sovellettavaksi hyväksyttyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukainen konsernitilinpäätös on laadittu vuodesta 2007 lähtien.

Tilinpäätöstiedot esitetään miljoonina euroina ja ne perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin, ellei alla olevissa laadintaperiaateissa ole muuta kerrottu.

Kaikki tilinpäätöstaulukoiden luvut on pyöristetty, minkä vuoksi yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta. Tunnusluvut on laskettu käyttäen tarkkoja arvoja.

Konserni on soveltanut 1.1.2012 alkaen seuraavia uusia ja uudistettuja standardeja ja tulkintoja

- Muutos IFRS 7:ään Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot -standardiin, joka on voimassa 1.7.2011 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Muutokset lisäävät rahoitusinstrumenttien luovutuksia koskevien liiketointen esittämisen läpinäkyvyyttä ja parantavat käyttäjien mahdollisuuksia saada käsitys rahoitusinstrumenttien luovutuksiin liittyvistä riskeistä ja näiden riskien vaikutuksesta yhteisön taloudelliseen asemaan, erityisesti kun kyseessä on rahoitusvarojen arvopaperistaminen.

- Muutos IAS 12:een Tuloverot -standardiin, joka on voimassa 1.1.2012 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Muutokset koskevat laskennallisten verojen kirjaamiseen liittyvää taustaoletusta. Muutoksen mukaan käypään arvoon arvostettujen sijoituskiinteistöjen kirjanpitoarvon oletetaan jatkossa kertyvän omaisuus-erän myynnistä jatkuvan käytön sijaan.

Tilikaudella 2012 käyttöönotetuilla uusilla tai uudistetuilla standardeilla ja tulkinnoilla ei ole ollut merkittävää vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Tuloslaskelman vertailukelpoisuus

Aiemmin ulkopuolisiin palveluihin kirjatut tietohallintokulut on vuoden 2012 alusta lukien kirjattu liiketoiminnan muihin kuluihin. Vuoden 2011 tuloslaskelma on oikaistu vertailukelpoiseksi.

Arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä, mutta on mahdollista, että toteumat poikkeavat käytetyistä arvioista. Mahdolliset arvioiden ja olettamusten muutokset kirjataan sillä tilikaudella, jonka aikana arviota tai olettamusta korjataan.

Keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja arvioihin liittyvät epävarmuustekijät, jotka aiheuttavat riskin varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen muuttumisesta olennaisesti seuraavan tilikauden aikana, liittyvät yritysten yhteenliittymissä hankittujen hyödykkeiden sekä rahoitusinstrumenttien käyvän arvon määrittämiseen, arvonalentumistestaukseen sekä laskennallisiin verosaamiisiin ja varauksiin.

Merkittävässä yritysjärjestelyissä konserni on käyttänyt ulkopuolista neuvonantajaa arvioitaessa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden käypiä arvoja ja niiden arvostuksen osalta on tehty vertailuja vastaavien hyödykkeiden markkinahintoihin. Osakkuus- ja yhteisyritysten osalta on käytetty johdon arviointia määritettäessä käsitelläänkö ne tytär-, yhteis- vai osakkuusyrityksinä. Lisätietoa liiketoimintojen yhdistämisistä on esitetty liitetiedossa 3 Yrityshankinnat.

Arvonalentumistestaukset tehdään vuosittain liikearvolle sekä mahdollisille keskeneräisille aineettomille hyödykkeille. Näiden lisäksi tappiollisten ulkomaisten liiketoimintojen osalta on tehty arvonalentumistestaukset.

Arvonalentumistestauksessa testattavan liiketoimintakokonaisuuden liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvolaskelmiin tai käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuneilla menoilla. Käyttöarvo on laskettu ennakoitujen diskontattujen rahavirtojen perusteella. Liikearvon arvonalentumistestausta on kuvattu tarkemmin liitteessä 15 Liikearvon arvonalentumistestaus.

Rahoitusinstrumenttien käyvän arvon määrittämiseen liittyviä oletuksia ja keskeisiä epävarmuustekijöitä on kuvattu liitetiedossa 28 Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot. Laskennallisista verosaamisista ja varauksista annetaan lisätietoja liitetiedoissa 18. Laskennalliset verot ja 29. Varaukset.

Konsolidointiperiaatteet

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emo-osuuskunnan lisäksi kaikki ne tytäryhtiöt, joissa emo-osuuskunnalla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konsernilla on oikeus määrätä yrityksen talouden ja toiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminasta. Suomen lisäksi tytäryhtiöitä on Venäjällä, Virossa, Latviassa ja Liettuaassa.

Hankitut tytäryhtiöt sisällytetään tilinpäätökseen käyttäen hankintamenetelmää, jonka mukaan hankitun yhtiön yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat on arvostettu käypiin arvoihin hankintahetkellä. Liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteenlaskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvän arvon. Hankintaan liittyvät menot, lukuun ottamatta vieraan pääoman menoja, on kirjattu kuluksi.

Yhteisyritykset, joissa konsernilla on yhteinen määräysvalta ja osakkuusyritykset, joissa konsernin omistusosuus äänimäärästä on 20–50 prosenttia ja joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa, on konsolidoitu pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Konsernin omistusosuuden mukainen osuus muihin laajan tuloksen eriin kirjatuista muutoksista on kirjattu konsernin muihin laajan tuloksen eriin. Jos konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrityksen tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä sen ylittäviä tappioita huomioida, ellei konsernilla ole veloitteita osakkuus- tai yhteisyrityksiin liittyen. Sijoitustarkoituksessa hankitun osakkuus- tai yhteisyrityksen tulososuus on esitetty liikevoiton alapuolella ennen rahoitustuottoja ja -kuluja. Konsernin varsinaista liiketoimintaa palvelevien osakkuus- ja yhteisyritysten tulos on sitä vastoin esitetty ennen liikevoittoa.

Tilivuoden aikana hankitut tai perustetut yhtiöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen hankinta- tai perustamisajankohdasta alkaen. Myydyt tytäryhtiöt sekä osakkuus- ja yhteisyritykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen siihen saakka, jolloin määräysvalta, yhteinen määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta lakkaa. Emoyrityksellä tytäryrityksessä olevan omistusosuuden muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääomaa koskevina liiketoimina.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat, realisoitumattomat katteet sekä sisäinen voitonjako on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä. Tilikauden voitto tai tappio sekä tilikauden laaja tulos on jaettu emoyhtiön omistajille ja määräysvallattomille omistajille. Määräysvallattomien omistajien osuus on esitetty omana eränään konsernin omassa pääomassa.

Keskinäiset kiinteistöasakeyhtiöt yhdistellään (ne varat ja velat, joista osakas vastaa) yhteisessä määräysvallassa olevina omaisuuksina omistusosuuden mukaisesti rivi riviltä.

Ulkomaan rahan määräiset erät

Konsernitilinpäätös esitetään euroina, joka on konsernin emosuuskunnan toiminta- ja esittämisvaluutta. Ulkomaisten konserniyritysten tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut on käsitelty alun perin kunkin yrityksen toimintaympäristön valuutassa.

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulkomaanrahan määräiset monetaariset erät on muutettu euroiksi EKP:n tilikauden päättymispäivänä noteeraamaan kurssiin ja kurssierot on kirjattu tulosvaikutteisesti. Ei-monetaariset erät on arvostettu tapahtumapäivän kurssiin.

Myyntisaamisten arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan liikevaihtoon ja ostovelkojen arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan kuluihin liikevoiton yläpuolelle. Muiden taseen rahoituseriin kuuluvien saamisten kurssivoitot ja -tappiot kirjataan rahoitustuottoihin ja vastaavasti muiden velkojen osalta rahoituskuluihin.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi tilikauden keskikurssin mukaan ja taseet tilinpäätöspäivän kurssin mukaan. Kurssiero, joka johtuu tuloslaskelmaerien ja muun laajan tuloksen erien muuntamisesta keskikurssin mukaan ja tase-erien muuntamisesta tilinpäätöspäivän mukaan samoin kuin kurssimuutoksista johtuva muuntoero tytäryhtiöiden hankintamenon eliminoinnista ja oman pääoman osalta, on kirjattu omana eränään muihin laajan tuloksen eriin. Kun ulkomainen tytär-, osakkuus- tai yhteisyritys myydään, kertynyt muuntoero kirjataan tulosvaikutteisesti myyntivoiton tai -tappion osaksi.

Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvaroja sisältyy seuraaviin taseen eriin: pitkäaikaiset rahoitusvarat, myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset, lyhytaikaiset korolliset saamiset, lyhytaikaiset sijoitukset ja rahavarat.

Pitkäaikaiset rahoitusvarat koostuvat osakkeista, pääomalainasaamisista, muista pitkäaikaisista lainasaamisista, pitkäaikaisista myyntisaamisista sekä sellaisista pitkäaikaisista rahoitusyhtiöille myydyistä saamisista, joiden osalta konsernilla on edelleen takaisinostovastuu. Rahoitusvaroihin luettavat myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset sisältävät myyntisaamiset, johdannaissaamiset ja rahoituserien siirtosaamiset. Lyhytaikaiset korolliset saamiset muodostuvat lyhytaikaisista lainasaamisista, muista lyhytaikaisista saamisista ja lyhytaikaisista rahoitusyhtiöille myydyistä saamisista.

Lyhytaikaiset sijoitukset koostuvat saamistodistuksista, jotka on sijoitettu lyhytaikaisesti tarkoituksena realisoida ne 12 kuukauden kulussa raportointipäivästä. Rahavarat koostuvat käteisvaroista sekä erittäin likvideistä saamisista luottolaitoksilta.

Rahoitusvelkoja sisältyy seuraaviin taseen eriin: lisäosuuspääoma, pitkäaikaiset korolliset velat, pitkäaikaiset korottomat velat, lyhytaikaiset korolliset velat, lyhytaikaiset korottomat velat ja ostovelat.

Lisäosuuspääoma käsitellään vieraassa pääomassa, koska osuuskunnalla on ehtojen mukaisesti velvollisuus palauttaa pääoma vaadittaessa. Pitkäaikaiset korolliset velat muodostuvat veloista

rahoituslaitoksille ja muille, pitkäaikaisista korollisista ostovelloista, rahoitusleasingveloista ja myytyihin saamisiin liittyvistä rahoitusyhtiöveloista. Rahoitusvelkoihin luettavat pitkäaikaiset korottomat velat sisältävät alueosuuskauppojen sijoittamat varat SOK-yhtymän rahanlaskentapalveluun. Ostovelat koostuvat lyhytaikaisista ostoveloista. Lyhytaikaiset korolliset velat koostuvat lyhytaikaisista veloista rahoituslaitoksille, osuuskaupille ja muille sekä lyhytaikaisista rahoitusleasingveloista ja myytyihin saamisiin liittyvistä lyhytaikaisista rahoitusyhtiöveloista. Rahoitusvelkoihin luettavat lyhytaikaiset korottomat velat sisältävät johdannaisvelkoja ja rahoituseriin liittyviä siirtovelkoja.

SOK-yhtymässä sovelletaan rahoitusvarojen ja -velkojen taseeseen merkitsemisessä selvityspäivän mukaista käytäntöä. Rahoitusvarat ja -velat, joita ei myöhemmin arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti, arvostetaan alun perin käypään arvoon lisättynä välittömillä hankintakuluilla.

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja saamisiin sekä muihin rahoitusvelkoihin. Rahoitusvarat ja -velat arvostetaan niiden luokittelun mukaisesti käypään arvoon tai jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään aktiivisilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella tai käyttäen markkinoilla yleisesti hyväksyttyjä arvostusmenetelmiä. Käypään arvoon arvostettaviin rahoitusvaroihin ja velkoihin sisältyy sijoitustodistuksia ja koronvaihtosopimuksia, joiden käypä arvo on määritetty diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetken käyttäen tilinpäätöspäivän markkinakorkoja. Korko-optioiden käyvän arvon määrittämisessä on käytetty Black-Scholes -hinnoittelumallia. Valuuttatermiinien ja koron- ja valuutanvaihtosopimusten käypä arvo on laskettu diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetken ja muuntamalla näin saadut valuuttamäärät euroiksi käyttäen EKP:n tilinpäätöspäivänä noteeraamia valuuttakursseja. Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat on arvostettu käyttäen keskikursseja.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin kirjataan johdannaissopimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Johdannaissopimuksia tehdään suojaustarkoituksessa, mutta niihin ei korkojohdannaisia lukuun ottamatta ole sovellettu suojauslaskentaa.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat tai -velat arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään tuloslaskelmaan, jolloin tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään tuloslaskelmaan käypään arvoon kirjattavien rahoitusinstrumenttien tilinpäätöshetken arvon ja edellisen tilinpäätöksen kirjanpitoarvon erotus. Jos käypään arvoon kirjattava rahoitusinstrumentti on hankittu tilikauden aikana, tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään rahoitusinstrumentin tilinpäätöshetken arvon ja hankintamenon erotus.

Kirjanpidossa johdannaiset on arvostettu käypään arvoon ja arvonmuutokset on suojauslaskentaa lukuun ottamatta kirjattu tulosvaikutteisesti. Myynnin ja myyntisaamisten suojaamiseksi

solmituista johdannaissopimuksista kirjataan realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot myyntituottoihin. Muiden saamisten suojaustarkoituksessa tehdyt johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan rahoitustuottoihin. Ostojen, ostovelkojen ja varaston arvon suojaamiseksi solmittujen johdannaisten sekä valuuttamääräisten lainojen ja saamisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan ostoihin. Muita velkoja suojaamaan tarkoitettujen johdannaisten voitot ja tappiot kirjataan rahoituskuluihin. Suurin osa sähköjohdannaisista siirrettiin S-Voima Oy:lle vuonna 2010. Tässä yhteydessä SOK:lle jäi sähköjohdannaisia, jotka siirrettiin edelleen S-Voima Oy:lle vastakkaismerkkisin sopimuksin. Sähköjohdannaiset arvostetaan käypään arvoon, mutta niiden tulosvaikutus on nettona nolla.

Eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin kirjataan sellaiset saamistodistukset ja muut johdannaisvaroihin kuulumattomat rahoitusvarat, joihin liittyvät maksusuoritukset ovat kiinteitä tai määritettävissä ja jotka erääntyvät määrätynä päivänä. Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen. Mahdollinen arvonalennus kirjataan tulosvaikutteisesti ja koron kerryttämistä jatketaan alennetulle saldolle sopimuksen alkuperäisellä efektiivisellä korolla. SOK-yhtymällä ei ole ollut eräpäivään asti pidettäviä sijoituksia 2011 tai 2012.

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kirjataan saamistodistukset ja muut kotimaiset ja ulkomaiset arvopaperit ja osuudet, joita ei luokitella käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, eräpäivään saakka pidettäviin sijoituksiin tai lainoihin ja saamisiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon. Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien sijoitusten käypä arvo määritellään niiden markkina-arvojen perusteella. Julkisesti noteeraamattomat sijoitukset arvostetaan hankintamenoon, jos niiden käypiä arvoja ei voida luotettavasti määrittää. Käyvän arvon muutos kirjataan muun laajan tuloksen kautta oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Kun rahoitusinstrumentti myydään, kirjataan omaan pääomaan kertynyt käyvän arvon muutos luokittelun muutoksena yhdessä kertyneiden korkojen sekä myyntivoiton tai -tappion kanssa tulokseen.

Lainoihin ja saamisiin kirjataan sellaiset toimivilla rahoitusmarkkinoilla noteeraamattomat rahoitusvarat, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja jotka eivät kuulu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, eräpäivään asti pidettäviin rahoitusvaroihin tai myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Lainojen ja saamisten transaktiomenot sisällytetään efektiivisen koron menetelmällä laskettavaan jaksotettuun hankintamenoon ja jaksotetaan tulosvaikutteisesti saamisen juoksujalle. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Muihin rahoitusvelkoihin kuuluva erä merkitään taseeseen nimellisarvon suuruisena silloin, kun sen tekohetken käypä arvo vastaa nimellisarvoa. Jos velan pääomana on saatu vähemmän tai enemmän kuin velan nimellisarvo, merkitään velka siihen määrään, joka siitä on saatu. Velan nimellisarvon ja hankintamenon erotuksesta tilikauden kuluksi tai tuotoksi merkitty määrä jaksote-

taan ja merkitään velan hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Nimellisarvon ja hankintamenon erotus tai velkaan liittyvä palkkiomeno tai sellainen meno, joka on osa velkaan liittyvää korkomenoa, jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä kuluna velan juoksuajalle. Muut rahoitusvelat arvostetaan tilinpäätöshetkenä jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Suojauslaskenta

Suojauslaskentaa on sovellettu 1.7.2011 alkaen nykyisiä ja suunniteltuja erittäin todennäköisiä vaihtuvakorkoisia velkoja suojaaviin koronvaihtosopimuksiin sekä koron- ja valuutanvaihtosopimuksiin, jotka ovat olleet suojattavan riskin osalta tehokkaita ja täyttäneet IAS 39 standardin suojauslaskennan ehdot. Koron- ja valuutanvaihtosopimusten osalta suojauksen kohteena ovat olleet ainoastaan korkovirrat. Suojaussuhde suojaavan johdannaisen ja suojattavan kohteen välillä sekä suojaukseen liittyvät riskienhallintatavoitteet on dokumentoitu suojauslaskennan alkaessa.

Käytettävä suojauslaskentamalli on rahavirran suojaus. Se osa suojausinstrumentin tuloksesta, joka kohdistuu suojausperiodille, jaksotetaan kyseiselle periodille. Tarkasteluhetken jälkeiselle periodille kuuluva korkojen muutoksesta aiheutuva osuus suojausinstrumentin tuloksesta ja arvonmuutoksesta kirjataan muun laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman käyvän arvon rahastossa.

Suojauksen tehokkuus testataan, kun suojauslaskenta aloitetaan ja siitä eteenpäin neljä kertaa vuodessa, maalís-, kesä-, syys- ja joulukuun lopun tilanteesta taaksepäin ja eteenpäin tarkastellen. Suojausta on pidetty tehokkaana, kun suojaavan instrumentin rahavirtojen muutos on eliminoinut suojauksen kohteena olevan sopimuksen tai position rahavirtojen muutoksesta 80–125 prosenttia.

Konsernilla on suojauslaskennan ulkopuolella johdannaissopimuksia, jotka ovat konsernin rahoituspolitiikan mukaan tehokkaita taloudellisia suojausinstrumentteja, mutta joihin ei sovelleta IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Raportointikauden päättyessä arvioidaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että muuhun kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviin rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut. Objektiivisena näyttönä pidetään esimerkiksi asiakkaan maksujen viivästymistä, maksukyvyttömyys- tai konkurssitilaan joutumista, yrityssaneeraus- tai velkajärjestelyä sekä luottoriskiluokituksessa tapahtuvaa merkittävää muutosta. Jos arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä, kirjataan arvonalentumistappio.

Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavien rahoitusvarojen arvonalentumistappion määrä määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja saamisesta arvioitujen kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena ottaen huomioon mahdollisen vakuuden käypä arvo. Diskonttauskorkona käytetään saamisen alkuperäistä efektiivistä korkoa. Erotus kirjataan arvonalentumistappioksi tuloslaskelmaan ja koron kerryttämistä jatketaan alennetulle saldolle sopimuksen alkuperäisellä efektiivisellä korolla.

Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee myöhemmin ja muutoksen voidaan katsoa liittyvän arvonalentumistappion kirjaimisen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan tulosvaikutteisesti.

Kun myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvan saamistodistuksen tai osakkeen arvonalentumisesta on saatu objektiivinen näyttö, omaan pääomaan kertynyt tappio kirjataan tuloslaskelmaan arvonalentumistappioksi. Julkisesti noteeraamattoman osakkeen arvonalentumistappio määritetään kirjanpitoarvon ja vastaavanlaisen erän tarkasteluhetken markkinatuotolla diskontattujen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Jos myytävissä olevaksi luokitellun saamistodistuksen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tulosvaikutteisesti. Jos osakkeen käypä arvo myöhemmin nousee, arvonnousu kirjataan muun laajan tuloksen erien kautta omaan pääomaan.

Tuloutusperiaatteet

SOK-yhtymän liikevaihto muodostuu osuuskauppojen tavarahankintaan liittyvästä laskutuksesta, SOK:n keskitetysti tuottamista yhteisistä palvelutoiminnoista sekä SOK:n tytäryhtiöiden omasta vähittäismyynnistä. Myynti osuuskaupoille on laskutusmyyntiä. Vähittäismyynti on pääasiassa käteis- tai luottokorttimyyntiä.

Liikevaihtoon luetaan tavaroiden ja palveluluiden myynti. Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista vähennetään muun muassa asiakasomistajille ostojen keskittämiseen perustuvat bonusalennukset sekä muut myönnetyt alennukset, arvonnlisävero ja myynnin valuuttakurssierot.

Tavaroiden myynti tuloutetaan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit, edut ja määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle ja on todennäköistä, että myyntiin liittyvä taloudellinen hyöty koituu konsernille. Pääsääntöisesti tuotot tavaroiden myynnistä tuloutetaan tavaroiden luovutushetkellä. Tuotot palveluista tuloutetaan, kun palvelu on suoritettu ja taloudellisen hyödyn saaminen palvelusuoritteesta on todennäköistä.

Avustukset

Valtiolta tai muulta taholta saadut avustukset tuloutetaan tuloslaskelmaan silloin, kun avustuksen kohteeseen liittyvät menot kirjataan kuluksi. Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintaan liittyvät avustukset vähennetään ko. hyödykkeiden kirjanpitoarvoista. Nämä avustukset tuloutuvat omaisuuden taloudellisen käyttöajan kuluessa.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muina tuottoina esitetään muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät tuotot, kuten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot, liiketoiminnan luovutustuotot, vahingonkorvustuotot sekä saadut avustukset ja tuet joita ei ole annettu tietyn investoinnin rahoittamiseksi tai osallistumiseksi tiettyyn menoon.

Työsuhde-etuudet

Eläkejärjestelyt luokitellaan etuuspohjaisiksi ja maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisissa järjestelyissä suoritetaan kiinteitä maksuja erillisille yhtiöille. SOK-yhtymällä ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Kaikki järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspohjaisia järjestelyjä. Suoritukset maksupohjaisiin järjestelyihin kirjataan kuluksi sen tilikauden tuloslaskelmaan, johon ne kohdistuvat. SOK-yhtymällä ei ole etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä.

Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot kirjataan tulosvaikutteisesti sinä aikana, jonka kuluessa ne vapaakirjautuvat. Mikäli etuudet vapaakirjautuvat välittömästi, ne kirjataan kuluksi välittömästi. Työsuhteen keston liittyen henkilöstölle kertyy työ- ja ikämerkkipäiväetuutta. Työ- ja ikämerkkipäiväetuudesta kirjataan työ- ja ikämerkkipäivävelka.

Liikevoitto

Liikevoitto muodostuu kun liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot, vähennetään tilikauden aine-, tarvike- ja tavaraostot, ulkopuoliset palvelut, työsuhte-etuuksista aiheutuneet kulut, poistot ja mahdolliset arvonalentumiset sekä liiketoiminnan muut kulut sekä lisätään tai vähennetään konsernin varsinaista liiketoimintaa palvelevien osakkuus- ja yhteisyritysten tulos. Kaikki muut kuin edellä mainitut tuloslaskelmaerät esitetään liikevoiton alapuolella.

Valuuttakurssierot ja johdannaisten käypien arvojen muutokset sisältyvät liikevoittoon, mikäli ne syntyvät liiketoimintaan liittyvistä eristä; muutoin ne on kirjattu rahoitustuottoihin ja kuluihin.

Tuloverot

Tuloslaskelman tuloveroihin sisältyvät tilikauden verotettavan tulon perusteella lasketut verot, aikaisempien tilikausien verojen oikaisut sekä laskennallisten verojen muutos. Suoraan omaan pääomaan tai laajan tuloksen eriin kirjattavien erien verovaikutus kirjataan kuitenkin kyseisiin eriin. Kauden tuloverot lasketaan kunkin maan tilinpäätöshetkellä voimassaolevalla verokannalla.

Laskennallinen verovelka ja -saaminen lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä väliaikaisista eroista. Liikearvoista ei ole laskettu laskennallista verovelkaa siltä osin, kun liikearvot eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia. Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja sijoituskiinteistöjen kirjanpitoarvojen ja verotuksellisten arvojen välisistä eroista (rahoitusleasing, poistoero, konsernin sisäiset katteet ja myyntivoitot), käypään arvoon arvostuksista sekä käyttämättömistä verotuksellisista tappioista. Ulkomaisten tytäryritysten jakamatomista voittovaroista ei kirjata laskennallista verovelkaa, mikäli voitonjako ei ole todennäköistä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa. Laskennalliset verot lasketaan tilinpäätöspäivänä voimassa olevilla verokannoilla ja verokantojen muuttuessa verokannoilla, jotka on käytännössä hyväksytty raportointikauden päättymispäivään mennessä.

Konsernitaseeseen sisältyy edellä mainittua ulkomaisten tytäryritysten jakamattomia voittovaroja lukuun ottamatta laskennallinen verovelka täysimääräisesti, laskennallinen verosaaminen siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan ja kirjaamisedellytyksiä arvioidaan jokaisena raportointikauden päättymispäivänä.

Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet

Liiketoimintojen yhdistämisestä syntynyt liikearvo muodostuu käypään arvoon arvostetun luovutetun vastikkeen sekä käypiin arvoihin arvostettujen hankittujen yksilöitävissä olevien nettovarojen erotuksena hankinta-ajankohtana. Liikearvoista ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Liikearvo kohdistetaan rahavirtaa tuottaville yksiköille. Osakkuus- ja yhteisyritysten osalta liikearvo sisällytetään sijoituksen hankintamenoon.

Muita aineettomia hyödykkeitä ovat muun muassa ohjelmistolisenssit sekä tekijänoikeudet. Muut aineettomat hyödykkeet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon ja poistetaan tasapoistoin arvioituna taloudellisena vaikutusaikanaan. SOK-yhtymällä ei ole liikearvon lisäksi sellaisia aineettomia hyödykkeitä, joilla on rajoittamaton taloudellinen käyttöaika.

Muiden aineettomien hyödykkeiden poistoajat:	Vuosia
Atk-ohjelmien lisenssimaksut	3–5
Muut aineettomat hyödykkeet	3–10

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoon.

Aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioituihin taloudellisiin pitoaikoihin perustuen. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistoajat:	Vuosia
Rakennukset	15–35
Keyvet rakennelmat ja rakennusten laitteet	5–15
Konttori- ja varastokalusto	5–10
Varasto-, huolto- ja jalostuskoneet	5–10
Ravintola- ja hotellikalusto	3–10
Myymläkalusto	3–7
Moottoriajoneuvot ja palvelimet	3–5
Huoneistojen peruseräparannusmenot	3–10

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistot lopetetaan silloin, kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden luovutuksista ja käytöstä poistamisista syntyvät voitot tai tappiot kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin.

Arvonalentumiset

Aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin kuuluvien omaisuuserien kirjanpitoarvoja arvioidaan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen viitteiden havaitsemiseksi. Jos viitteitä havaitaan, määritetään kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytetävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo, keskeneräiset aineettomat hyödykkeet sekä aineettomat hyödykkeet, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika. Arvonalentumistappio kirjataan, jos omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön tasearvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan.

Rahavirtaa tuottavan yksikön arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja sen jälkeen vähentämään tasasuhteisesti muita yksikön omaisuuseriä.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään niin, että se on joko käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai tätä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä arvioidut vastaiset rahavirrat diskontataan nykyarvoonsa perustuen diskonttaus-korkoihin, jotka kuvastavat kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääristä pääomakustannusta ennen veroja.

Aikaisemmin kirjattu arvonalentumistappio peruutetaan, mikäli kerrytettävissä olevan rahamäärän määrittämisessä käytetyt arviot muuttuvat. Arvonalentumistappio peruutetaan korkeintaan siihen määrään asti, joka omaisuuserälle olisi määritetty kirjanpitoarvoksi poistoilla vähennettynä, jos siitä ei olisi aikaisempina vuosina kirjattu arvonalentumistappiota. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta.

Vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa hyödykkeen omistamiselle ominaiset riskit ja edut siirtyvät olennaisilta osin konsernille, luokitellaan rahoitusleasingosopimuksiksi. Rahoitusleasingosopimuksella hankitun hyödykkeen käypä arvo tai tätä alempi tulevien leasingmaksujen nykyarvo merkitään vuokra-ajan alkaessa taseeseen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin tai sijoituskiinteistöihin (sijoituskiinteistöistä tarkemmin jäljempänä) ja sopimuksesta johtuvat velvoitteet vastaavasti korollisiin velkoihin. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan korkokuluun ja velan lyhennykseen. Korkokulu kirjataan tuloslaskelmaan vuokra-aikana siten, että jäljellä olevalle velalle muodostuu samansuuruinen korkoprosentti. Rahoitusleasingosopimuksella hankituista hyödykkeistä kirjataan poistot ja mahdolliset arvonalentumistappiot. Poistot tehdään konsernin käyttöomaisuushyödykkeiden poistoaikojen mukaisesti tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan aikana.

Vuokrasopimukset, joissa olennainen osa omistamiselle ominaista riskeistä ja eduista jää vuokralle antajalle, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Muiden vuokrasopimusten perusteella saadut tai maksetut vuokrat kirjataan tuotoiksi tai kuluksi tuloslaskelmaan tasasuuruksina erinä vuokra-ajan kuluessa.

Mikäli myynti- ja takaisinvuokraussopimuksen tuloksena syntyy rahoitusleasingosopimus, mahdollinen myyntivoitto kirjataan

velaksi taseeseen ja tuloutetaan vuokra-ajan kuluessa. Mahdollinen myyntitappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöt ovat konsernin ulkopuolisen liiketoiminnan käytössä olevia kiinteistöjä, joita konserni pitää hallussaan hankkiakseen niistä ensisijaisesti vuokratuottoa ja/tai omaisuuden arvonnousua. Sijoituskiinteistöt arvostetaan kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettyyn hankintahintaan noudattaen samoja periaatteita kuin aineellisten käyttöomaisuushyödykkeisiin kuuluvien kiinteistöjen osalta. Sijoituskiinteistöiksi luokitellut kiinteistöt sisältävät sekä omistettuja kiinteistöjä että kiinteistöjä joiden liiketoiminta on myyty, mutta joiden osalta vuokrasopimus on säilynyt konsernilla.

Sijoituskiinteistöjen käyvän arvon määrittämisessä käytetään sekä ulkopuolisen kiinteistöarvioijan tekemää markkina-arvoon perustuvaa arviota että itse laadittua kiinteistön tuottoarvoon perustuvaa arviota. Vuokratuotot sijoituskiinteistöistä kirjataan liikevaihtoon. Sijoituskiinteistöihin sisältyy neljä rahoitusleasingosopimuksilla hankittua kylpylähotellia, joiden liiketoiminta on myyty, mutta joiden osalta vuokrasopimus on säilynyt konsernilla. Näiden kohteiden käypää arvoa ei ole määritetty, koska Holiday Clubin vuokrasopimukset ja myyntitiedot eivät ole konsernin tiedossa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisointi-arvoon. Hankintameno määritetään FIFO-menetelmää tai painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen ja se sisältää kaikki hankinnasta aiheutuvat välittömät menot. Netto-realisointi-arvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut, tuotteen valmiiksi saattamisesta johtuvat menot sekä arvioidut myynnin toteuttamiseksi välttämättömät menot.

Maksettavat osuuskorot ja osingot

Konsernin maksamat osuuspääoman korot ja osingot kirjataan oman pääoman vähennykseksi sille tilikaudelle, jonka aikana omistajat ovat hyväksyneet osuuspääoman koron tai osingon maksettavaksi. Lisäosuuspääoman korko kirjataan korkokuluna.

Osuus- ja lisäosuuspääoma

Osuuspääoma koostuu osuuskauppojen osuismaksujen yhteenlasketusta määrästä Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupan osuuskien lukumäärä määräytyy osuuskaupan jäsenmäärän ja vuotuisten ostojen perusteella.

Lisäosuuspääoma koostuu osuuskauppojen vapaaehtoisten sijoitusten yhteenlasketusta määrästä Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Koska osuuskaupoilla on oikeus lisäosuusmaksujensa palautukseen osuuskuntalaissa säädetyn ja SOK:n säännöissä määrätyn tavoin ja edellytyksin, käsitellään lisäosuuspääoma vieraassa pääomassa.

Varaukset

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa. Velvoitteeseen liittyvä kolmannelta osapuolelta saatava korvaus kirjataan taseeseen saamisena silloin kun se on käytännössä varma. Varausten määrät arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja määrät muutetaan vastaamaan parasta arviota tarkasteluhetkellä.

Varaukset voivat liittyä esimerkiksi vajaakäytössä oleviin tiloihin, takuuvarauksiin ja toimintojen uudelleen järjestelyihin.

Myytävänä olevat omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Myytävänä olevaksi omaisuuseräksi luokitellaan sellainen luopumissuunnitelman mukainen erä tai luovutettavien erien ryhmä, josta kertyvä rahamäärä tulee ensisijaisesti omaisuuserän myynnistä eikä sen jatkuvasta käytöstä. Myytäväksi luokitellun erän tai erien ryhmä arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alhaisempaan käypään arvoon myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettynä. Myytävänä olevat omaisuuserät ja näihin liittyvät velat esitetään taseessa erillään jatkuvien toimintojen varoista ja veloista siitä lähtien, kun ne on luokiteltu myytävänä oleviksi. Vertailuvuoden tietoja ei luokitella uudelleen.

Lopetettu toiminto on erillinen merkittävä toiminto, josta on jo luovuttu (tai toiminto on poistettu pysyvästi käytöstä) tai se on luokiteltu myytävänä olevaksi. Lopetettujen toimintojen tulos esitetään tuloslaskelmassa omalla rivillään jatkuvien toimintojen tuloksen jälkeen. Myös vertailuvuoden tuloslaskelmatiedot oikaistaan vastaavasti.

IASB:n julkaisemat myöhemmin voimaan tulevat standardi- ja tulkintamuutokset

Vuosina 2009 ja 2010 osittain hyväksyttyä IFRS 9 Rahoitusinstrumentit -standardia konserni soveltaa sen voimaantulopäivästä lähtien (1.1.2015 alkaen, EU ei ole hyväksynyt). IFRS 9 -standardi tulee vaiheittain korvaamaan nykyisen IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen -standardin. Standardin ensimmäiset julkaistut osiot käsittelevät rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelua ja arvostamista. Uudessa standardissa rahoitusvarat arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen jälkeen joko jaksotettuun hankintamenoon tai käypään arvoon riippuen yrityksen rahoitusvarojen hallinnan liiketoimintamallista ja rahoitusvarojen sopimusperusteista kassavirroista. Oman pääoman ehtoiset rahoitusvarat arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen jälkeen käypään arvoon. Rahoitusvelkojen osalta luokittelua ja arvostamista koskevat säännöt pysyvät pääosin ennallaan. Konsernin arvion mukaan standardin käyttöön otolla saattaa olla merkittävä vaikutus tuleviin tilinpäätöksiin.

Seuraavassa olevilla muilla IASB julkaisemilla uusilla tai uudistetuilta standardeilla ja tulkintoilla, jotka eivät vielä ole voimassa, tulee alustavan arvion mukaan olemaan jonkin verran vaikutusta tuleviin konsernitilinpäätöksiin. Konserni ottaa ne käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli

voimaan tulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien.

- Muutos IFRS 7 Rahoitusinstrumentit: Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot (voimaan 1.1.2013)
- Uusi IFRS 10 Konsernitilinpäätös (voimaan 1.1.2014)
- Uusi IFRS 11 Yhteisjärjestelyt (voimaan 1.1.2014)
- Uusi IFRS 12 Tilinpäätöksissä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä (voimaan 1.1.2014)
- Uusi IFRS 13 Käyvän arvon määrittäminen (voimaan 1.1.2013)
- Muutos IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen (voimaan 1.7.2012)
- Uudistettu IAS 28 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin (voimaan 1.1.2014)
- Muutos IAS 32 Rahoitusinstrumentit: esittämistapa (voimaan 1.1.2014)
- IFRS-standardien vuosittaiset muutokset (EU ei ole hyväksynyt)

Muut julkaistut ja myöhemmin voimaan tulevat standardit ja tulkinnat sekä niiden muutokset eivät ole alustavan arvion mukaan merkityksellisiä konsernille.

1. Segmentti-informaatio
Ylimmän johdon raportointia varten SOK-yhtymän liiketoiminta on jaettu kuuteen liiketoimintasegmenttiin. Segmenttijako perustuu toimialajakoon. North European Oil Trade Oy on käsitelty tilinpäätöksessä 2012 yhteisyrityksenä. Hankkija-Maatalous -konserni on esitetty tilinpäätöksessä 2012 myytävänä olevina omaisuuserinä.
SOK-yhtymän raportoittavat segmentit
Marketkauppa
SOK-yhtymä harjoittaa marketkauppaa Baltiassa ja Venäjällä tytäryhtiöidensä kautta. AS Prisma Peremarketilla on viisi hypermarkettia Tallinnassa, yksi Narvassa ja kaksi Tartossa, joista toinen avattiin vuonna 2012. A/S Prisma Latvijalla on viisi hypermarkettia Riiassa, joista yksi on avattu vuonna 2011 ja kaksi vuonna 2012. UAB Prisma LT:llä on yksi hypermarket Liettuan pääkaupungissa Vilnassa ja kaksi Prisma-yksikköä Kaunasissa, joista toinen avattiin vuonna 2012. OOO Prismalla on yhdeksän supermarkettia ja viisi hypermarkettia Pietarissa. Vuosina 2011 ja 2012 avattiin molempina kaksi supermarkettia, lisäksi vuonna 2011 yksi hypermarket ja vuonna 2012 kolme hypermarkettia. Prisma-verkostoa on tarkoitus laajentaa Baltiassa ja Venäjällä myös tulevina vuosina.
Matkailu- ja ravitsemiskauppa
SOK-yhtymässä matkailu- ja ravitsemiskauppaa harjoittavat Sokotel Oy Suomessa, AS Sokotel Virossa sekä OOO Sokotel Venäjällä. SOK-yhtymän hotellit toimivat Sokos Hotels ja Radisson Blu -brändien alla. Sokotel Oy luopui Holiday Club -liiketoiminnasta vuonna 2011. Kotimaassa Sokotel Oy:llä on 15 Sokos Hotellia ja 6 Radisson Blu -hotellia. Tallinnassa palvelee Sokos Hotel Viru ravintoloinen. Pietarissa OOO Sokotelilla on kolme Sokos Hotellia, joista yksi on kylpylähotelli.
Auto- ja autotarvikekauppa
SOK-yhtymässä auto- ja autotarvikekauppaa harjoittaa SOK Autokauppa Oy (ent. Automaa Oy). SOK Autokauppa Oy:llä oli vuoden 2012 lopussa yhteensä 10 autoliikettä, jotka sijaitsivat pääkaupunkiseudulla, Tampereella, Turun alueella sekä Hämeenlinnassa. SOK Autokauppa Oy:n edustamat merkit ovat Ford, Hyundai, Renault, Dacia, Suzuki ja Isuzu. SOK Autokauppa Oy luopui Peugeot-edustuksesta vuoden 2011 aikana. Autojen myynnin lisäksi SOK Autokauppa Oy hoitaa edustamiensa merkkien huolto- ja varaosatoiminnan.
Maatalouskauppa
SOK-yhtymässä maatalouskauppaa harjoittaa Hankkija-Maatalous -konserni. Hankkija-Maatalous -konserniin kuuluvat Hankkija-Maatalous Oy, Hiven Oy, SIA Baltic Feed, UAB Baltijos Pasarai ja Movere Oy. Vuonna 2011 SOK osti Yara Suomi Oy:ltä Hankkija-Maatalous Oy:n loput osakkeet. Tammikuussa 2013 SOK myi 60 prosenttia Hankkija-Maatalous Oy:n osakkeista tanskalaiselle DLA Internationalille. Hankkija-Maatalous Oy harjoittaa maatalous,- kone,- harraste-eläin- ja puutarhakauppaa Agrimarketeissa, Agrimarket Konekeskuksissa, Agrimarketien yhteydessä olevissa Multasormi-puutarhamyymälöissä ja John Deere Keskuksessa.
Hankkija-Maatalous -konserni on Suomen suurin rehujen valmistaja, joka kehittää, valmistaa ja markkinoi nautakarjan, sikojen, siipikarjan ja hevosten rehuja sekä lemmikkieläinten ruokia. Tytäryhtiöillä on toimintaa myös Baltiassa, muun muassa oma rehutehdas Latviassa. Movere Oy puolestaan on logistiikkayritys, jolla on erikoisosaamista maatalouden, rakennusaineteollisuuden ja mekaanisen metsäteollisuuden tilaus-toimitusprosesseissa.
Hankinta- ja palvelutoiminta
SOK-yhtymässä hankintatoimintaa harjoittavat Meira Nova Oy ja North European Oil Trade Oy. Inex Partners Oy tarjoaa päivittäis-, käyttö- sekä erikoistavaroiden logistiikkapalveluja vähittäiskauppaketjuille. Meira Nova Oy tarjoaa päivittäistavararoiden hankinta- ja logistiikkapalveluja hotelli-, ravintola- ja catering-alan toimipaikoille. North European Oil Trade Oy on polttonesteiden hankintayhtiö.
SOK-yhtymän palvelutoimintojen tavoitteena on kehittää toimintamalleja ja prosesseja niin, että S-ryhmän liiketoiminnoille tuotetaan mahdollisimman paljon lisäarvoa. Palvelutoiminnot kehittävät ja ylläpitävät koko S-ryhmän kilpailukykyä lisääviä liiketoimintamalleja ja tuottavat kustannustehokkaasti palveluja S-ryhmän käyttöön. Yhteiset palvelutoiminnot hoitavat niitä S-ryhmän palvelutoimintoja, joiden keskittämisestä on saatavissa kustannussäästöjä tai toiminnan laadullista paranemista.
Pankkitoiminta
S-Pankki Oy:n tehtävänä on tuottaa osuuskauppojen asiakasomistajille kilpailukykyisiä peruspankkipalveluita. Samalla kauppapankki vahvistaa asiakasuskollisuutta ja säästää liiketoimintojen kustannuksia. Pankkitoimintana raportoidaan S-Pankki -konsernin osakkuusyhtiötulos.

Segmenttiraportoinnin periaatteet SOK-yhtymässä ja täsmäytys IFRS-tilinpäätökseen
SOK-yhtymän ylimmän johdon raportoinnissa raportoitavia eriä ovat liikevaihto, liiketulos, operatiivinen tulos, investoinnit, realisoinnit sekä käyttöpääoma. Operatiivinen raportointi perustuu kotimaiseen kirjanpitolainsäädäntöön ja operatiivisen laskennan periaatteisiin. Kukin segmentti raportoidaan segmentin sisäisillä erillä eliminoituna. Esimerkiksi maatalouskaupan liikevaihdosta on eliminoitu maatalouskauppaan kuuluvien yhtiöiden sisäinen liikevaihto. Operatiivisen raportoinnin liikevaihto täsmäytetään kirjanpidon jatkuvien toimintojen IFRS-liikevaihtoon. Kirjanpidon liikevaihto sekä jatkuvien että lopetettujen toimintojen osalta on ulkoinen liikevaihto, josta on eliminoitu kaikki konsernin sisäiset erät. Operatiivisen raportoinnin ja kirjanpidon liikevaihdossa ei ole olennaisia eroja.
Liiketuloksen laskennassa käytetään kotimaisen kirjanpitolainsäädännön mukaisia arvostuksia. Segmentille kohdistetaan sille aiheuttamis-periaatteella kuuluvat tuotot ja kulut. Liiketuloksen täsmäytyksestä IFRS:n mukaiseen jatkuvien toimintojen tulokseen ennen veroja käyvät ilmi ne erät, jotka jäävät operatiivisen tuloksen ulkopuolelle. Näitä ovat muun muassa rahoitustuotot ja -kulut, myyntivoitot ja -tappiot sekä arvonalentumiset liikearvosta.
SOK-yhtymän operatiivisessa raportoinnissa varoja ei kohdisteta eikä raportoida käyttöpääomaa lukuunottamatta.

2012 Milj. €	Markkauppa	Matkailu- ja ravitsemiskauppa	Auto- ja autotarvikekauppa	Maatalouskauppa	Hankinta- ja palvelutoiminta	Kauppatoiminnan sisäisten erien eliminointi	Kauppatoiminta yhteensä	Pankkitoiminta	Operatiivinen raportointi yhteensä
Liikevaihto	418,8	250,4	172,2	970,8	9 961,9	-69,6	11 704,6		11 704,6
Liiketulos	-17,3	9,9	-20,2	2,5	-9,3	-0,4	-34,7	2,4	-32,3
Investoinnit	52,2	9,3	0,2	8,0	55,2				124,8
Realisoinnit	0,4	17,6	0,2	0,4	28,4				47,0
Käyttöpääoma	-25,0	-0,1	25,3	122,0	52,9		175,0		175,0
Liikevaihdon täsmäytys									
Raportoitava operatiivisen laskennan liikevaihto					11 704,6				
Muut erot					3,6				
Jatkuvien toimintojen liikevaihto IFRS					11 708,3				
Tuloksen täsmäytys									
Raportoitavien segmenttien liiketulos					-32,3				
SOK-yhtymässä liiketuloksen ulkopuolisia eriä:									
Rahoitustuotot ja -kulut					1,9				
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot					1,6				
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut					-0,8				
Arvonalentumiset pys.vastaavien sijoituksista					0,0				
Vahingonkorvaustuotot					0,0				
Pakollisen varauksen lisäys					-1,7				
Johdannaisten arvostusvoitot ja -tappiot					1,2				
Liiketoimintakauppojen myyntituotot					0,1				
Arvonalentumispoistot					-0,9				
Muut oikaisut					3,8				
Jatkuvien toimintojen tulos ennen veroja IFRS					-27,1				
Konsernitason lisätiedot, ulkoiset tuotot									
Kotimaa					11 234,4				
Ulkomaat					473,9				
Liikevaihto yhteensä					11 708,3				
Marketkauppa					418,8				
Matkailu- ja ravitsemiskauppa					254,3				
Auto- ja autotarvikekauppa					172,2				
Maatalouskauppa					970,8				
Hankinta- ja palvelutoiminta					9 892,2				
Liikevaihto yhteensä					11 708,3				
Konsernitason lisätiedot, käyttöomaisuus									
Kotimaa					337,8				
Ulkomaat					109,3				
Käyttöomaisuus yhteensä					447,0				

2011 Milj. €	Markkauppa	Matkailu- ja ravitsemiskauppa	Auto- ja autotarvikekauppa	Maatalouskauppa	Hankintatoiminta	Kauppatoiminnan sisäisten erien eliminointi	Kauppatoiminta yhteensä	Pankkitoiminta	Operatiivinen raportointi yhteensä
Liikevaihto	310,7	252,9	213,7	995,6	9 591,9	-87,6	11 277,1		11 277,1
Liiketulos	-18,0	3,9	-13,3	6,7	4,5	-0,2	-16,4	3,5	-12,9
Investoinnit	20,4	7,0	0,9	5,1	72,4				105,9
Realisoinnit	0,1	8,7	0,3	0,2	34,7				44,1
Käyttöpääoma	-13,2	0,6	41,3	105,3	161,7		295,7		295,7
Liikevaihdon täsmäytys									
Raportoitava operatiivisen laskennan liikevaihto					11 277,1				
Muut erot					3,0				
Jatkuvien toimintojen liikevaihto IFRS					11 280,2				
Tuloksen täsmäytys									
Raportoitavien segmenttien operatiivinen tulos					-12,9				
SOK-yhtymässä liiketuloksen ulkopuolisia eriä:									
Rahoitustuotot ja -kulut					4,0				
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot					14,7				
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut					0,5				
Arvonalentumiset pys.vastaavien sijoituksista, arvonalennuksen palautus					1,9				
Vahingonkorvaustuotot					0,8				
Johdannaisten arvostusvoitot ja -tappiot sekä muut erät					3,2				
Liiketoimintakauppojen myyntituotot					4,3				
Arvonalentumispoistot					-0,5				
Muut oikaisut					3,5				
Jatkuvien toimintojen tulos ennen veroja IFRS					19,5				
Konsernitason lisätiedot, ulkoiset tuotot									
Kotimaa					10 921,2				
Ulkomaat					359,0				
Liikevaihto yhteensä					11 280,2				
Marketkauppa					310,6				
Matkailu- ja ravitsemiskauppa					255,5				
Auto- ja autotarvikekauppa					213,6				
Maatalouskauppa					909,0				
Hankintatoiminta					2 596,0				
Palvelutoiminta					6 995,5				
Liikevaihto yhteensä					11 280,2				
Konsernitason lisätiedot, käyttöomaisuus									
Kotimaa					413,6				
Ulkomaat					101,7				
Käyttöomaisuus yhteensä					515,3				

2. Myytävänä olevat omaisuuserät

Myytävänä olevat omaisuuserät:

SOK on myynyt 17.01.2013 päivätyllä kauppakirjalla Tanskalaiselle DLA Internationalille 60 % osuuden täysin omistamansa Hankkija-Maatalous Oy:n osakkeista. Kaupassa siirtyvät myös Hankkija-Maatalous Oy:n tytäryhtiöt Hiven Oy, Movere Oy, SIA Baltic Feed ja UAB Baltijos Pasarai sekä osakkuusyhtiö Farmit Website Oy. Kauppa on tarkoitus toteuttaa useammassa osassa niin, että 2013 vuoden aikana siirtyy 60 % osakkeista ja loput 40 % myöhempinä vuosina. Kaupalle on saatu kilpailuviranomaisten hyväksyntä vuoden 2013 alussa. Loppuosan myynnistä sovitaan erikseen vuosina 2014 ja 2015, sekä järjestelyn yhteydessä sovitusta Hankkija-Maatalouteen liittyvien kiinteistöjen myynnistä vuoteen 2018 mennessä.

Milj. €	2012	2011
Tuloslaskelma		
Liikevaihto	902,1	908,6
Tilikauden tulos	0,4	5,7
Varat		
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	76,6	71,4
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	235,4	200,5
Rahavarat	9,8	49,7
Varat yhteensä	321,8	321,7
Velat		
Pitkäaikaiset korolliset velat	33,8	30,5
Laskennalliset verovelat	3,7	3,6
Lyhytaikaiset korottomat velat	235,6	238,0
Velat yhteensä	273,1	272,2

Yllä olevista luvuista on eliminoitu konsernin sisäiset tapahtumat.

3. Yrityshankinnat

Tilikauden 2012 hankinnat

SOK-yhtymään kuuluva tytäryhtiö SOK Real Estate Int. Oy on hankkinut 85 % osuuden OOO Itis2 nimisestä yrityksestä. Kauppa on tehty kahdessa osassa, 29.3.2012 on hankittu 25 % hintaan 0,2 milj. euroa ja 28.9.2012 60 % osuus hintaan 2,4 milj. euroa. Hankinnasta syntyi konserniaktiivaa 2,6 milj. euroa, joka kohdistettiin rakennuksiin. Hankinnan kohteesta kirjatut varat ja velat sisältyvät alla olevan taulukon lukuihin. SOK Real Estate Int. Oy on hankkinut myös 25 % osuudet OOO Itis ja OOO Itis3 nimisistä yrityksistä. Hankittujen osakkeiden hankintahinta, yhteensä 1,1 milj. euroa, esitetään osakkuusyhtiöosakkeissa.

SOK hankki 30.11.2012 LB Kiel Tampere Ab:n koko osakekannan DAL Oy:ltä 0,4 milj. eurolla. Kaupassa SOK-yhtymän konserniin siirtyivät myös LB Kiel Tampere Ab:n 100 %:sti omistama tytäryhtiö Kiinteistö Oy Tullintorni sekä tämän 100 %:sti omistama tytäryhtiö Oy Tammer Ab. Osana kauppaa SOK maksoi yhtiöiden velan 11,8 milj. euroa edelliselle omistajalle jonka jälkeen yhtiöt ovat velkaa SOK:lle. Yhtiöt omistavat Tampereella sijaitsevat kiinteistöt, joissa Sokotel Oy:n hotellit Sokos Hotel Tammer ja Sokos Hotel Villa ovat vuokralaisina. Kiinteistöt sisältyivät aikaisemmin SOK-yhtymän taseeseen rahoitusleasingkohteina. Hankinnan kohteesta kirjatut varat ja velat sisältyvät alla olevan taulukon lukuihin.

Milj. €	Yhdistämisestä kirjatut käyvät arvot
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	17,3
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	0,6
Rahavarat	0,3
Varat yhteensä	18,2
Pitkäaikaiset velat	1,0
Lyhytaikaiset velat	3,4
Velat yhteensä	4,4
Nettovarat	13,8
Hankintameno	14,8
Liikearvo	1,0
Rahana maksettu kauppahinta	-14,8
Hankitun tytäryrityksen rahavarat	0,3
Rahavirtavaikutus	-14,4

Tilikauden 2011 hankinnat

Tilikaudella ei ollut merkittäviä hankintoja.

4. Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. €	2012	2011
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot	2,4	19,5
Julkiset avustukset ja tuet	0,0	0,1
Muut	0,8	1,6
Yhteensä	3,2	21,2

5. Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut

Milj. €	2012	2011
Palkat ja palkkiot	301,3	285,8
Eläkekulut, maksupohjaiset eläkejärjestelyt	54,5	50,3
Muut henkilösivukulut	20,8	18,9
Yhteensä	376,6	355,0

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin segmenteittäin:	2012	2011
Markettauppa	2 689	2 100
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	1 767	1 910
Auto- ja autotarvikekauppa	442	561
Maatalouskauppa	1 169	1 213
Hankinta- ja palvelutoimintatoiminta	4 497	4 189
Yhteensä	10 563	9 973

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin segmenteittäin on laskettu keskiarvona neljännesvuosien lopun henkilökunnan lukumääristä.

6. Poistot ja arvonalentumiset

Milj. €	2012	2011
Poistot		
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	15,5	15,0
Koneet ja kalusto	24,5	24,7
Muut aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,1	0,3
Muut aineettomat hyödykkeet	26,3	28,6
Sijoituskiinteistöt	3,5	3,4
Yhteensä	70,0	71,9

Arvonalentumiset

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		0,0
Rakennukset ja rakennelmat	0,2	0,3
Koneet ja kalusto	0,1	0,2
Muut pitkäaikaiset menot	0,7	
Muut aineelliset hyödykkeet	0,0	
Yhteensä	1,0	0,5

Poistot ja arvonalentumiset yhteensä

7. Liiketoiminnan muut kulut

Milj. €	2012	2011
Vuokratulut	114,6	110,9
Markkinointikulut	12,9	20,4
Hallintokulut	29,9	28,6
Kalusto- ja tarvikekulut	137,2	122,2
Kiinteistöjen hoitokulut	63,8	60,0
Muut liikekulut	33,4	31,7
Yhteensä	391,9	373,8

8. Tilintarkastajan palkkiot

Milj. €	2012	2011
Tilintarkastuspalkkiot	0,6	0,9
Todistukset ja lausunnot	0,0	0,0
Veroneuvonta	0,0	
Muut palkkiot	0,1	0,0
Yhteensä	0,7	1,0

9. Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. €	2012	2011
Rahoitustuotot		
Korkotuotot lainoista ja saamisista	1,0	0,4
Osinkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	0,2	0,1
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten tuotot	9,9	0,4
Muut rahoitustuotot	12,7	9,1
Yhteensä	23,9	10,0

Rahoituskulut

Korkokulut jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista rahoitusveloista	8,4	9,0
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten kulut	15,2	0,8
Muut rahoituskulut	2,6	-0,2
Yhteensä	26,3	9,6

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä

	-2,4	0,4
--	------	-----

10. Rahoitusinstrumenteista tuloslaskelmaan kirjatut erät

Milj. €	2012	2011
Liikevaihdossa		
Nettokulu kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä johdannaisista	0,0	0,3

Liiketoiminnan muissa tuotoissa

Myyntivoitto myytävissä olevista sijoituksista	0,9	
--	-----	--

Materiaali- ja palveluostoissa

Nettokurssierot jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista veloista	0,2	-1,6
Nettokulu kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä johdannaisista	-8,9	-13,7

Rahoitustuotoissa ja -kuluissa

Osinkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	4,0	0,1
Muut tuotot myytävissä olevista sijoituksista	0,0	0,4
Korkotuotot lainoista ja saamisista	9,6	8,6
Nettokurssierot lainoista ja saamisista	0,8	1,7
Suojauslaskennassa omasta pääomasta siirretty erä	-0,2	0,0
Nettotuotto kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä johdannaisista	-0,6	0,4

Korkokulut jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista rahoitusveloista	-16,5	-9,4
Palkkiokulut komittoiduista limiiteistä	0,0	-0,8
Nettokurssierot jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista veloista	-0,9	0,0

Yhteensä	-11,7	-13,9
-----------------	--------------	--------------

Yhteenveto IAS 39:n mukaisissa kategorioissa

	2012	2011
Lainat ja saamiset	10,3	10,3
Myytävissä olevat rahoitusvarat	4,9	0,6
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	-9,5	-13,1
Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	-0,2	0,0
Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat rahoitusvelat	-17,3	-11,8
Yhteensä	-11,7	-13,9

Tuottoina, kuluina, voittoina ja tappioina esitetään ainoastaan SOK-yhtymän ulkoiset erät.

Luvut sisältävät myytävänä olevat omaisuserät. Katso liitetieto 2.

Materiaali- ja palveluostoihin kirjattu kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten nettokulu koostuu johdannaisista, jotka on tehty ostojen tai myyntien suojaamistarkoituksessa, mutta joihin ei ole sovellettu suojauslaskentaa.

Myytävissä olevista sijoituksista on vuonna 2012 kirjattu muihin laajan tuloksen eriin tuottoa 0,0 miljoonaa euroa.

Myytävissä oleviin sijoituksiin luokiteltuja noteeraamattomia osakkeita ja osuuksia realisoitiin v. 2012 hankintamenoarvoltaan 1,0 miljoonaa euroa. Erästä kirjattiin myyntivoittoa 1,0 miljoonaa euroa ja myyntitappiota 0,1 miljoonaa euroa.

Kulut jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista veloista sisältää takausprovisiokulut.

11. Tuloverot

Milj. €	2012	2011
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot	1,2	4,1
Edellisten tilikausien verot	0,0	0,0
Laskennallisten verojen muutos	-5,5	3,6
Yhteensä	-4,3	7,8

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan voimassaolevalla verokannalla laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

Milj. €	2012	2011
Tulos ennen veroja	-27,1	19,5
Verot emoyhtiön verokannan mukaan	-6,7	5,1
Ulkomaalaisten tytäryhtiöiden erilaisten verokantojen vaikutus	1,7	1,9
Verovapaiden tulojen vaikutus	-3,2	-3,0
Vähennyskeltottomien kulujen vaikutus	4,7	1,3
Muut erät	-0,7	2,4
Edellisten tilikausien verot	0,0	0,0
Verot tuloslaskelmassa	-4,3	7,8

12. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

	Maa- ja vesi- alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakkomaksut	Yhteensä
2012						
Milj. €						
Hankintameno						
Hankintameno 1.1.2012	15,4	387,7	212,6	3,3	7,9	626,9
Muuntoerot		1,3	0,8	0,0		2,1
Lisäykset	0,2	18,8	23,4	0,1	47,2	89,5
Vähennykset	-5,0	-8,1	-52,5	0,0	-2,6	-68,2
Myytävänä olevat omaisuuserät	-3,9	-57,0	-34,4	-1,0	-0,7	-96,9
Siirrot erien välillä		16,9	29,2	0,0	-44,3	1,8
Hankintameno 31.12.2012	6,6	359,5	179,2	2,3	7,5	555,1
Kertyneet poistot						
Kertyneet poistot 1.1.2012	-0,2	-153,4	-125,5	-1,6		-280,7
Muuntoerot		-0,1	-0,3	0,0		-0,4
Myytävänä olevat omaisuuserät	0,2	36,9	20,0	0,8		57,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		2,5	47,8	0,0		50,3
Tilikauden poistot		-19,9	-24,4			-44,3
Arvonalentumiset		-0,5	-0,2	-0,1		-0,8
Kertyneet poistot 31.12.2012	0,1	-134,5	-82,7	-1,0		-218,0
Kirjanpitoarvo 1.1.2012	15,2	234,3	87,1	1,6	7,9	346,1
Kirjanpitoarvo 31.12.2012	6,7	225,1	96,5	1,4	7,5	337,1

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintamenoon sisältyy rahoitusleasing sopimuksella vuokrattuja hyödykkeitä seuraavasti:

31.12.2012	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Milj. €			
Hankintameno	89,9	25,1	115,0
Kertyneet poistot	-61,1	-5,1	-66,1
Kirjanpitoarvo	28,8	20,0	48,8

	Maa- ja vesi- alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakkomaksut	Yhteensä
2011						
Milj. €						
Hankintameno						
Hankintameno 1.1.2011	16,4	399,8	217,5	4,3	5,1	643,1
Muuntoerot		-1,6				-1,6
Lisäykset	0,7	54,4	18,1	0,3	20,7	94,1
Vähennykset	-1,7	-41,8	-30,0	-1,4	0,0	-74,9
Siirrot erien välillä		-23,1	7,0		-17,9	-33,9
Hankintameno 31.12.2011	15,4	387,7	212,6	3,3	7,9	626,9

Kertyneet poistot

Kertyneet poistot 1.1.2011	-0,5	-154,4	-127,8	-1,5		-284,2
Muuntoerot		0,2				0,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,3	20,6	27,2	0,1		48,2
Tilikauden poistot		-19,4	-24,8	-0,3		-44,5
Arvonalentumiset	0,0	-0,3	-0,2			-0,4
Kertyneet poistot 31.12.2011	-0,2	-153,4	-125,5	-1,6		-280,7

Kirjanpitoarvo 1.1.2011	15,9	245,3	89,7	2,8	5,1	358,9
Kirjanpitoarvo 31.12.2011	15,2	234,3	87,1	1,6	7,9	346,1

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintamenoon sisältyy rahoitusleasing sopimuksella vuokrattuja hyödykkeitä seuraavasti:

31.12.2011	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Milj. €			
Hankintameno	103,6	4,2	107,8
Kertyneet poistot	-60,3	-2,7	-63,0
Kirjanpitoarvo	43,3	1,5	44,8

13. Sijoituskiinteistöt

	2012	2011
Milj. €		
Hankintameno 1.1.	85,9	53,5
Lisäykset	0,5	0,1
Vähennykset	-0,3	-7,7
Siirrot erien välillä	0,2	40,0
Hankintameno 31.12.	86,4	85,9

Kertyneet poistot 1.1.	-38,3	-24,7
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		-10,2
Tilikauden poistot	-3,7	-3,4
Kertyneet poistot 31.12.	-42,0	-38,3

Kirjanpitoarvo 1.1.	47,6	28,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	44,3	47,6

Käypä arvo	102,8	95,5
-------------------	--------------	-------------

Sijoituskiinteistöihin sisältyy neljä rahoitusleasing sopimuksilla hankittua kylpylähotellia, joiden liiketoiminta on myyty, mutta joiden osalta vuokrasopimus on säilynyt konsernilla. Näiden kohteiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, koska Holiday Clubin vuokrasopimukset ja myyntitiedot eivät ole Konsernin tiedossa. Kohteiden kirjanpitoarvot olivat 31.12.2012 SOK-Yhtymän taseessa yhteensä 22,2 milj. € (24,9 milj.€).

14. Aineettomat hyödykkeet				
	Liikearvo	Muut aineettomat oikeudet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakko-maksut	Yhteensä
2012				
Milj. €				
Hankintameno				
Hankintameno 1.1.2012	50,6	237,4	11,5	299,5
Muuntoerot		0,0		0,0
Lisäykset	1,0	18,0	15,9	34,9
Vähennykset	-2,2	-85,0	-0,1	-87,3
Myytävänä olevat omaisuuserät	-32,7	-12,8	-2,3	-47,8
Siirrot erien välillä		14,2	-16,2	-2,0
Hankintameno 31.12.2012	16,7	171,8	8,8	197,3
Kertyneet poistot				
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2012	-8,2	-170,7		-178,9
Myytävänä olevat omaisuuserät		10,3		10,3
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		59,0		59,0
Arvonalentumiset		-0,5		-0,5
Tilikauden poistot		-21,7		-21,7
Kertyneet poistot 31.12.2012	-8,2	-123,5		-131,7
Kirjanpitoarvo 1.1.2012				
Kirjanpitoarvo 31.12.2012	42,4	66,7	11,5	120,6
	8,4	48,4	8,8	65,6
	Liikearvo	Muut aineettomat oikeudet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakko-maksut	Yhteensä
2011				
Milj. €				
Hankintameno				
Hankintameno 1.1.2011	64,5	231,4	13,0	309,0
Muuntoerot		0,0		0,0
Lisäykset		6,9	17,0	23,9
Vähennykset	-13,9	-13,3		-27,2
Siirrot erien välillä		12,4	-18,5	-6,1
Hankintameno 31.12.2011	50,6	237,4	11,5	299,5
Kertyneet poistot				
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2011	-22,0	-158,9		-180,9
Muuntoerot		0,0		0,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	13,8	12,5		26,3
Tilikauden poistot		-24,4		-24,4
Kertyneet poistot 31.12.2011	-8,2	-170,7		-178,9
Kirjanpitoarvo 1.1.2011	42,5	72,6	13,0	128,1
Kirjanpitoarvo 31.12.2011	42,4	66,7	11,5	120,6

15. Liikearvon arvonalennustestaus				
Liikearvot on kohdistettu SOK-yhtymän rahavirtaa tuottaville yksiköille tai niiden muodostamille ryhmille seuraavasti:				
		Diskonttaus-korko, %		Diskonttaus-korko, %
Milj. €	2012	2012	2011	2011
Sokos Hotels -ketju	7,4	11,7	7,4	11,8
Maatalouskauppa			32,7	8,7
North European Oil Trade Oy			2,3	9,4
Oy Tammer Ab	1,0			
Yhteensä	8,4		42,5	

SOK-yhtymässä ei ole liikearvojen lisäksi muita aineettomia hyödykkeitä, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton.

SOK-yhtymän rahavirtaa tuottavat yksiköt on määritelty liiketoimintasegmenttiä alemmalle tasolle. Pääsääntöisesti rahavirtaa tuottavana yksikkönä on juridinen yhtiö. Matkailu- ja ravitsemiskaupassa liikearvoa seurataan ja testataan ketjutasoilla.

North European Oil Trade Oy konsolidoidaan SOK-yhtymään tilinpäätöksestä 2012 alkaen pääomaosuusmenetelmää käyttäen ja maatalouskaupan tase-erät on luokiteltu myytävänä oleviksi omaisuuseriksi tilinpäätöksessä 2012.

LB Kiel Tampere Ab:n hankinnasta 30.11.2012 Oy Tammer Ab:lle syntynyttä liikearvoa ei ole testattu vuoden 2012 tilinpäätökseen.

Arvonalentumiset
Tilinpäätöksessä 2012 ei tehty arvonalennuksia liikearvoista.
Tilinpäätöksessä 2011 ei tehty arvonalennuksia liikearvoista.

Testaus ja herkkyysanalyysi
Arvonalennustestauksessa liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvolaskelmiin. Käyttöarvo on laskettu ennakoitujen diskontattujen rahavirtojen perusteella. Ennakoidut rahavirrat perustuvat johdon hyväksymiin taloudellisiin suunnitelmiin, jotka kattavat viiden vuoden ajanjakson. Tämän ajanjakson jälkeiset rahavirrat on extrapoloitu käyttämällä 2 prosentin kasvutekijää, joka arvion mukaan ei ylitä toimialojen pitkän aikavälin toteutunutta kasvua. Diskonttauskorkona on käytetty toimialoittain ja maittain määritettyä keskimääristä painotettua pääoman tuottovaatimusta (WACC) ottaen huomioon testattavaan yksikköön liittyvät erityiset riskit. Tuottovaatimuksen pääomarakenne perustuu toimialan keskiarvoon ja toimialakohtaiseen betakertoimeen.

Keskeiset muuttujat arvonalentumistestauksessa ovat diskonttauskorko, käyttökateprosentti sekä viiden vuoden ennustejakson jälkeinen kasvutekijä. Arvioitaessa Sokos Hotels -ketjun liikearvoa minkään käytetyn keskeisen muuttujan ennakoitavissa oleva mahdollinen muutos ei johtaisi tilanteeseen, joka aiheuttaisi arvonalennustarpeen.

16. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä		
Milj. €	2012	2011
Kirjanpitoarvo 1.1.	78,6	90,0
Osuus tilikauden tuloksesta	4,5	5,7
Saadut osingot	-1,1	-1,1
Vähennykset/lisäykset	34,8	-16,1
Muuntoerot	0,0	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	116,8	78,6

Merkittävimmät osakkuusyritykset					
2012 Milj. €	Varat	Velat	Liikevaihto	Tulos	Omistus %
Finnfrost Oy	44,3	40,6	385,0	0,3	50,0
Coop Trading A/S	21,5	3,7	12,4	-1,8	25,0
S-Pankki Oy	3 098,0	2 890,2	49,0 ¹⁾	4,8	50,0
Muut	34,7	19,8	1,7	0,0	

Yhteisyritys					
2012 Milj. €	Varat	Velat	Liikevaihto	Tulos	Omistus %
North European Oil Trade	408,0	395,4	3642,8	0,1	51,0
Kauppakeskus Mylly Oy	104,4	94,4	15,3	4,7	50,0

Merkittävimmät osakkuusyritykset

2011 Milj. €	Varat	Velat	Liikevaihto	Tulos	Omistus %
Finnfrost Oy	40,2	36,7	363,4	0,3	50,0
Coop Trading A/S	26,2	5,6	20,2	0,1	25,0
S-Pankki Oy	2 917,6	2 766,5	60,0 ¹⁾	7,0	50,0
Muut	15,0	0,4	1,5	-0,6	

Yhteisyritys

2011 Milj. €	Varat	Velat	Liikevaihto	Tulos	Omistus %
Kauppakeskus Mylly Oy	102,8	95,5	15,1	3,9	50,0

¹⁾ S-Pankki Oy:n osalta liikevaihtona on esitetty korkokate.

North European Oil Trade Oy:n omistuksessa joulukuussa tapahtuneen muutoksen seurauksena SOK:n omistusosuus laski noin 50 prosenttiin. SOK-yhtymä käyttää yhtiössä osakassopimukseen perustuen yhteistä määräysvaltaa, joten yhtiötä käsitellään tilinpäätöksessä yhteisyrityksenä. Yhteisyritysosakkeisiin konsernissa on kirjattu 7,7 milj. euroa osakkeiden käypään arvoon perustuen. North European Oil Trade Oy:n omistuksessa tapahtuneella muutoksella ei ollut konsernissa tulosvaikutusta.

Kaikki SOK-yhtymän osakkuus- ja yhteisyritykset ovat listaamattomia.

S-Pankki ja Kauppakeskus Mylly yhdistelty konserneina.

17. Pitkäaikaiset rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Milj. €	2012	2011
Osakkeet ja osuudet		
Kirjanpitoarvo 1.1.	5,2	5,0
Lisäykset	11,7	1,1
Vähennykset	-1,2	-0,9
Kirjanpitoarvo 31.12.	15,7	5,2

Osakkeet ja osuudet sisältävät listaamattomien yhtiöiden osakkeita. Listaamattomat osakkeet esitetään hankintahintaan, ellei käypää arvoa ole luotettavasti määritettävissä.

Lainat ja saamiset

Milj. €	2012	2011
Pitkäaikaiset myyntisaamiset	0,0	0,0
Rahoitusyhtiöille myydyt saamiset	32,1	32,3
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä	38,0	
Pääomalainasaamiset muilta	0,6	
Pitkäaikaiset lainasaamiset	5,4	20,7
Muut pitkäaikaiset saamiset	9,8	3,2
Lainat ja saamiset	85,8	56,2

Myytävänä olevat omaisuuserät

Pitkäaikaiset rahoitusvarat yhteensä **98,6** **61,4**

18. Laskennalliset verot

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2012 aikana

Laskennalliset verosaamiset	1.1.2012	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Laajaan tulos- laskelmaan kirjatut erät	Kurssi- erot	Ostetut/ myydyt liike- toiminnot	Ryhmittelyt	Myytävänä olevat omaisuus- erät	31.12.2012
-----------------------------	----------	----------------------------------	-------------------------------	---	-----------------	---	-------------	--	------------

Milj. €									
Vahvistetut tappiot	15,3	5,1					-0,2		20,3
Varaukset ja arvonalentumiset	2,3	0,3					-0,2		2,3
Vaihto-omaisuuden ja käyttö-omaisuuden sisäinen kate	2,8	0,1					-0,2	0,0	2,7
Rahoitusleasingvelka	16,3	-4,9					-1,8	-0,1	9,4
Muut erät	-2,6	0,1	-0,1		0,0		2,4	-0,3	-0,5
Yhteensä	34,0	0,7	-0,1		0,0			-0,5	34,1

Laskennalliset verovelat

Milj. €									
Kertyneet poistoerot	9,1	-3,6				1,5	-0,4	-0,7	5,9
Liiketoimintojen yhdistämiset	11,0	-4,2					0,4	-2,9	4,2
Käyvän arvon rahasto	-0,8			2,4					1,6
Muut erät	3,7	1,6			0,0	-0,8		0,0	4,5
Yhteensä	23,0	-6,2		2,4	0,0	0,7		-3,7	16,2

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2011 aikana

Laskennalliset verosaamiset	1.1.2011	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Laajaan tulos- laskelmaan kirjatut erät	Kurssi- erot	Ostetut/ myydyt liike- toiminnot	Ryhmittelyt ja myytävänä olevat omaisuus- erät	31.12.2011
-----------------------------	----------	----------------------------------	-------------------------------	---	-----------------	---	--	------------

Milj. €								
Vahvistetut tappiot	16,2	-0,9						15,3
Varaukset ja arvonalentumiset	4,0	-1,7						2,3
Vaihto-omaisuuden ja käyttö-omaisuuden sisäinen kate	2,7	0,0						2,8
Rahoitusleasingvelka	15,4	0,9						16,3
Muut erät	-0,3	-2,3	-0,1		0,0			-2,6
Yhteensä	38,0	-4,0	-0,1		0,0			34,0

Laskennalliset verovelat

Milj. €								
Kertyneet poistoerot	10,3	-1,5				0,3		9,1
Liiketoimintojen yhdistämiset	10,1	0,9						11,0
Käyvän arvon rahasto	0,0			-0,8				-0,8
Muut erät	4,2	-0,5			0,0			3,7
Yhteensä	24,6	-1,1		-0,8	0,0	0,3		23,0

19. Vaihto-omaisuus

Milj. €	2012	2011
Aineet ja tarvikkeet	0,0	160,5
Tavarat	220,5	301,9
Muu vaihto-omaisuus	0,1	0,1
Yhteensä	220,6	462,5

20. Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset

Milj. €	2012	2011
Myyntisaamiset	563,8	757,6
Korottomat laina- ja muut saamiset	35,4	25,0
Johdannaisvarat	11,7	17,3
Rahoituserien siirtosaamiset	2,4	0,9
Muut siirtosaamiset	26,4	24,4
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset yhteensä	639,8	825,2

21. Lyhytaikaiset korolliset saamiset

Milj. €	2012	2011
Korolliset laina- ja muut saamiset		0,0
Rahoitusyhtiöille myydyt saamiset	8,2	34,7
Lyhytaikaiset korolliset saamiset yhteensä	8,2	34,7

22. Lyhytaikaiset sijoitukset

Milj. €	2012	2011
Saamistodistukset	20,0	39,9

23. Rahavarat

Milj. €	2012	2011
Käteisvarat ja talletukset	147,8	126,3

Rahavirtalaskelman mukaiset rahavarat muodostuvat seuraavasti:

Milj. €	2012	2011
Käteisvarat ja talletukset	157,6	126,3
Rahamarkkinasijoitukset alle 3kk	0,1	0,1
Yhteensä	157,7	126,4

Rahavirtalaskelmassa rahavaroihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien.

Rahavirtalaskelma sisältää myytävänä olevien omaisuuserien käteisvarat ja talletukset.

24. Oma pääoma

Milj. €	2012	2011
Osuuspääoma 1.1.	145,7	139,6
Osuusmaksusuoritukset	10,3	6,1
Osuuspääoma 31.12.	156,0	145,7

Osuuspääoma koostuu osuuskauppojen osuuksista maksamista osuusmaksuista Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupan osuuk sien lukumäärä määräytyy osuuskaupan jäsenmäärän ja vuotuisten ostojen perusteella.

Sidotut rahastot

Käyvän arvon rahasto

Käyvän arvon rahasto sisältää myytävissä olevien sijoitusten ja rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset. Rahaston arvo on 20,3 miljoonaa euroa 31.12.2012 (-15,5 milj. euroa 31.12.2011). Näiden lisäksi käyvän arvon rahasto sisältää osuuden S-Pankin käyvän arvon rahastosta 15,5 miljoonaa euroa 31.12.2012 (-13,1 milj. euroa 31.12.2011).

Vararahasto

Vararahasto sisältää osuuskunnan sääntöjen mukaisen vapaasta omasta pääomasta siirrettävän osuuden. Rahaston arvo on 18,5 miljoonaa euroa 31.12.2012 (18,5 milj. euroa 31.12.2011).

Hallintoneuvoston käyttörahasto

Hallintoneuvoston käyttörahaston käytöstä päättää hallintoneuvosto. Rahaston arvo on 0,1 miljoonaa euroa 31.12.2012 (0,0 milj. euroa 31.12.2011).

25. Lisäosuuspääoma

Milj. €	2012	2011
Lisäosuuspääoma, pitkäaikainen	12,8	12,8

Lisäosuuspääoma koostuu osuuskauppojen vapaaehtoisista sijoituksista Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupoilla on oikeus lisäosuusmaksujensa palautukseen osuuskuntalaissa säädetyn ja SOK:n säännöissä määrätyn tavoin ja edellytyksin.

26. Korolliset velat

Pitkäaikaiset korolliset velat

Milj. €	2012	2011
Lainat rahoituslaitoksilta	20,9	20,1
Rahoitusleasingvelat	80,2	81,1
Ostovelat		0,4
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	5,2	32,5
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä	106,3	134,1

Lyhytaikaiset korolliset velat

Milj. €	2012	2011
Lainat rahoituslaitoksilta	10,0	71,5
Rahoitusleasingvelat	17,2	7,9
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	212,4	135,8
Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä	239,6	215,3

Rahoitusleasingvelat		
Milj. €	2012	2011
Rahoitusleasingvelat - vähimmäisvuokrien kokonaismäärä:		
Yhden vuoden kuluessa	21,5	12,8
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	59,3	41,9
Yli viiden vuoden kuluttua	37,5	45,5
Vähimmäisvuokrat yhteensä	118,3	100,1
Rahoitusleasingvelat - vähimmäisvuokrien nykyarvo:		
Yhden vuoden kuluessa	17,2	7,9
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	47,8	28,8
Yli viiden vuoden kuluttua	32,4	52,4
Vähimmäisvuokrien nykyarvo yhteensä	97,4	89,1
Kertyvät rahoituskulut	20,9	11,1
Vuokrat jälleenvuokraussopimuksista	2,2	8,7
Rahoitusleasingsopimukset muodostuvat pääosin kiinteistöjen vuokrasopimuksista.		
27. Korottomat velat		
Milj. €	2012	2011
Pitkäaikaiset korottomat velat	29,9	29,7
Siirtovelat	6,4	7,4
Pitkäaikaiset korottomat velat yhteensä	36,2	37,1
Ostovelat yhteensä	724,4	923,0
Saadut ennakot	31,1	28,0
Muut lyhytaikaiset velat	37,6	54,2
Johdannaisvelat	14,0	14,5
Siirtovelat	89,0	150,5
Myytävänä olevien omaisuuserien korottomat velat	-127,7	
Lyhytaikaiset korottomat velat yhteensä	44,0	247,1
Lyhytaikaisiin siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Henkilöstökulut	61,8	60,4
Rahoituserät	1,8	1,8
Muut	25,4	88,3
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	89,0	150,5
Korottomat velat sisältää myytävänä olevien omaisuuserien velat		

		Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja saamiset	Myytavissä olevat rahoitusvarat	Suojauskennan alaiset johdannaiset	Jaksorettuun hankintameno kirjattavat rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo 2012	Käypä arvo 2012
28. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot								
Milj. €	Liite							
Rahoitusvarat								
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	(17)							
Osakkeet ja osuudet				13,2			13,2	13,2
Lainasaamiset			44,0				44,0	45,0
Rahoitusyhtiölle myydyt saamiset			36,2				36,2	35,0
Rahoitusleasingsaamiset			0,2				0,2	0,2
Korottomat lainasaamiset			5,5				5,5	4,7
Myyntisaamiset			0,0				0,0	0,0
Myyntisaamiset ja muut lyhyt- aikaiset korottomat saamiset	(20)							
Myyntisaamiset			611,8				611,8	611,8
Lainasaamiset			0,3				0,3	0,3
Rahoituserien siirtosaamiset			3,6				3,6	3,6
Johdannaisvarat		11,7			0,1		11,8	11,8
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	(21)							
Rahoitusyhtiölle myydyt saamiset			41,3				41,3	41,1
Rahoitusleasingsaamiset			0,2				0,2	0,2
Lyhytaikaiset sijoitukset	(22)							
Myytavissä olevat sijoitukset				20,0			20,0	20,0
Rahavarat	(23)							
Käteisvarat ja talletukset			157,6				157,6	157,6
Rahoitusvarat yhteensä		11,7	900,5	33,1	0,1		945,5	944,3
Rahoitusvelat								
Lisäosuuspääoma	(25)					12,8	12,8	12,8
Pitkäaikaiset korolliset velat	(26)							
Ostovelat						0,5	0,5	0,5
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta						20,9	20,9	21,4
Korolliset lainat muilta						0,4	0,4	0,4
Myytyihin saamisiin liittyvä rahoitusyhtiövelka						36,2	36,2	35,0
Rahoitusleasingvelat						81,6	81,6	88,3
Pitkäaikaiset korottomat velat	(27)							
Rahanlaskentapalvelu						23,1	23,1	23,1
Muut korottomat velat						0,1	0,1	0,1
Lyhytaikaiset korolliset velat	(26)							
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta						10,0	10,0	10,1
Korolliset lainat muilta						202,9	202,9	202,9
Myytyihin saamisiin liittyvä rahoitusyhtiövelka						41,3	41,3	41,1
Rahoitusleasingvelat						18,4	18,4	22,4
Lyhytaikaiset korottomat velat	(27)							
Siirtovelat rahoituserät						1,8	1,8	1,8
Johdannaisvelat		12,1			1,9		14,0	14,0
Ostovelat	(27)					799,2	799,2	799,2
Rahoitusvelat yhteensä		12,1			1,9	1 249,1	1 263,1	1 273,0

Kauppatoiminnan myytävissä olevat osakkeet sisältävät noteeraamattomia osakkeita 2,3 miljoonaa (2011: 5,2 miljoonaa), joiden käypä arvo ei ole määritettävissä.

Lisäosuuspääoman 12,8 miljoonaa (2011: 12,8 miljoonaa) käypää arvoa ei ole kyetty määrittämään.

Luvut sisältävät myytävänä olevat omaisuserät. Katso liitetieto 2.

Milj. €	Liite	Käypään arvoon tulosaikuriitaisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja saamiset	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Suojauskaskennan alaiset johdannaiset	Jakotettuun hankintamenuon kirjattavat rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo 2011	Käypä arvo 2011
Rahoitusvarat								
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	(17)							
Osakkeet ja osuudet				5,2			5,2	5,2
Lainasaamiset			20,7				20,7	20,9
Rahoitusyhtiölle myydyt saamiset			31,9				31,9	30,6
Rahoitusleasingisaamiset			0,4				0,4	0,1
Korottomat lainasaamiset			3,1				3,1	2,1
Myyntisaamiset			0,0				0,0	0,0
Myyntisaamiset ja muut lyhyt- aikaiset korottomat saamiset	(20)							
Myyntisaamiset			757,6				757,6	757,6
Lainasaamiset			0,6				0,6	0,6
Rahoituserien siirtosaamiset			0,9				0,9	0,9
Johdannaisvarat		17,5			-0,1		17,5	17,5
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	(21)							
Rahoitusyhtiölle myydyt saamiset			34,5				34,5	34,2
Rahoitusleasingisaamiset			0,2				0,2	0,1
Lyhytaikaiset sijoitukset	(22)							
Myytävissä olevat sijoitukset				39,9			39,9	39,9
Rahavarat	(23)							
Käteisvarat ja talletukset		-0,3	126,5				126,3	126,3
Rahoitusvarat yhteensä		17,3	976,4	45,1	-0,1		1 038,8	1 035,9
Rahoitusvelat								
Lisäosuuspääoma	(25)					12,8	12,8	12,8
Pitkäaikaiset korolliset velat	(26)							
Ostovelat						0,4	0,4	0,4
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta						20,1	20,1	20,8
Korolliset lainat muilta						0,6	0,6	0,6
Myytyihin saamisiin liittyvä rahoitusyhtiövelka						31,9	31,9	30,6
Rahoitusleasingvelat						81,1	81,1	87,3
Pitkäaikaiset korottomat velat	(27)							
Rahanlaskentapalvelu						22,5	22,5	22,5
Muut korottomat velat						0,1	0,1	0,1
Lyhytaikaiset korolliset velat	(26)							
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta						71,5	71,5	71,8
Korolliset lainat muilta						100,3	100,3	100,4
Myytyihin saamisiin liittyvä rahoitusyhtiövelka						35,6	35,6	35,2
Rahoitusleasingvelat						7,9	7,9	12,7
Lyhytaikaiset korottomat velat	(27)							
Siirtovelat rahoituserät						1,0	1,0	1,0
Johdannaisvelat		12,5			2,8		15,3	15,3
Ostovelat	(27)					923,0	923,0	923,0
Rahoitusvelat yhteensä		12,5			2,8	1 308,8	1 324,1	1 334,4

Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista ja -veloista					
Milj. €	Liite	Käypä arvo 2012	Taso 1	Taso 2	Taso 3

Käypään arvoon arvostetut varat

Pitkäaikaiset rahoitusvarat	(17)				
Osakkeet ja osuudet		13,2		10,8	2,3
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	(20)				
Johdannaisvarat		11,8	2,3	9,4	
Lyhytaikaiset sijoitukset	(22)				
Myytäviksi olevat sijoitukset		20,0		20,0	
Rahavarat	(23)				
Johdannaisvarat		0,0	0,0		
Yhteensä		44,9	2,3	40,2	2,3

Käypään arvoon arvostetut velat

Lyhytaikaiset korottomat velat	(27)		
Johdannaisvelat	14,0	2,4	11,6
Yhteensä	14,0	2,4	11,6

Vuoden 2012 aikana Nets Oy:n (Luottokunnan) osuudet siirrettiin tasolta 3 tasolle 2. Niiden osalta käypä arvo perustuu Nets Oy:n (Luottokunnan) alustavaan suunnitelmaan varojen jaosta vuosina 2012–2015.

Tasolla 3 esitetyt noteeraamattomia osakkeita ja osuuksia realisoitiin v. 2012 hankintamenoarvoltaan 1,0 miljoonaa euroa.

Hierarkian tason 1 käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla. Konserni on käyttänyt näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä hintalähteenä Bloombergin, Reutersin ja Nasdaq OMX Commoditiesin arvostuksia.

Tason 2 instrumenttien käyvät arvot perustuvat merkittäviltä osin muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat todettavissa joko suoraan tai epäsuorasti. Näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä konserni käyttää yleisesti hyväksyttyjä arvostusmalleja, joiden syöttötiedot perustuvat merkittäviltä osin todennettaviin markkinatietoihin.

Tason 3 instrumenttien käyvät arvot perustuvat omaisuuserää tai velkaa koskeviin syöttötietoihin, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon.

Se käyvän arvon hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan.

Luvut sisältävät myytävänä olevat omaisuuserät. Katso liitetieto 2.

Milj. €	Liite	Käypä arvo 2011	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon arvostetut varat					

Käypään arvoon arvostetut varat

Pitkäaikaiset rahoitusvarat	(17)			
Osakkeet ja osuudet		5,2		5,2
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset				
korottomat saamiset	(20)			
Johdannaisvarat		17,5	17,5	
Lyhytaikaiset sijoitukset	(22)			
Myytäviksi olevat sijoitukset		39,9	39,9	
Rahavarat	(23)			
Johdannaisvarat		-0,3	-0,3	
Yhteensä		62,3	-0,3	57,4
				5,2

Käypään arvoon arvostetut velat

Lyhytaikaiset korottomat velat	(27)		
Johdannaisvelat	15,3	0,0	15,3
Yhteensä	15,3	0,0	15,3

29. Varaukset				
Milj. €	Vuokra- varaukset	Vuokratilojen ylläpitovaraukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2012	5,0	2,5	0,1	7,7
Varausten lisäykset	2,9	0,2	0,8	3,9
Käytetyt varaukset	-1,4	-0,3	-0,4	-2,0
Käyttämättömien varausten peruutukset	-0,4	-0,4		-0,8
Varaukset 31.12.2012	6,1	2,1	0,6	8,8

Varausten jakautuminen				
Pitkäaikainen	6,0			
Lyhytaikainen	2,8			

Milj. €	Vuokra- varaukset	Vuokratilojen ylläpitovaraukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2011	7,0	3,1	2,1	12,3
Varausten lisäykset	0,6	0,0		0,6
Käytetyt varaukset	-1,8	-0,5	-2,0	-4,3
Käyttämättömien varausten peruutukset	-0,8	-0,2		-0,9
Varaukset 31.12.2011	5,0	2,5	0,1	7,7

Varausten jakautuminen				
Pitkäaikainen	5,6			
Lyhytaikainen	2,1			

30. Muut vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Konserni on ottanut vuokralle hotelli-, myymälä- sekä varastotiloja vuokrasopimusilla, jotka eivät ole peruutettavissa. Vuokrien kestot ovat pääsääntöisesti 3–15 vuotta. Useimmat vuokrasopimukset ovat uusittavissa markkinahintaan vuokra-ajan päätyttyä.

Ei peruutettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

Milj. €	2012	2011
Yhden vuoden kuluessa	136,5	109,6
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	493,9	463,0
Yli viiden vuoden kuluttua	659,8	622,5
Yhteensä	1 290,2	1 195,1

Konserni vuokralle antajana

Ei peruutettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

Milj. €	2012	2011
Yhden vuoden kuluessa	1,4	1,3
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	0,6	5,9
Yli viiden vuoden kuluttua	0,1	1,5
Yhteensä	2,2	8,7

31. Rahoitusriskien ja hyödykkeiden hintariskien hallinta

Rahoitus ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty SOK:n rahoitusyksikköön. Yhtymällä on SOK:n hallituksen vahvistamat Talous- ja rahoitus-politiikka sekä riskienhallintaohjeet. Näissä määritellään periaatteet rahoitusriskien hallinnalle ja sallitut enimmäismäärät rahoitusriskeille. Lisäksi rahoituksen eri osa-alueille on asetettu numeeriset tavoitteet, joiden avulla pyritään varmistamaan rahoituksen riittävyys, tasapainoisuus ja edullisuus kaikissa olosuhteissa. Johdannaisia käytetään pääasiassa yhtymän rahoitusriskeiltä ja hyödykkeiden hintariskeiltä suojautumiseen. Muussa kuin suojaustarkoituksessa johdannaiskauppaa käydään vain SOK:n hallituksen hyväksymien riskilimiittien rajoissa.

LUOTTORISKI

Luottoriski on riski sille, että sopimuksen vastapuoli laiminlyö maksuvelvollisuutensa SOK-yhtymälle tai että muutos vastapuolen luottokelpoisuudessa vaikuttaa sen liikkeelle laskemien rahoitusinstrumenttien markkina-arvoon. Luottoriski syntyy sillä hetkellä, kun on tehty tai päätetty tehdä liiketoimi tai sopimus, joka sisältää riskin, että SOK-yhtymän saatavat voivat jäädä saamatta.

Suurin osa SOK-yhtymän luottoriskistä on rahoitusmarkkinasopimuksiin ja myyntisaataviin liittyvää. SOK-yhtymän likviditeetti sijoitetaan raha- ja valuuttamarkkinoille tuottavasti, mutta tarpeettomia riskejä välttäten. Sijoitustoimintaa ja johdannaiskauppaa käydään ainoastaan SOK:n hallituksen hyväksymien vastapuolten kanssa, hallituksen hyväksymän limiitin puitteissa.

Kaupalliseen toimintaan liittyvien luottoriskien hallinta on osa liiketoimintayksiköiden toimintaa.

Rahoitusvarojen luottoriskin enimmäismäärä

Milj. €	Liite	2012	2011
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	(17)		
Lainasaamiset		44,0	20,7
Rahoitusyhtiölle myydyt saamiset		36,2	31,9
Rahoitusleasingsaamiset		0,2	0,4
Korottomat lainasaamiset		5,5	3,1
Myyntisaamiset		0,0	0,0
Myyntisaamiset ja muut lyhyt-aikaiset korottomat saamiset	(20)		
Myyntisaamiset		611,8	757,6
Lainasaamiset		0,3	0,6
Rahoituserien siirtosaamiset		3,6	0,9
Johdannaisvarat		11,8	17,5
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	(21)		
Rahoitusyhtiölle myydyt saamiset		41,3	34,5
Rahoitusleasingsaamiset		0,2	0,2
Lyhytaikaiset sijoitukset	(22)		
Myytävissä olevat sijoitukset		20,0	39,9
Rahavarat	(23)	157,6	126,3
Taseen ulkopuoliset vastuut	(33)		
Takausvastuiden nimellisarvo		181,9	70,6
Yhteensä		1 114,2	1 104,1

Luvut sisältävät myytävänä olevat omaisuuserät. Katso liitetieto 2.

Rahoitusyhtiölle myydyt saamiset ovat auto- ja maatalouskaupan myyntisaamisia. Saamisten luottoriski ja korkohyöty eivät ole siirtyneet rahoitusyhtiölle varojen siirron yhteydessä, jonka vuoksi saamiset edelleen esitetään taseessa. Saamisia vastaava velka 77,5 miljoonaa euroa (2011: 67,4 miljoonaa euroa) esitetään taseessa pitkä- ja lyhytaikaisissa korollisissa veloissa (liite 26). SOK-yhtymällä on saamisiin liittyvä takaisinostovastuu. Luottoriskiä pienentää kaupan kohteena oleva hyödyke.

Johdannaisvarat muodostuvat sopimusten kirjanpidossa olevista positiivisista markkina-arvoista.

Yhtymän luottoriskiä lisäävät takaussitoumukset on esitetty liitteessä 33. Takausvastuut sisältävät S-ryhmään kuuluvien yritysten puolesta myönnettyjä takauksia, joiden realisoituminen ei ole todennäköistä.

Luottoriskiä pienentävät erät
Osuuskauppojen puolesta annettujen takausten vastavakuudeksi on saatu realivakuuksia 2,5 miljoonan euron arvosta (2011: 2,5 miljoonaa).
Maatalouskaupan myyntisaamisten vakuudeksi on otettu luottovakuutuksia 28,5 miljoonan euron arvosta (2011: 28,5 miljoonaa).
Lisäksi SOK-yhtymä on saanut vuokratakuita sekä pankkitakauksina että rahana 0,5 miljoonaa euroa. (2011: 0,3 miljoonaa).

Laina- ja myyntisaamisten ikäanalyysi

		2012	Josta ei arvoltaan alentuneita tai tilinpäätöspäivänä erääntyneitä			Josta ei tilinpäätöspäivänä arvoltaan alentuneita, mutta erääntyneitä seuraavissa periodeissa	Tilikaudella kirjatut arvon- alennukset
Milj. €	Liite		1–30 päivää	31–90 päivää	yli 90 päivää		

Lainasaamiset

erääntyy alle vuoden kuluessa	(21)	0,3	0,3			
erääntyy yli vuoden kuluessa	(17)	49,4	49,4			

Myyntisaamiset

erääntyy alle vuoden kuluessa	(20)	611,8	590,1	15,5	3,2	3,0
erääntyy yli vuoden kuluessa	(17)	0,0	0,0			

Yhteensä		661,5	639,8	15,5	3,2	3,0
-----------------	--	--------------	--------------	-------------	------------	------------

		2011	Josta ei arvoltaan alentuneita tai tilinpäätöspäivänä erääntyneitä			Josta ei tilinpäätöspäivänä arvoltaan alentuneita, mutta erääntyneitä seuraavissa periodeissa	Tilikaudella kirjatut arvon-
Milj. €	Liite		1–30 päivää	31–90 päivää	yli 90 päivää	alennukset	

Lainasaamiset

erääntyy alle vuoden kuluessa	(21)	0,6	0,6			
erääntyy yli vuoden kuluessa	(17)	23,9	23,9			

Myyntisaamiset

erääntyy alle vuoden kuluessa	(20)	757,6	734,0	16,9	3,8	2,9
erääntyy yli vuoden kuluessa	(17)	0,0	0,0			

Yhteensä		782,0	758,5	16,9	3,8	2,9
-----------------	--	--------------	--------------	-------------	------------	------------

Luottotappioutilien täsmäytyslaskelma

Milj. €	2012	2011
Realisoituneet luottotappiot	0,7	0,8
Palautuneet luottotappiot	-0,1	-0,2
Tilikaudella kirjatut arvonalennukset		
Loppusaldo 31.12.	0,6	0,7

Luottotappiot ovat aiheutuneet myyntisaamisista, joista ei ole kerrytetty korkoa ja joihin ei ole liittynyt vakuuksia.

Saamistodistusten laadun analyysi

Milj. €	Liite	2012 Arvo	Osuus saamisista, %	2011 Arvo	Osuus saamisista, %
Senior-ehtoiset lainat	(22)	20,0	50,0	39,9	66,6
Junior-ehtoiset lainat		20,0	50,0	20,0	33,4
Yhteensä		40,0	100,0	59,9	100,0

Saamistodistukset luottoluokittain ¹⁾

Milj. €	Liite	2012 Arvo	Osuus saamisista, %	2011 Arvo	Osuus saamisista, %
AA-	(22)	20,0	50,0	39,9	66,6
Luokittelematon, S-Pankki		20,0	50,0	20,0	33,4
Yhteensä		40,0	100,0	59,9	100,0

¹⁾ Käytetty ensisijaisesti S&P:n luokitusta. Mikäli S&P:n luokitusta ei ole ollut saatavilla, on käytetty vastaavaa Moody's tai Fitch-luokitusta.

Riskikeskittymät

Saamisten jakautuminen maantieteellisesti 2012

Milj. €	Suomi	Pohjoismaat	Muut EU-maat	Muut maat
Lainasaamiset	48,1		0,2	1,4
Rahoitusyhtiölle myydyt saamiset	77,5			
Rahoitusleasingsaamiset	0,4			
Myyntisaamiset	597,3	0,9	4,9	8,7
Myytävissä olevat sijoitukset	20,0			
Rahavarat	129,6	0,4	17,3	10,4
Muut erät	15,3			
Yhteensä	888,2	1,3	22,4	20,4

* Muut maat = Sveitsi ja Venäjä

Saamisten jakautuminen maantieteellisesti 2011

Milj. €	Suomi	Pohjoismaat	Muut EU-maat	Muut maat
Lainasaamiset	23,5		0,2	0,7
Rahoitusyhtiölle myydyt saamiset	66,4			
Rahoitusleasingsaamiset	0,6			
Myyntisaamiset	747,9	1,2	4,2	4,2
Myytävissä olevat sijoitukset	39,9			
Rahavarat	59,6	31,3	20,1	15,3
Muut erät	18,3			
Yhteensä	956,3	32,5	24,6	20,2

Riskikeskittymät esitetään taulukoissa ainoastaan SOK-yhtymän ulkoisten erien osalta.

Luvut sisältävät myytävänä olevat omaisuuserät. Katso liitetieto 2.

LIKVIDITEETTIRISKI

Likviditeettiriski on riski, että SOK:n ja sen tytäryhtiöiden likvidit varat ja käyttämättömät lainalmiitit eivät riitä operatiivisiin tarpeisiin tai että tarvittavan likviditeetin järjestäminen aiheuttaa korkeita lisäkustannuksia.

SOK-yhtymän likviditeettiriskiä hallitaan pitämällä quick ratio ja kassareservi riittävällä tasolla. Quick ration operatiivinen tavoitetaso on vähintään 1,0 mukaan luettuna pitkäaikaiset käyttämättömät komittoidut luottolimiitit. Vuoden lopussa edellä mainitulla tavalla laskettu quick-ratio oli 1,0 (2011: 1,0).

Kassareserviä ylläpidetään maksuvalmiuden varmistamiseksi kaikissa tilanteissa ja siihen lasketaan likvidit jälkimarkkinakelpoiset varat sekä pankkitilien käyttövarat mukaan lukien tililimiitit. Kassareservin tavoite on sata miljoonaa euroa ja tavoitteen täyttymistä seurataan kahden viikon päähän ulottuvalla tarkastelujaksolla. Lisäksi maksuvalmius- ja jälleenrahoitusriskit pyritään minimoimaan lainojen tasapainoisen maturiteettijakauman avulla.

SOK-yhtymä on solminut komittoituja luottolimiittejä 270 miljoonaa euroa (2011: 290 miljoonaa euroa). Luottolimiiteillä ei ole annettua vakuutta. Luottolimiiteistä erääntyy vuonna 2014 50 miljoonaa euroa ja vuonna 2015 40 miljoonaa euroa, loput 180 miljoonaa euroa erääntyvät vuonna 2017. Vuonna 2012 kommittoituja luottolimiittejä oli käytössä keskimäärin 25,1 (31,4) miljoonaa euroa. Kirjanpidossa pitkäaikaisesta limiitistä nostettu laina käsitellään pitkäaikaisena velkana. Tilinpäätöshetkellä SOK-yhtymällä ei ollut komittoiduista limiiteistä nostettuja velkoja.

Rahoituslimiittien ehtoihin sisältyy kovenantteja. Taloudellisina kovenantteina on kaikissa rahoituslimiittisopimuksissa käytetty omavaraisuusastetta ja käyttökate/nettokorot -tunnuslukua. Kovenanttiehdot eivät rikkoutuneet tilikauden aikana.

SOK-yhtymällä on lisäksi 250 miljoonan euron yritystodistusohjelma, josta oli käytössä keskimäärin 139,5 (58,0) miljoonaa euroa.

SOK-yhtymän rahoitusvelkojen ja johdannaisopimusten sopimukseen perustuvien rahavirtojen maturiteettianalyysi

		2012	Sopimukseen	Vaadittaessa	alle 3 kk	3 kk–12 kk	1–2 v	2–5 v	yli 5 v
			perustuvat						
Milj. €	Liite		kassavirrat ¹⁾						

Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia

Lisäosuuspääoma	(25)	12,8	13,9			0,3	0,1	0,2	13,3
Pitkäaikaiset korolliset velat	(26)								
Ostovelat		0,5	0,5				0,4	0,1	
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta		20,9	21,9		0,1	0,4	0,5	21,0	
Korolliset lainat muilta		0,4	0,4				0,2	0,2	
Myytyihin saamisiin liittyvä rahoitusyhtiövelka		36,2	36,2				21,1	15,1	
Rahoitusleasingvelat		81,6	97,5				19,3	77,6	0,6
Pitkäaikaiset korottomat velat	(27)								
Rahanlaskentapalvelu		23,1	23,1	23,1					
Muut korottomat velat		0,1	0,1				0,1		
Lyhytaikaiset korolliset velat	(26)								
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta		10,0	10,0	10,0					
Korolliset lainat muilta		202,9	202,9		198,7	4,2			
Myytyihin saamisiin liittyvä rahoitusyhtiövelka		41,3	41,3		10,3	31,0			
Rahoitusleasingvelat		18,4	22,5		6,1	16,4			
Ostovelat	(27)	799,2	799,1		796,1	3,0			
Taseen ulkopuoliset vastuut	(33)								
Takausvastuiden nimellisarvo		181,9	181,9	181,9					

Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia yhteensä	1 429,2	1 451,4	215,0	1 011,3	55,2	41,7	114,2	13,9
---	----------------	----------------	--------------	----------------	-------------	-------------	--------------	-------------

Johdannaisvelat	(23), (27)								
Suojauslaskennassa mukana olevat johdannaiset		3,7	1,8	0,1	0,3	0,5	0,9		
Valuuttajohdannaiset		3,1	9,9	2,0	1,7	2,9	2,1	1,1	
Korkojohdannaiset		6,1	6,1		0,8	1,3	2,9	1,1	
Hyödykejohdannaiset		2,8	2,8		0,0	0,0		1,8	0,9
Johdannaisvarat	(20), (23)								
Suojauslaskennassa mukana olevat johdannaiset		0,9	0,6	0,0	-0,1	-0,1	0,9		
Valuuttajohdannaiset		3,0	0,4	-0,5	0,9	0,1	0,0		
Korkojohdannaiset		6,4	6,3	0,8	1,4	2,9	1,2		
Hyödykejohdannaiset		2,8	2,8			0,0		1,8	0,9
						0,0			
Nettojohdannaisvelat yhteensä		2,6	10,4	2,0	2,4	2,3	2,5	1,1	0,0
Yhteensä		1 431,8	1 461,8	217,0	1 013,8	57,5	44,2	115,4	13,9

¹⁾ rahoitusvelat, kulu + / rahoitusvarat, tuotto +

Taulukossa on kaikki 31.12.2012 voimassa olevat instrumentit ja niiden sopimukseen perustuvat pääomat ja korot. Vieraan valuutan määräiset erät erät on muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän spotkursseja. Rahoitusvelkojen vaihtuvakorkoiset koronmaksut on määritetty käyttäen tilinpäätöspäivän termiinikorkonoteerauksia. Rahoitusvelat, joiden takaisinmaksua voidaan vaatia ennen eräpäivää, on esitetty periodissa, jona takaisinmaksu on aikaisintaan mahdollista.

Johdannaisista on taulukossa esitetty kunkin sopimuksen nettorahavirrat. Koronvaihtosopimuksista on esitetty kunkin sopimuksen nettorahavirrat. Tulevat vaihtuvakorkoiset kassavirrat on määritetty kayttäen tilinpäätöspäivän noteerauksia. Valuuttajohdannaisista on esitetty kunkin sopimuksen nettorahavirrat. Sähköjohdannaisen rahavirtoina esitetään tilinpäätöspäivän käypä arvo erääntymispäivää vastaavassa maturiteetissa. Öljytuote-johdannaiset selvitetään päivittäin, jonka vuoksi niistä ei esitetä tulevia rahavirtoja. Viljatuotejohdannaisen rahavirtoina esitetään tilinpäätöspäivän käypä arvo erääntymispäivää vastaavassa maturiteetissa. Luvut sisältävät myytävänä olevat omaisuuserät. Katso liitetieto 2.

Lisäosuuspääoma
Lisäosuusmaksu on osuuskupan vapaaehtoinen sijoitus osuuskuntaan. Annettuja lisäosuuksia vastaavien lisäosuusmaksujen yhteenlasketusta määrästä osuuskunnalle kulloinkin suoritettu määrä muodostaa lisäosuuspääoman. Osuuskaupalla on oikeus vähentää lisäosuuksiensa lukumäärää ilmoittamalla siitä kirjallisesti osuuskunnan hallitukselle. Lisäosuuksien vähentäminen ja niitä vastaavien lisäosuusmaksujen palauttaminen suoritetaan osuuskuntalaissa säädetyn ja SOK:n säännöissä määrätyn tavoin ja edellytyksin.

Lisäosuusmaksu palautetaan osuuskaupalle osuuskunnan hallituksen päättämänä ajankohtana, joka voi olla aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana lisäosuuksien vähentämistä ja lisäosuusmaksujen palauttamista koskeva vaatimus on osuuskunnalle esitetty ja viimeistään viiden vuoden ja kuuden kuukauden kuluessa vaatimusta seuraavan kalenterivuoden alusta lukien. Palautukseen käytettävissä oleva oma pääoma ja lisäosuusmaksusta palautettava määrä lasketaan palautusajankohtaa edeltäneeltä tilikaudelta laadittavan tilinpäätöksen perusteella osuuskuntalain säännösten mukaisesti.

SOK-yhtymän rahoitusvelkojen ja johdannaissopimusten sopimukseen perustuvien rahavirtojen maturiteettianalyysi									
		2011	Sopimukseen perustuvat kassavirrat ¹⁾	Vaadittaessa	alle 3 kk	3 kk–12 kk	1–2 v	2–5 v	yli 5 v
Milj. €	Liite								
Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia									
Lisäosuuspääoma	(25)	12,8	14,8			0,4	0,2	0,6	13,6
Pitkäaikaiset korolliset velat	(26)								
Ostovelat		0,4	0,4				0,3	0,1	
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta		20,1	22,0		0,2	0,5	0,6	20,8	
Korolliset lainat muilta		0,6	0,6				0,2	0,4	
Myytyihin saamisiin liittyvä rahoitusyhtiövelka		31,9	31,9				18,3	13,6	
Rahoitusleasingvelat		81,1	101,3				23,1	32,8	45,5
Pitkäaikaiset korottomat velat	(27)								
Rahanlaskentapalvelu		22,5	22,5	22,5					
Muut korottomat velat		0,1	0,1				0,1		
Lyhytaikaiset korolliset velat	(26)								
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta		71,5	71,9	10,1	61,8				
Korolliset lainat muilta		100,3	100,5		100,1	0,3			
Myytyihin saamisiin liittyvä rahoitusyhtiövelka		35,6	36,0		9,3	26,7			
Rahoitusleasingvelat		7,9	12,9		3,3	9,6			
Ostovelat	(27)	923,0	923,0		918,8	4,2			
Taseen ulkopuoliset vastuut	(33)								
Takausvastuiden nimellisarvo		70,6	70,6	70,6					
Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia yhteensä		1 378,4	1 408,5	103,2	1 093,5	41,7	42,9	68,2	59,1
Johdannaisvelat									
(23), (27)									
Suojauslaskennassa mukana olevat johdannaiset		1,8	0,6		0,0	-0,1	0,4	0,3	0,0
Valuuttajohdannaiset		6,1	3,0		3,8	0,3	-0,8	-0,3	
Korkojohdannaiset		5,9	6,2		0,1	2,4	2,2	1,4	0,0
Hyödykejohdannaiset		1,8	1,5		0,0	0,0		0,8	0,7
Johdannaisvarat	(20), (23)								
Valuuttajohdannaiset		10,6	5,9		1,9	3,7	0,3		
Korkojohdannaiset		5,3	5,7		0,0	2,3	2,0	1,4	0,0
Hyödykejohdannaiset		1,5	1,5		0,0	0,0		0,8	0,7
Nettojohdannaisvelat yhteensä		-1,9	-1,8		1,9	-3,3	-0,4	0,0	0,0
Yhteensä		1 376,5	1 406,7	103,2	1 095,4	38,4	42,4	68,2	59,1

¹⁾ rahoitusvelat, kulu + / rahoitusvarat, tuotto +

KORKORISKI

Korkoriski tarkoittaa markkinakorkojen muutoksista aiheutuvaa epävarmuutta SOK-yhtymän kassavirrassa, tuloksessa ja taseessa. Korkoriski on periaatteessa minimoitu, kun SOK-yhtymän korollisten erien keskimääräinen korkosidonnaisuusaika neutraloi operatiivisen toiminnan herkkyyden korkotason muutoksille.

SOK-yhtymän tavoite korkoriskin hallinnassa on alentaa tai poistaa markkinakorkojen muutoksen negatiivinen vaikutus yhtymän kassavirtoihin, tulokseen ja taseeseen, kuitenkin suojauksen kustannukset huomioiden.

SOK Rahoitus vastaa keskitetysti SOK-yhtymän korkoriskin hallinnasta. SOK-yhtymän korkoriskiä seurataan ALM-laskentapaikan kautta, joka kuvastaa koko konsernin korkoriskiä. ALM:n korkoriskipositio muodostuu yhtymän ulkoisten ja sisäisten korkoinstrumenttien nettoina.

SOK:n tytäryhtiöiden korkoriskiä hallitaan rahoittamalla investoinnit ja operatiivinen toiminta siten, että liiketoiminnalle jäävä korkoriski on mahdollisimman pieni. Yhtymän sisäisten lainojen korkosidonnaisuusaikaa päätettäessä otetaan huomioon investointien takaisinmaksu- ja poistoaajat. Korkosidonnaisuus sovitetaan investointia tai operatiivista toimintaa vastaavaksi käyttämällä tarvittaessa yhtymän sisäisiä korkojohdannaisia.

Yhden prosenttiyksikön lineaarinen markkinakorkotason muutos ei saa aiheuttaa nettorahoituskuluihin lisäystä, joka ylittää euromäärältään yhden prosentin kunkin vuoden suunnitellusta käyttökatteesta. ALM-korkoriskipositiota seurataan viiden vuoden suunnittelujaksolla ja edellä esitetyn mittarin tavoitteen tulee täyttyä suunnittelujakson kolmena ensimmäisenä vuotena.

Korkoherkkyyshanalyysi
Taulukossa on esitetty SOK-yhtymän korollisten nettovelkojen sekä johdannaissaamisten ja -velkojen korkoherkkyys. Herkkyytenä esitetään 1 %-yksikön korkotason muutoksen vaikutus SOK-yhtymän tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan tilinpäätöspäivänä. Muiden muuttujien oletetaan pysyvän vakiona. Vaikutus tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan esitetään ilman verojen vaikutusta.

		Vaikutus tuloslaskelmaan		Vaikutus omaan pääomaan	
2012		Riskille altis	Duraatio	1 %-yksikön	1 %-yksikön
Milj. €	Liite	positio		nousu	lasku
Korolliset saamiset	(17), (21)				
EUR		85,5	0,3	0,6	-0,6
Lyhytaikaiset sijoitukset	(22)				
EUR		20,0	0,1	0,2	-0,2
Johdannaisvarat ja -velat	(20), (27)				
EUR		79,2	0,9	-0,2	0,2
USD		37,1	0,2	-0,1	0,1
LVL		-8,0	0,1	0,0	0,0
LTL		-6,6	0,2	0,0	0,0
RUB		91,5	1,3	1,1	-1,1
Muut valuutat		12,5	0,0	0,0	0,0
Korolliset velat	(26)				
EUR		322,1	0,1	-2,9	2,9
Yhteensä		633,2		-1,2	1,2
				1,4	-1,5

Johdannaisvarojen ja -velkojen korkoherkkyytenä ilmoitetaan 1 %-yksikön koronmuutoksen vaikutus johdannaisen käypään arvoon. Käypään arvoon arvostettavien lyhytaikaisten sijoitusten korkoherkkyytenä ilmoitetaan 1 %-yksikön koronmuutoksen vaikutus käypään arvoon sekä korkovirtoihin seuraavan 12 kk:n aikana. Muiden korollisten saamisten ja velkojen korkoherkkyytenä ilmoitetaan 1 %-yksikön koronmuutoksen vaikutus korkovirtoihin seuraavan 12 kk:n aikana. Laskelmassa on oletettu taseen pysyvän saman suuruisena seuraavan 12 kk.

Omaan pääomaan vaikuttavien johdannaisten korkorisktiin sovelletaan rahavirran suojausta. Duraationa ilmoitetaan aika seuraavaan uudelleenhinnoitteluun vuosina. Luvut sisältävät myytävänä olevat omaisuuserät. Katso liitetieto 2.

2011	Riskille altis	Duraatio	Vaikutus tuloslaskelmaan		Vaikutus omaan pääomaan	
			1 %-yksikön nousu	1 %-yksikön lasku	1 %-yksikön nousu	1 %-yksikön lasku
Milj. €	Liite	positio				
Korolliset saamiset	(17), (21)					
EUR		55,5	0,3	0,4	-0,4	
Lyhytaikaiset sijoitukset	(22)					
EUR		39,9	0,1	0,3	-0,3	0,1
Johdannaisvarat ja -velat	(20), (27)					
EUR		124,6	1,2	0,4	-0,4	1,7
USD		-19,2	0,2	-0,2	0,2	
LVL		-12,6	0,1	0,0	0,0	
LTL		-8,8	0,1	0,0	0,0	
RUB		-56,1	1,3	0,6	-0,7	
Korolliset velat	(26)					
EUR		255,0	0,4	-1,5	1,5	
Yhteensä		395,2	0,1	-0,1	1,6	-1,7

Korkovirtariski ja suojauslaskenta

SOK-yhtymässä aloitettiin 1.7.2011 suojauslaskennan soveltaminen vaihtuvakorkoisia lainoja suojaaviin johdannaisiin. Käytettävä suojauslaskentamalli on rahavirran suojaus. Suojauslaskennan tarkoitus on suojautua vaihtuvakorkoisten lainojen korkovirtariskiltä.

Suojauslaskentaa sovelletetaan korkojohdannaisiin, jotka ovat suojattavan riskin osalta tehokkaita ja täyttävät IAS 39 -standardin suojauslaskennan ehdot. Suojausinstrumentteina on käytetty koronvaihtosopimuksia sekä koron- ja valuutanvaihtosopimuksia. Suojaussuhde suojaavan johdannaisen ja suojattavan kohteen välillä sekä suojaukseen liittyvät riskienhallintatavoitteet dokumentoidaan suojauksen alkaessa.

Suojauksen tehokkuus arvioidaan suojaussuhteen alussa ja suojauksen aikana siten, että suojaus on erittäin tehokas koko suojauksen ajan. Suojausta pidetään tehokkaana, kun suojaavan instrumentin rahavirtojen muutos eliminoi suojauksen kohteena olevan sopimuksen tai position rahavirtojen muutoksesta 80–125 prosenttia.

Suojauksen tehokas osuus kirjataan käyvän arvon rahastoon.

Suojausinstrumenteina käytettyjen johdannaisten käyvät arvot

Milj. €	2012	2011
Johdannaisvelat		
Koronvaihtosopimukset	1,9	0,8
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	0,0	1,0
Yhteensä	1,9	1,8
Johdannaissaamiset		
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	0,1	
Yhteensä	0,1	

Korkon- ja valuutanvaihtosopimuksissa suojauslaskentaa sovelletaan vain johdannaisen korkovirtarisktiin. Valuuttariskistä aiheutuvat voitot ja tappiot kirjataan suoraan tuloslaskelmaan.

Rahavirran suojauksesta konsernin omaan pääomaan kirjatut muutokset

Milj. €	2012	2011
Alkusaldo 1.1.	-3,2	0,0
Voitot ja tappiot käypään arvoon arvostamisesta	-1,0	-3,2
Tuloslaskelmaan sisällytetty määrä	0,2	0,0
Loppusaldo 31.12.	-4,1	-3,2

Omaan pääomaan kirjatut erät on esitetty ilman verovaikutusta. Omaan pääomaan kirjatut arvonne muutokset kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella kun suojatut rahavirrat kirjataan tuloslaskelmaan, johdannainen erääntyy tai suojauslaskennan edellytykset eivät enää täyty. Vuonna 2012 rahavirran suojauksesta ei kirjattu tehottomuutta tuloslaskelmaan.

Kaudet joiden aikana suojauslaskennan piirissä olevien rahavirtojen odotetaan toteutuvan

Milj. €	2013	2014	2015	2016	2017	Yhteensä
Suojattujen lainojen odotetut rahavirrat	-0,9	-0,8	-21,3	-0,5	-0,4	-23,9
Johdannaisten odotetut rahavirrat	-0,6	-0,6	0,5	-0,3	-0,2	-1,2
Odotetut rahavirrat yhteensä	-1,5	-1,4	-20,9	-0,8	-0,6	-25,1

Odotetut rahavirrat perustuvat tilinpäätöspäivän markkinahintoihin. Luvut sisältävät myytävänä olevat omaisuuserät. Katso liitetieto 2.

VALUUTTARISKI

SOK-yhtymän liikevaihto kertyy edelleen pääosin kotimaasta. Valuuttariski tarkoittaa valuuttakurssien muutosten aiheuttamaa epävarmuutta SOK-yhtymän kassavirrassa, tuloksessa ja taseessa. SOK:n ja sen tytäryhtiöiden valuuttariskin suuruutta tarkastellaan valuutoittain. Tavoitteena on minimoida avoimen position valuuttariskistä aiheutuva epävarmuus, kuitenkin suojauksen kustannukset huomioiden.

SOK Rahoitus vastaa keskitetysti SOK-yhtymän valuuttariskin hallinnasta. SOK-yhtymän valuuttariskiä seurataan ALM-laskentapaikan kautta, joka kuvastaa koko konsernin valuuttariskiä. ALM-position riski valuuttakurssin muuttuessa kymmenellä prosentilla ei saa ylittää kahta miljoonaa euroa. Transaktioriskit ovat sopimuksen tekävän SOK:n yksikön tai tytäryhtiön vastuulla. Merkittävät transaktioriskit suojataan pääsääntöisesti yhtymän sisäisillä johdannaisilla.

Tytäryhtiöiden valuuttariskiä pienennetään rahoittamalla yhtiöiden toimintaa samassa valuutassa kuin rahan käyttökin on, sekä johdannaisten avulla. Ulkomaisiin tytäryhtiöihin sijoitettuun oman pääoman ehtoiseen rahoituksen liittyvää translaatoriskiä pienennetään suojaamalla pääomat siltä osin kuin 20 prosentin kurssimuutos aiheuttaisi yli 0,5 prosenttiyksikön heikennyksen SOK-yhtymän omavaraisuusasteeseen. Ulkomaisten tytäryhtiöiden vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen translaatoriskien suojaaminen sisältyy ALM-position hallintaan.

Valuuttaherkkyysanalyysi

Valuuttaherkkyysanalyysissä esitetään, mitä 10 % euron vahvistuminen tai heikentyminen muita valuuttoja vastaan vaikuttaisi yhtymän tulokseen tai omaan pääomaan. Muiden muuttujien oletetaan pysyvän vakiona.

Laskelma sisältää SOK:n ulkomaisten tytäryhtiöiden oman pääoman määrän, jonka euroiksi muuntamisesta aiheutuu vaikutus omaan pääomaan. Vaikutus tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan esitetään ilman verojen vaikutusta.

Vaikutus tuloslaskelmaan			
	Riskille	Euron	Euron
	altis	vahvistuminen	heikentyminen
Milj. €	positio	10 %	10 %
USD	47,3	-4,2	4,2
LVL	20,6	0,7	-0,7
LTL	16,0	0,9	-0,9
RUB	241,3	1,5	-1,5
Muut valuutat	8,6	0,4	-0,4
Yhteensä	333,8	-0,6	0,6

Vaikutus omaan pääomaan			
	Riskille	Euron	Euron
	altis	vahvistuminen	heikentyminen
Milj. €	positio	10 %	10 %
LVL	12,2	-1,2	1,2
LTL	1,8	-0,2	0,2
RUB	5,1	-0,5	0,5
Yhteensä	19,2	-1,9	1,9

SOK-yhtymän oman pääoman ehtoisia sijoituksia suojaaviin valuuttajohdannaisiin ei sovelleta suojauslaskentaa.

Yhtymän USD-kokonaisriskiä arvioitaessa on huomioitava öljyn hintaan sidotut varastot, jotka eivät sisälly valuuttariskianalyysiin. Euron vahvistumisen vaikutus varaston arvoon kompensoi suurimman osan yhtymän USD-valuuttajohdannaisten arvonmuutoksesta. Lisäksi SOK-yhtymä on suojannut USD-termiineillä tulevia investointeja. Näiden suojausten osuus USD-kokonaisriskiluvusta on 2,3 miljoonaa euroa.

Yhtymän LTL ja LVL-kokonaisriskejä arvioitaessa on huomioitava näissä valuutoissa toimivien tytäryhtiöiden euromääräiset tai valuuttaklausuulin sisältävät valuuttamääräiset pitkäaikaiset vuokrasopimukset, joiden valuuttariskiä vastaan tytäryhtiöt ovat suojautuneet johdannaisin. Vuokrasopimukset eivät sisälly valuuttaherkkyysanalyysiin.

Luvut sisältävät myytävänä olevat omaisuuserät. Katso liitetieto 2.

Vaikutus tuloslaskelmaan			
	Riskille	Euron	Euron
	altis	vahvistuminen	heikentyminen
Milj. €	positio	10 %	10 %
USD	198,2	3,5	-3,5
LVL	22,9	1,0	-1,0
LTL	16,5	0,7	-0,7
RUB	189,0	0,7	-0,7
Muut valuutat	6,6	0,4	-0,4
Yhteensä	433,2	6,2	-6,2

Vaikutus omaan pääomaan			
	Riskille	Euron	Euron
	altis	vahvistuminen	heikentyminen
Milj. €	positio	10 %	10 %
LVL	6,1	-0,6	0,6
LTL	1,2	-0,1	0,1
RUB	13,2	-1,3	1,3
Yhteensä	20,5	-2,0	2,0

HINTARISKIT

Myytavissä olevien sijoitusten hintariski

Myytavissä olevat sijoitukset ovat noteeraamattomia osakkeita. SOK-yhtymällä ei ollut noteerattuja osakkeita 31.12.2012.

Polttonestekaupan hintariskin hallinta

S-ryhmän polttonesteiden hankintaa hoitaa North European Oil Trade Oy (NEOT). Polttonesteiden hankinnassa yhtiölle syntyy polttonesteiden varastojen myötä hintariski, jonka hallinnan määrittelee yhtiön riskienhallintapolitiikka. Hintariskin hallintaan käytetään suojausinstrumentteja kuten Lontoon ja New Yorkin öljypörsseissä tehtäviä futuureita ja optioita sekä OTC-markkinoilla tehtäviä swapeja. North European Oil Trade Oy:tä ei yhdistellä konserniin 31.12.2012.

Öljytuotejohdannaisten herkkyysanalyysi

Öljytuotejohdannaisiin kohdistuvana hintariskinä esitetään johdannaisen 10 prosentin hinnanmuutoksen vaikutus yhtymän tulokseen.

Vaikutus tuloslaskelmaan esitetään ilman verojen vaikutusta.

	2012	Vaikutus tuloslaskelmaan		2011	Vaikutus tuloslaskelmaan	
	Riskille altis			Riskille altis		
Milj. €	positio	10 %:n nousu	10 %:n lasku	positio	10 %:n nousu	10 %:n lasku

Öljytuotejohdannaiset	0,0	0,0	0,0	75,0	-5,5	5,5
-----------------------	-----	-----	-----	------	------	-----

Öljyn hintaan sidotut varastot eivät sisälly analyysiin, jolloin tämä analyysi ei anna edustavaa kuvaa yhtymän kokonaisriskistä.

Varaston arvonmuutos kompensoi suurimman osan johdannaisten arvonmuutoksesta.

Vertailuvuoden luvut on muutettu vastaamaan vuoden 2011 laskentaperiaatetta.

Maatalouskaupan hyödykehintariskien hallinta

SOK:n tytäryhtiö Hankkija-Maatalous Oy käyttää vehnä-, kaura-, öljykasvi- ja soijarouhejohdannaisia ko. hyödykkeiden kaupankäyntiin ja tuotantotoimintaan liittyvien hintariskien suojaamiseksi.

Maatalouskaupan hyödykejohdannaisten herkkyysanalyysi

Hyödykejohdannaisiin kohdistuvana hintariskinä esitetään 10 prosentin ko. hyödykkeen markkinahinnan muutoksen vaikutus yhtymän tulokseen.

Vaikutus tuloslaskelmaan esitetään ilman verojen vaikutusta.

	2012	Vaikutus tuloslaskelmaan		2011	Vaikutus tuloslaskelmaan	
	Riskille altis			Riskille altis		
Milj. €	positio	10 %:n nousu	10 %:n lasku	positio	10 %:n nousu	10 %:n lasku

Vilja- ja rehukomponentti-johdannaiset	6,8	0,0	0,0	1,5	0,0	0,0
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Vilja- ja rehukomponenttijohdannaisten analyysi ei anna oikeaa kuvaa yhtymän riskeistä näissä tuotteissa. Varastossa olevat viljat ja rehukomponentit sekä niiden sitovat fyysiset ostosopimukset ovat analyysin ulkopuolella. Niiden hintariski on fyysisten myyntisopimusten ja johdannaisten suhteen vastakkainen.

Luvut sisältävät myytävänä olevat omaisuuserät. Katso liitetieto 2.

32. Lähipiiritapahtumat

SOK-yhtymän lähipiiriin kuuluvat alueosuuskaupat, tytäryritykset, osakkuusyritykset, yhteisyritykset, pääjohtaja ja hänen sijaisensa, SOK:n konsernijohtoryhmä, SOK:n hallitus ja hallintoneuvosto sekä heidän läheiset perheenjäsenensä.

Johdon palkat ja palkkiot	2012	2011
Pääjohtaja ja SOK:n konsernijohtoryhmä	2,6	2,5
SOK:n hallitus ja hallintoneuvosto	0,3	0,2
Yhteensä	2,9	2,7

Johdon eläkesitoumukset: SOK:n pääjohtajalla, työsuhteessa olevilla hallituksen jäsenillä ja konsernijohtoryhmällä on eläkeoikeus täytettyään 60–62 vuotta.

Lähipiirilainat tytäryrityksille, osakkuusyrityksille sekä yhteisyrityksille on myönnetty normaalin liiketoiminnan rahoittamiseen. Alueosuuskaupoille ja SOK-yhtymän lähipiiriin kuuluvalle johdolle ei ole myönnetty lainoja 31.12.2012 eikä 31.12.2011. Myöskään ehdollisia erii ja muita sitoumuksia avainhenkilöiden puolesta ei ollut. Johtoon kuuluvat henkilöt lähipiireineen eivät ole olennaisessa liikesuhteessa SOK-yhtymään.

Myynti alueosuuskaupoille koostuu pääosin osuuskauppojen tavarahankintaan liittyvästä OVT-laskutuksesta. Lisäksi normaaliin liiketoimintaan liittyen osuuskaupoilta veloitetaan palvelutuottoja.

Liiketoimet ja avoimet saldot osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa:

Milj. €	2012	2011
Myynnit	26,2	41,8
Ostot	277,9	258,7
Rahoitustuotot ja -kulut	0,2	0,4
Myyntisaatavat ja muut saamiset	1,7	3,7
Lainasaamiset	20,0	21,7
Lainat	16,0	15,4
Ostovelat ja muut velat	46,8	16,1

33. Vastuusitoumukset

Milj. €	2012	2011
Annetut pantit ja vastuusitoumukset		

Velat, joiden vakuudeksi annettu pantteja	
Lainat rahoituslaitoksilta	61,4
Pantattujen hyödykkeiden kirjanpitoarvo	67,4
Muut velat	2,0
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	2,2
Vakuudeksi annetut pantit yhteensä	69,7

Muut annetut vakuudet		
Pantit	0,4	0,4
Kiinnitykset	0,4	0,4
Takaukset	4,6	13,4
Yhteensä	5,4	14,2

Muiden velasta annetut vakuudet		
Takaukset yhteisyritysten velasta	151,5	46,6
Takaukset osuuskauppojen velasta	10,0	10,0
Takaukset muiden velasta		0,2
Yhteensä	161,5	56,7

Milj. €	2012	2011
---------	------	------

Muut muiden puolesta annetut vakuudet		
Takaukset osakkuusyritysten vastuista	13,9	
Takaukset osuuskauppojen vastuista	0,4	0,4
Takaukset muiden vastuista	1,4	
Yhteensä	0,4	0,4

Muut vastuut	
Remburssivastuut	0,6
Yhteensä	0,6

Annetut takaukset koostuvat pääosin yhteisyritys North European Oil Trade Oy:n puolesta annetuista 119,8 miljoonan euron velan ja muiden vastuiden takauksista sekä yhteisyritys Kauppakeskus Mylly Oy:n puolesta annetuista 45,6 miljoonan euron velan takauksista. Lisäksi SOK on antanut tukikirjeet SOK-Takaus Oy:n myöntämille takauksille. Tukikirjeiden määrä 31.12.2012 oli 80,7 miljoonaa euroa (79,6 milj. euroa 31.12.2011).

Muut taloudelliset vastuut:
Konserni on velvollinen tarkistamaan kiinteistöinvestoinnista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Vastuun enimmäismäärä on 5,4 miljoonaa euroa (5,6 milj. euroa 31.12.2011).

Muut vastuusitoumukset:
Osakassopimuksen mukaiset sitoumukset vastata S-Voima Oy:n sitoumuksista ja rahoittaa sen toimintaa.

Osakkaat vastaavat ns. Mankala-periaatteen mukaisesti S-Voima Oy:n sitoumuksista. Tämän periaatteen mukaan vastuu yhtiön muuttuvista kustannuksista määräytyy osakkaan käyttämän energian mukaan. Vastuu yhtiön kiinteistä kustannuksista sisältäen myös mm. lainojen lyhennykset ja korot sekä poistot, puolestaan jakautuu osakkaan omistamien osakesarjojen suhteessa. Yhtiön A-sarjan osakkeet liittyvät markkinasähkön hankintaan, B-sarjan osakkeet tuulivoimalla tuotetun sähköenergian hankintaan ja C-sarjan osakkeet ydinvoimalla tuotetun sähköenergian hankintaan.

S-Voima Oy:n osakkaat ovat lisäksi osakassopimuksessa sopineet keskinäisestä velvollisuudesta rahoittaa yhtiön sijoituksia tuotantoyhtiöihin omanpääomanehtoisesti, jolloin vastuu lähtökohtaisesti jakaantuu osakesarjoittain osakeomistuksen suhteessa. SOK:n tilinpäätöshetkeen mennessä tehtyihin päätöksiin perustuva vastuu omanpääomanehtoisen rahoituksen jäljellä olevasta osuudesta on arviolta yhteensä 4,0 miljoonaa euroa (4,4 milj. euroa 31.12.2011). Vieraanpääomanehtoista rahoitusta yhtiön osakkailta ei arvioida tarvittavan.

34. Tytär- ja osakkuusyhtiöt

SOK-yhtymän ja SOK:n omistamat yritykset 31.12.2012

	Maa	SOK-yhtymän omistusosuus-%	SOK-yhtymän äänivaltaosuus-%	SOK:n omistus- osuus-%
Konserniyritykset				
Kaupalliset				
SOK Autokauppa Oy	Suomi	100	100	100
A/S Prisma Latvija	Latvia	100	100	100
AS Sokotel	Viro	100	100	100
Hankkija-Maatalous Oy	Suomi	100	100	100
Hiven Oy	Suomi	100	100	
Inex Partners Oy	Suomi	100	100	100
Jollas-Opisto Oy	Suomi	100	100	100
Meira Nova Oy	Suomi	100	100	100
Movere Oy	Suomi	66,7	66,7	
OOO Karelia	Venäjä	100	100	
OOO Real Estate Management	Venäjä	100	100	
OOO Real Estate 1	Venäjä	100	100	
OOO Real Estate 2	Venäjä	100	100	
OOO Otel Plus	Venäjä	100	100	
OOO Prisma	Venäjä	100	100	
OOO Sokotel	Venäjä	100	100	1
Prisma Peremarket AS	Viro	100	100	100
Rekla Oy	Suomi	100	100	100
SIA Baltic Feed	Latvia	100	100	
SOK-Holding Oy	Suomi	100	100	100
SOK-Invest Oy	Suomi	100	100	100
Sokotel Oy	Suomi	100	100	100
SOK Real Estate Int Oy	Suomi	100	100	99,0
SOK Retail Int Oy	Suomi	100	100	99,0
SOK-Takaus Oy	Suomi	99,9	99,9	99,9
Suomen Spar Oy	Suomi	100	100	100
UAB Baltijos Pasarai	Liettua	100	100	
UAB Prisma LT	Liettua	100	100	100
S-Verkkopalvelut Oy	Suomi	100	100	100
S-Yrityskortti Oy	Suomi	100	100	100
S-Yrityspalvelu Oy	Suomi	100	100	100
RB Int Oy	Suomi	100	100	100
OOO Itis 2	Venäjä	85	85	
SOK Fund Management Oy	Suomi	100	100	100

Kiinteistöyhtiöt 25 kpl

Konserniyritykset yhteensä 59 kpl

Omistusyhteisyrietykset

Yhteisyrietykset				
Kauppakeskus Mylly Oy	Suomi	50	50	50
Kiinteistö Oy Kuloisten Kauppakeskus	Suomi	50	50	
North European Oil Trade Oy	Suomi	50,8	50,8	50,8

3 kpl

	Maa	SOK-yhtymän omistusosuus-%	SOK-yhtymän äänivaltaosuus-%	SOK:n omistus- osuus-%
Osakkuusyhtiöt				
Asunto Oy Kauniaisten Kirkkomäki	Suomi	38,6	38,6	38,6
Coop Trading A/S	Tanska	25	25	25
Finnfrost Oy	Suomi	50	50	
Keskuskorttelin Huolto Oy	Suomi	31,5	31,5	31,5
Oy Realinvest Ab -konserni	Suomi	21,9	21,9	21,9
S-Pankki Oy	Suomi	50	50	50
S-Asiakaspalvelu Oy	Suomi	50	50	
Kiinteistö Oy Lempäälän Terminaali	Suomi	50	50	
Kiinteistö Oy Limingan terminaali	Suomi	50	50	
Farmit Website Oy	Suomi	50	50	
OOO Itis	Venäjä	25	25	
OOO Itis 3	Venäjä	25	25	

Osakkuusyritykset yhteensä 12 kpl

35. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

SOK-yhtymään kuuluva tytäryhtiö SOK Real Estate Int. Oy on hankkinut 24.1.2013 tehdyillä kaupoilla 60 % osuudet OOO Itis ja OOO Itis3 nimisistä yrityksistä, kaupan jälkeen SOK Real Estate Int. Oy:n omistusosuus molemmissa yrityksissä on 85 %. OOO Itis kauppahinta oli 10,6 milj. euroa ja OOO Itis3 kauppahinta 8,0 milj. euroa.

SOK on myynyt 17.01.2013 päivätyllä kauppakirjalla Tanskalaiselle DLA Internationalille 60 % osuuden täysin omistamansa Hankkija-Maatalous Oy:n osakkeista. Kaupassa siirtyvät myös Hankkija-Maatalous Oy:n tytäryhtiöt Hiven Oy, Movere Oy, SIA Baltic Feed ja UAB Baltijos Pasarai sekä osakkuusyhtiö Farmit Website Oy. Kaupasta on kerrottu tarkemmin liitetiedossa 2.

SOK-yhtymän tunnusluvut 2008–2012

SOK-yhtymän jatkuvat toiminnot	IFRS 2012	IFRS 2011	IFRS 2010	IFRS 2009	IFRS 2008
Liikevaihto, milj.€	11 708,3	11 280,2	9 257,7	8 532,1	8 800,2
Liikevoitto, milj.€	-24,4	18,8	48,8	62,8	48,0
%:a liikevaihdosta	-0,2	0,2	0,5	0,7	0,5
Tulos ennen veroja, milj.€	-27,1	19,5	41,2	37,1	46,3
%:a liikevaihdosta	-0,2	0,2	0,4	0,4	0,5
SOK-yhtymä ^{*)}					
Oman pääoman tuotto-%	-3,9	2,0	4,4	3,0	-1,2
Sijoitetun pääoman tuotto-%	-0,1	3,2	3,6	2,1	1,0
Omavaraisuusaste, %	29,3	26,7	28,9	28,0	13,4
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen, milj.€	124,4	105,5	98,8	103,5	139,3
%:a liikevaihdosta	1,1	0,9	1,1	1,2	1,6
Gearing, %	41,7	34,1	9,3	31,3	40,0
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	10 563	9 973	9 589	9 395	9 411
Lukumäärä kokoaikaiseksi muutettuna	9 732	8 947	8 442	8 574	8 365
Korottomat velat, milj.€	821,3	1 233,7	1 145,5	1 027,8	1 077,0
Kauppatoimintasegmentin tunnusluvut					
Oman pääoman tuotto-%	-3,9	2,0	4,4	2,0	-0,3
Sijoitetun pääoman tuotto-%	-0,1	3,2	3,6	3,6	2,9
Omavaraisuusaste, %	29,3	26,7	28,9	27,7	27,3
Gearing, %	41,7	34,1	9,3	31,3	35,4
Lopetetut toiminnot					
S-Pankin tunnusluvut ^{**)}					
Vakavaraisuussuhde, %				21,3	12,7
Oman pääoman tuotto-%				2,1	-11,2
Koko pääoman tuotto-%				0,1	-0,4
^{*)} Maan auto Oy:n vuoden 2010 tunnusluvut ovat ajalta 1.1.–30.4.2010					
^{**) S-Pankki Oy:n vuoden 2009 tunnusluvut ovat ajalta 1.1.–30.6.2009}					

TUNNUSLUKUIEN LASKENTAKAAVAT

Oman pääoman tuotto-%	= $\frac{\text{tulos rahoituserien jälkeen} - \text{verot}}{\text{oma pääoma keskimäärin}} \times 100 \%$
Sijoitetun pääoman tuotto-%	= $\frac{\text{tulos ennen veroja} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{taseen loppusumma} - \text{korottomat velat} - \text{varaukset, keskimäärin}} \times 100 \%$
Omavaraisuusaste, %	= $\frac{\text{oma pääoma yhteensä}}{\text{taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \times 100 \%$
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen	= tytäryhtiöosakkeiden ja muun käyttöomaisuuden hankintamenot
Gearing, %	= $\frac{\text{korolliset velat} - \text{rahavarat}}{\text{oma pääoma yhteensä}} \times 100 \%$
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä sekä lukumäärä kokoaikaiseksi muutettuna on laskettu keskiarvona neljännesvuosien lopun henkilökunnan lukumääristä.

Emo-osuuskunnan tilinpäätös, FAS

SOK:n tuloslaskelma, FAS

Milj. €	Liitetieto	1.1.–31.12.2012		1.1.–31.12.2011	
Liikevaihto		7 419,6		7 081,2	
Liiketoiminnan muut tuotot	(1)	0,8		11,8	
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	(2)	7 115,4		6 817,2	
Ulkopuoliset palvelut		55,4	7 170,8	52,9	6 870,1
Henkilöstökulut	(3)				
Palkat ja palkkiot		82,5		63,4	
Henkilösivukulut		21,4	104,0	15,7	79,2
Poistot ja arvonalentumiset	(4)	8,6		6,0	
Liiketoiminnan muut kulut					
Toimitilavuokrat		30,7		28,7	
Muut kulut	(5)	109,7	140,4	104,5	133,1
Liikeylijäämä (-tappio)		-3,4		4,7	
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)	(8)	7,9		44,5	
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä		4,5		49,2	
Satunnaiset erät (+/-)	(9)	-12,0		-5,7	
Ylijäämä ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		-7,5		43,5	
Tilinpäätössiirrot (+/-)	(10)	-0,1		-1,9	
Tuloverot (+/-)	(11)	-0,1		-2,5	
Tilikauden ylijäämä		-7,8		39,1	

SOK:n tase, FAS

VASTAAVAA Milj.€	Liitetieto	31.12.2012		31.12.2011	
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat hyödykkeet	(12)	38,2		32,7	
Aineelliset hyödykkeet	(13)	6,3		6,5	
Osuudet saman konsernin yrityksissä	(14)	341,9		324,0	
Muut sijoitukset	(14)	484,1	870,5	493,1	856,4
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus	(15)	0,1		0,1	
Lyhytaikaiset saamiset	(16)	697,2		709,0	
Rahoitusarvopaperit	(17)	20,0		39,9	
Rahat ja pankkisaamiset		70,3	787,6	44,3	793,3
			1 658,1	1 649,7	
VASTATTAVAA Milj.€					
			31.12.2012	31.12.2011	
OMA PÄÄOMA (18)					
Osuuspääoma		156,0		145,7	
Lisäosuuspääoma		12,8		12,8	
Käyvän arvon rahasto		6,4		-3,3	
Vararahasto		18,5		18,5	
Hallintoneuvoston käyttörahasto		0,1		0,0	
Edellisten tilikausien ylijäämä		474,0		435,4	
Tilikauden ylijäämä		-7,8	660,0	39,1	648,2
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ (19)					
			4,4	4,3	
PAKOLLISET VARAUKSET (20)					
			2,8	0,3	
VIERAS PÄÄOMA					
Pitkäaikainen vieras pääoma	(21)	44,2		42,9	
Lyhytaikainen vieras pääoma	(22)	946,6	990,9	954,0	996,9
			1 658,1	1 649,7	

SOK:n Rahoituslaskelma, FAS

Milj. €	Viite	1.1.–31.12.2012	1.1.–31.12.2011
LIIKETOIMINTA			
Liikelyljäämä		-3,4	4,7
Oikaisut likeylijäämään	(1)	10,4	-9,3
Käyttöpääoman muutos	(2)	-36,1	-25,2
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		-29,2	-29,8
Maksetut korot ja muut rahoituskulut		-33,2	-6,0
Saadut korot ja muut rahoitustuotot		42,6	16,8
Saadut osingot liiketoiminnasta		2,9	28,4
Maksetut tuloverot		-2,5	-2,4
Liiketoiminnan rahavirta		-19,4	7,1
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-13,8	-11,0
Investoinnit osakkeisiin		-33,3	-38,0
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot			0,5
Luovutustulot osakkeista		6,8	14,3
Pääomapalautus osakkuusyhtiöstä			1,9
Myönnetyt lainat		20,3	-33,6
Osinkotuotot ja osuuspääoman korot		3,8	0,0
Investointien rahavirta		-16,0	-65,8
RAHOITUS			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		300,0	392,1
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		-302,0	-402,3
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+) / vähennys (-)		29,4	-28,4
Osuuspääoman ja lisäosuuspääoman lisäys		10,3	6,1
Maksetut osuus- ja lisäosuuspääoman korot		-0,4	-0,3
Muu oman pääoman vähennys		0,0	0,0
Saadut konserniavustukset		21,9	12,1
Maksetut konserniavustukset		-17,6	-31,2
Rahoituksen rahavirta		41,5	-51,9
Rahavarojen muutos, lisäys (+) / vähennys (-)		6,1	-110,6
Rahavarat tilikauden alussa		84,1	194,7
Rahavarat tilikauden lopussa		90,2	84,1
Oikaisut likeylijäämään	(1)		
Pysyvien vastaavien myyntivoitot (-) ja tappiot (+)		-0,7	-11,5
Poistot ja arvonalentumiset		8,6	4,1
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		2,5	-1,8
		10,4	-9,3
Käyttöpääoman muutos	(2)		
Liikesaamisten muutos		-9,9	-66,3
Vaihto-omaisuuden muutos		0,0	0,1
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos		-26,3	41,1
		-36,1	-25,2

Rahavarat ja rahavarojen muutos eroaa taseesta ja taseesta lasketusta rahavarojen muutoksesta siten että rahavirtalaskelman rahavarojen muutoksesta on eliminoitu rahoitusarvopapereiden käypään arvoon arvostamisesta johtuvat arvostusvoitot ja -tappiot.

SOK:n tilinpäätöksen liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan (SOK) tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain mukaisesti (FAS).

Tuloslaskelman vertailukelpoisuus

Aiemmin ulkopuolisiin palveluihin kirjatut tietohallintokulut on vuoden 2012 alusta lukien kirjattu liiketoiminnan muihin kuluihin. Vuoden 2011 tuloslaskelma on oikaistu vertailukelpoiseksi.

Ulkomaan rahan määräiset erät ja johdannaissopimukset

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat muutetaan euroiksi EKP:n tilikauden päättymispäivänä noteeraamaan kurssiin ja kurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti.

Myyntisaamisten arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan liikevaihtoon ja ostovelkojen arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan kuluihin. Muiden taseen rahoituseriin kuuluvien saamisten kurssivoitot ja -tappiot kirjataan rahoitustuottoihin ja vastaavasti muiden velkojen osalta rahoituskuluihin. Johdannaissopimuksia tehdään pääasiassa suojaustarkoituksessa, mutta pääsääntöisesti niihin ei ole sovellettu suojauslaskentaa. Suojauslaskentaa on sovellettu 1.7.2011 alkaen koronvaihtosopimuksiin ja koron- ja valuutanvaihtosopimuksiin, jotka suojaavat olemassa olevia tai suunniteltuja erittäin todennäköisiä velkoja. Käytettävä suojauslaskentamalli on rahavirran suojaus. Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaisinstrumenttien tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Kirjanpidossa muut kuin em. suojauslaskentaan sisältyvät johdannaiset on arvostettu käypään arvoon ja arvonneu- tokset on kirjattu tulosvaikutteisesti. Vastaavasti ennen suojauslaskennan aloittamista realisoituneet koronvaihtosopimusten ja koron- ja valuutanvaihtosopimusten arvonneu- tokset on kirjattu tulosvaikutteisesti.

Myynnin ja myyntisaamisten suojaamiseksi solmituista valuutajohdannaissopimuksista kirjataan realisoituneet ja realisoitu- mattomat voitot ja tappiot myyntituottoihin. Muiden saamisten suojaustarkoituksessa tehtyjen johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan rahoitustuottoihin. Ostojen ja ostovelkojen suojaamiseksi solmittujen johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan os- toihin. Muita velkoja suojaamaan tarkoitettujen suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan rahoituskuluihin.

Konsernipankkitilijärjestelmä

Suomessa toimivien pankkien konsernitilijärjestelmiin liitettyjen SOK:n tytäryhtiöiden tilien varat esitetään SOK:lla rahojen ja pankkisaamisten ryhmässä sekä muina lyhytaikaisina velkoina saman konsernin yrityksille. Ulkomailla toimivien pankkien konsernitilijärjestelmiin liitettyjen SOK:n tytäryhtiöiden varoja ei esitetä SOK:n varoina tai velkoina.

Liikevaihto ja myynnin tuloutusperiaate

Myynti tuloutetaan luovutettaessa suorite. Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista on vähennetty muun muassa myönnetyt alennuk- set, arvonlisävero ja myynnin kurssierot.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjataan pysyvien vastaavien myyntituotot, liiketoiminnan luovutustuotot sekä muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät liiketoiminnasta syntyneet yleensä säännölliset tuotot.

Eläkejärjestelyt

SOK-yhtymän henkilöstön lakisääteinen ja vapaaehtoinen eläke- turva on hoidettu ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä.

Leasingmaksut

Toimitilojen leasingmaksut esitetään tuloslaskelmassa toimitila- vuokrissa ja muut leasingmaksut muina liiketoiminnan muina kuluina.

Vastaiset menot ja menetykset

Vastaiset menot ja menetykset, joihin on sitouduttu tai joiden to- teutumista pidetään todennäköisenä, on kirjattu kuluksi luonteen- sa mukaisesti asianomaiseen kuluerään. Taseessa kyseiset kuluva- raukset on esitetty pakollisina varauksina tai siirtovelkoina, mikäli niiden täsmällinen määrä sekä toteutumisajankohta tiedetään.

Satunnaiset erät

Satunnaisina erinä esitetään sellaiset tuotot ja kulut, jotka perus- tuvat tavanomaisesta toiminnasta poikkeaviin, kertaluonteisiin ja olennaisiin tapahtumiin, kuten konserniavustukset ja yrityskaup- poihin liittyvät huomattavat erät.

Tuloverot

Tuloveroihin sisältyvät tilikauden verotettavan tulon perusteella lasketut verot sekä aikaisempien tilikausien verojen oikaisu- t. SOK:n ja sen tytäryhtiöiden tuloslaskelmissa ja taseissa ei esitetä laskennallista verovelkaa tai -saamista, vaan olennaiset lasken- nalliset verovelat tai -saamiset on esitetty asianomaisen yhtiön liitetiedoissa verojen erittelyn yhteydessä.

Pysyvät vastaavat ja poistot

Pysyvät vastaavat on taseessa arvostettu hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen mukaiseen hankintamenuon vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaan tasapoistona käyttöomaisuuden alku- peräisestä hankintamenusta. Poistot on laskettu kohteen käyttöön- ottoa seuraavan kuukauden alusta. Poistoajat perustuvat arvioituihin taloudellisiin pitoaikoihin. Pysyvien vastaavien tasearvoihin ei sisälly arvonnekorotuksia.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

	Vuosia
Rakennukset	20–35
Kevyet rakennelmat ja rakennusten laitteet	5–15
Koneet ja kalusto	3–10
Moottoriajoneuvot ja palvelimet	3–5
Muut aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	verolain sallimissa rajoissa

Suunnitelman mukaiset poistot ja poistoeron muutos yhdessä vastaavat EVL-poistoja. Poistoeron muutos esitetään tuloslaskelmassa kohdassa tilinpäätössiirrot. Kertynyt poistoero esitetään taseessa kohdassa tilinpäätössiirtojen kertymä.

Pysyvien vastaavien sijoituksiin kuuluvat osakkeet ja osuudet arvostetaan kirjanpitolain 5 luvun 2a §:n sallimaa vaihtoehtoista menettelyä noudattaen käypään arvoon, mikäli käypä arvo on luotettavasti määriteltävissä.

Vaihtuvat vastaavat

Rahoitusinstrumentit on arvostettu kirjanpitolain 5 luvun 2a §:n sallimaa vaihtoehtoista menettelyä noudattaen käypään arvoon. Rahoitusinstrumentit on luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin (vuosina 2011–2012 ei ole ollut eräpäivään asti pidettäviä sijoituksia), lainoihin ja saamisiin sekä muihin rahoitusvelkoihin. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen käyvän arvon muutos merkitään tuloslaskelmaan. Myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutos merkitään oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Mahdollinen arvonalennus kirjataan kuitenkin heti tulosvaikutteisesti ja samalla oikaistaan käyvän arvon rahastoa. Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, lainat ja saamiset sekä muut rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen. Mahdollinen arvonalennus kirjataan tulosvaikutteisesti ja koron kerryttämistä jatketaan alennetulle saldolle sopimuksen alkuperäisellä efektiivisellä korolla.

Vaihto-omaisuus on alimman arvon periaatteen mukaisesti merkitty taseeseen hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai todennäköisen jälleenhankintamenon tai luovutushinnan määrittäisenä. Vaihto-omaisuuden arvo on määritetty FIFO-menetelmää käyttäen.

Milj. €	2012	2011
1. Liiketoiminnan muut tuotot		
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	0,8	11,5
Muut liiketoiminnan muut tuotot	0,0	0,3
Yhteensä	0,9	11,8

2. Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	7115,4	6817,1
Varastojen muutos (+/-)	0,0	0,1
Yhteensä	7 115,4	6817,2

3. Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	82,5	63,4
Eläkekulut	17,0	12,6
Muut henkilösivukulut	4,4	3,2
Yhteensä	104,0	79,2

Henkilöstömäärä keskimäärin	1710	1283
------------------------------------	-------------	------

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä on laskettu keskiarvona neljännesvuosien lopun henkilökunnan lukumääristä.

Palkat ja palkkiot:		
Pääjohtaja sekä hallituksen jäsenet	0,6	0,5
Hallintoneuvoston jäsenet	0,2	0,2

Johdon eläkesitoumukset:
SOK:n pääjohtajalla, työsuhteessa olevilla hallituksen jäsenillä ja konsernijohtoryhmällä on eläkeoikeus täytettyään 60–62 vuotta.

4. Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	8,6	6,0
Yhteensä	8,6	6,0

Poistojen ja poistoeron muutosten tase-eräkohtainen erittely sisältyy taseen liitetietojen pysyvien vastaavien ja tilinpäätössiirtojen kertymän erittelykohtiin.

5. Liiketoiminnan muut kulut		
Vapaaehtoiset henkilösivukulut	3,4	3,7
Kiinteistö, kalusto- ja tarvikekulut	89,4	85,0
Markkinointi-, hallinto- ja muut kulut	16,9	15,8
Yhteensä	109,7	104,5

Toimitilavuokrat on esitetty omana eränään tuloslaskelmassa.

6. Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastuspalkkiot Ernst & Young Oy		0,3
Tilintarkastuspalkkiot KPMG Oy Ab	0,2	0,2
Tilintarkastuspalkkiot Muut		0,0
Muut palkkiot	0,1	0,0
Yhteensä	0,3	0,6

Milj. €	2012	2011
7. Pakollisten varausten lisäykset (-) tai vähennykset (+)		
Vajaakäytössä oleviin tiloihin kohdistuvat lisäykset	-2,8	-0,1
Vajaakäytössä oleviin tiloihin kohdistuvat vähennykset	0,3	1,9
Yhteensä	-2,5	1,8

8. Rahoitustuotot ja -kulut		
Osinkotuotot saman konsernin yrityksiltä	1,9	27,4
Osinkotuotot muilta ja osuuspääoman korot	4,8	1,0
Osinkotuotot ja osuuspääoman korot pysyvien vastaavien sijoituksista yhteensä	6,7	28,5

Korkotuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		
Saman konsernin yrityksiltä	8,7	11,8
Muilta	0,3	0,4

Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	19,9	4,5
Muilta	11,5	2,4
Korko- ja muut rahoitustuotot yhteensä	40,4	19,2

Arvonalentumisen vähennys ja lisäys pysyvien vastaavien sijoituksista	-8,3	1,9
--	-------------	-----

Korko- ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	10,3	2,2
Muille	20,5	2,7
Korko- ja muut rahoituskulut yhteensä	30,9	5,0

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	7,9	44,5
--	------------	------

9. Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot		
Saadut konserniavustukset	22,2	21,9
Yhteensä	22,2	21,9

Satunnaiset kulut		
Annetut konserniavustukset	34,2	27,6
Yhteensä	34,2	27,6

Satunnaiset erät yhteensä	-12,0	-5,7
----------------------------------	--------------	------

10. Tilinpäätössiirrot		
Poistoerojen lisäys(-) / vähennys(+)	-0,1	-1,9

11. Tuloverot		
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta tilikaudelta (+/-)	3,0	4,0
Tuloverot edellisiltä tilikausilta (+/-)	0,0	0,0
Tuloverot satunnaisista eristä tilikaudelta (+/-)	-2,9	-1,5
Yhteensä	0,1	2,5

Taseeseen kirjaamattomat laskennalliset verovelat	1,0	0,1
---	------------	-----

Milj. €	2012	2011
---------	------	------

TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

12. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1.	36,0	23,5
Lisäykset	6,8	2,3
Vähennykset	-0,6	-0,9
Siirrot erien välillä	2,6	11,1
Hankintameno 31.12.	44,8	36,0

Kertyneet poistot 1.1.	19,0	16,1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-0,6	-0,9
Tilikauden poistot	5,4	3,8
Kertyneet poistot 31.12.	23,8	19,0

Kirjanpitoarvo 31.12.	21,0	17,0
-----------------------	-------------	------

Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 1.1.	17,6	13,3
Lisäykset	0,1	0,4
Vähennykset	-1,7	-0,1
Siirrot erien välillä	0,1	4,0
Hankintameno 31.12.	16,1	17,6

Kertyneet poistot 1.1.	3,9	2,9
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-1,7	-0,1
Tilikauden poistot	1,3	1,1
Arvonalennukset	0,7	
Kertyneet poistot 31.12.	4,2	3,9

Kirjanpitoarvo 31.12.	11,8	13,7
-----------------------	-------------	------

Aineettomien hyödykkeiden ennakkomaksut		
Hankintameno 1.1.	2,1	10,0
Lisäykset	6,0	7,1
Siirrot erien välillä	-2,7	-15,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	5,4	2,1

Aineettomat hyödykkeet yhteensä	38,2	32,7
--	-------------	------

13. Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet		
Hankintameno 1.1.	2,3	3,0
Vähennykset		-0,7
Hankintameno 31.12.	2,3	2,3

Kertyneet arvonalennukset 1.1.	0,1	0,4
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		-0,4
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	0,1	0,1

Kirjanpitoarvo 31.12.	2,2	2,2
-----------------------	------------	-----

Milj. €	2012	2011
Rakennukset ja rakennelmat		
Hankintameno 1.1.	6,9	7,0
Vähennykset	-0,1	-0,1
Hankintameno 31.12.	6,8	6,9
Kertyneet poistot 1.1.	5,9	5,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-0,1	-0,1
Tilikauden poistot	0,1	0,2
Kertyneet poistot 31.12.	5,9	5,9
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,9	1,0
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	6,5	9,2
Lisäykset	0,9	1,1
Vähennykset	0,0	-3,8
Siirrot erien välillä		0,0
Hankintameno 31.12.	7,4	6,5
Kertyneet poistot 1.1.	3,8	6,7
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	-3,8
Tilikauden poistot	1,0	0,9
Kertyneet poistot 31.12.	4,8	3,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	2,6	2,7
Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	0,6	0,6
Lisäykset	0,0	0,0
Hankintameno 31.12.	0,6	0,6
Kertyneet poistot 1.1.	0,0	0,0
Kertyneet poistot 31.12.	0,0	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,6	0,6
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Lisäykset		0,1
Siirrot erien välillä		-0,1
Kirjanpitoarvo 31.12.		0,0
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	6,3	6,5
14. Sijoitukset		
Osakkeet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno 1.1.	336,1	301,3
Lisäykset	32,1	37,1
Vähennykset	-5,2	-2,4
Siirrot erien välillä	-0,7	0,1
Hankintameno 31.12.	362,3	336,1

Milj. €	2012	2011
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	12,0	13,4
Vähennysten ja siirtojen kertyneet arvonalennukset		-1,3
Arvonalennukset	8,3	
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	20,4	12,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	341,9	324,0
Osuudet saman konsernin yrityksissä yhteensä		
	341,9	324,0

Pääomalainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		
Määrä 1.1.	1,5	1,5
Vähennykset	-1,5	
Määrä 31.12.		1,5
Kirjanpitoarvo 31.12.		1,5

Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Määrä 1.1.	381,3	347,7
Lisäykset	113,2	247,2
Vähennykset	-149,9	-213,6
Määrä 31.12.	344,6	381,3

Osuudet omistusyhtey syrityksissä		
Hankintameno 1.1.	94,0	95,2
Lisäykset	1,2	0,9
Vähennykset		-2,0
Siirrot erien välillä	0,7	
Hankintameno 31.12.	95,9	94,0
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	6,7	8,6
Arvonalennusten palautus		-1,9
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	6,7	6,7

Kirjanpitoarvo 31.12.	89,1	87,3
-----------------------	-------------	------

Saamiset omistusyhtey syrityksiltä		
Määrä 1.1.	20,0	20,0
Lisäykset	35,6	
Vähennykset	-17,6	
Määrä 31.12.	38,0	20,0

Saamiset omistusyhtey syrityksiltä yhteensä	38,0	20,0
--	-------------	------

Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 1.1.	2,2	2,2
Lisäykset	10,5	0,0
Vähennykset	-1,0	0,0
Hankintameno 31.12.	11,8	2,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	11,8	2,2

Milj. €	2012	2011
Pääomalainasaamiset muilta		
Määrä 1.1.	0,7	0,7
Lisäykset	0,7	
Vähennykset	-0,8	
Määrä 31.12.	0,6	0,7
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	0,0	0,7
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	0,0	0,7
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,6	0,0

Muut saamiset muilta		
Määrä 1.1.	0,7	
Lisäykset	0,0	0,7
Vähennykset	-0,7	
Määrä 31.12.	0,0	0,7

Sijoitukset yhteensä	826,0	817,1
-----------------------------	--------------	-------

15. Vaihto-omaisuus		
Muu vaihto-omaisuus	0,1	0,1
Yhteensä	0,1	0,1

16. Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset	508,0	531,7
-----------------------	--------------	-------

Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	7,3	5,7
Lainasaamiset	80,9	74,5
Muut saamiset	22,2	21,9
Siirtosaamiset	19,5	20,7
Yhteensä	129,8	122,8

Saamiset omistusyhtey syrityksiltä		
Myyntisaamiset	1,0	1,1
Siirtosaamiset	0,3	0,1
Yhteensä	1,4	1,2

Muut saamiset	39,3	31,5
Siirtosaamiset	18,7	21,8
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	697,2	709,0

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät		
Rahoituserät	18,6	20,9
Muut	19,9	21,7
Siirtosaamiset yhteensä	38,5	42,6

17. Rahoitusarvopaperit		
Rahamarkkinasijoitukset	20,0	39,9
Yhteensä	20,0	39,9

Rahoitusvälineryhmittäinen käypä arvo -erittely erillisessä taulukossa.		
---	--	--

Milj. €	2012	2011
TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT		
18. Oma pääoma		
Osuuspääoma 1.1.	145,7	139,6
Lisäys	10,3	6,1
Osuuspääoma 31.12.	156,0	145,7

Osuuspääoma koostuu osuuskauppojen osuuksista maksamista osuusmaksuista Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupan osuuksien lukumäärä määräytyy osuuskaupan jäsenmäärän ja vuotuisten ostojen perusteella. SOK:n sääntöjen mahdollistamat maksamattomat erääntymättömät osuismaksut olivat 3,5 miljoonaa euroa 31.12.2012 (vuoden 2011 maksamat-tomia osuusmaksuja oli 5,4).

31.12.2012 osuuskauppojen lukumäärä oli 29, osuuksien lukumäärän ollessa 325 923. 31.12.2011 osuuskauppoja oli 30 kpl ja osuuksia 302 196.

Lisäosuuspääoma 1.1.	12,8	12,8
Lisäosuuspääoma 31.12.	12,8	12,8

Lisäosuuspääoma koostuu osuuskauppojen vapaaehtoisista sijoituksista Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupoilla on oikeus lisäosuusmaksujensa palautukseen osuuskuntalaissa säädetyin ja SOK:n säännöissä määrätyin tavoin ja edellytyksin.

Käyvän arvon rahasto 1.1.	-3,3	0,0
Rahavirran suojaussuhteisiin kuuluvien johdannaisten arvonmuutokset tilikauden aikana	-1,0	-3,2
omasta pääomasta pois kirjattu ja tulos-laskelmassa esitetty määrä	0,2	0,0
Myytävissä olevien rahoitusvarojen arvonmuutokset tilikauden aikana	10,5	0,0
omasta pääomasta pois kirjattu ja tulos-laskelmassa esitetty määrä	0,0	0,0
Käyvän arvon rahasto 31.12. ¹⁾	6,4	-3,3

¹⁾ SOK:n tuloslaskelmassa ja taseessa ei esitetä laskennallista verovelkaa tai -saamista, vaan ainoastaan liitetietona, jos erä on olennainen.

Rahavirran suojaussuhteisiin kuuluvien johdannaisten arvostukset on tehty diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetkeen. Muiden kuin euromääräisten kassavirtojen osalta saatu diskontoarvo on muunnettu euroiksi käyttäen Euroopan keskuspankin tilinpäätös-päivänä noteeraamia valuuttakursseja.

Milj. €	2012	2011
Myytavissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyy saamistodistuksia, joiden käypä arvo on määritetty diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetkeen. Lisäksi myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyy osakkeita, joiden käypä arvo ei ole määriteltävissä. Vuoden 2012 aikana Nets Oy:n (luottokunnan) osuuksien käypä arvo määriteltiin ensimmäisen kerran. Niiden osalta käypä arvo perustuu Nets Oy:n (Luottokunnan) alustavaan suunnitelmaan varojen jaosta vuosina 2012–2015.		
Vararahasto 1.1.	18,5	18,5
Vararahasto 31.12.	18,5	18,5
Hallintoneuvoston käyttörahasto 1.1.		
Lisäys	0,0	0,1
Vähennys	0,0	0,0
Hallintoneuvoston käyttörahasto 31.12.	0,1	0,0
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.		
Siirto hallintoneuvoston käyttörahastoon	0,1	435,7
Lisäosuuspääoman korko	-0,4	-0,3
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	474,0	435,4
Tilikauden ylijäämä	-7,8	39,1
Oma pääoma yhteensä	660,0	648,2
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista 31.12.		
Edellisten tilikausien ylijäämä	474,0	435,4
Tilikauden ylijäämä	-7,8	39,1
Yhteensä	466,3	474,5
19. Tilinpäätössiirtojen kertymä		
Poistoero		
Aineettomat oikeudet	3,0	2,8
Muut pitkävaikutteiset menot	1,8	1,6
Rakennukset ja rakennelmat	-0,2	-0,1
Koneet ja kalustot	-0,1	0,0
Yhteensä	4,4	4,3
20. Pakolliset varaukset		
Vajaakäytössä olevat tilat	2,8	0,3
Yhteensä	2,8	0,3
21. Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	20,9	20,1
Muut pitkäaikaiset velat	23,4	22,8
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	44,2	42,9

Milj. €	2012	2011
22. Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta		
Saadut ennakot	10,0	10,0
Ostovelat	173,4	100,5
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	277,3	438,4
Muut lyhytaikaiset velat	188,1	247,0
Siirtovelat	6,2	9,9
Yhteensä	471,6	695,3
Velat omistusyhteisyriyksille		
Ostovelat	29,6	0,2
Yhteensä	29,6	0,2
Muut lyhytaikaiset velat		
Siirtovelat	49,2	103,7
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	946,6	954,0
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Henkilöstökulut	22,3	17,6
Rahoituserät	17,8	20,1
Muut	15,4	16,5
Siirtovelat yhteensä	55,4	54,2
VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET		
23. Vastuusitoumukset		
Annetut pantit ja vastuusitoumukset		
Velat, joiden vakuudeksi annettu pantteja		
Muut velat		2,0
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo		2,2
Vakuudeksi annetut pantit yhteensä		2,2
Saman konsernin yritysten puolesta annetut vakuudet		
Takaukset	217,4	267,1
Muiden velasta annetut vakuudet		
Takaukset osakkuusyritysten velasta	105,9	
Takaukset muiden velasta		0,2
Yhteensä	105,9	0,2
Muut muiden puolesta annetut vakuudet		
Takaukset osakkuusyirtysten vastuista	13,9	
Yhteensä	13,9	

Milj. €	2012	2011
Muut vastuut		
Takaisinostovastuut:		
Muut takaisinostovastuut		11,7
Yhteensä		11,7
Leasingvastuut:		
Seuraavana vuonna maksettavat	22,7	13,1
Yli vuoden kuluttua maksettavat	70,1	79,9
Yhteensä	92,8	93,0
Lisäksi SOK on antanut tukikirjeet SOK-Takaus Oy:n myöntämille takauksille. Tukikirjeiden määrä 31.12.2012 oli 80,7 miljoonaa euroa (79,6 milj. euroa 31.12.2011).		
Muut taloudelliset vastuut:		
Osuuskunta on velvollinen tarkistamaan kiinteistöinvestoinnista tekemiään arvonnalisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Vastuun enimmäismäärä on 2,3 miljoonaa euroa (2,6 milj. euroa 31.12.2011).		
Muut vastuusitoumukset:		
Osakassopimuksen mukaiset sitoumukset vastata S-Voima Oy:n sitoumuksista ja rahoittaa sen toimintaa		
Osakkaat vastaavat ns. Mankala-periaatteen mukaisesti S-Voima Oy:n sitoumuksista. Tämän periaatteen mukaan vastuu yhtiön muuttuvista kustannuksista määräytyy osakkaan käyttämän energian mukaan. Vastuu yhtiön kiinteistä kustannuksista sisältäen myös mm. lainojen lyhennykset ja korot sekä poistot, puolestaan jakautuu osakkaan omistamien osakesarjojen suhteessa. Yhtiön A-sarjan osakkeet liittyvät markkinasähkön hankintaan, B-sarjan osakkeet tuulivoimalla tuotetun sähköenergian hankintaan ja C-sarjan osakkeet ydinvoimalla tuotetun sähköenergian hankintaan.		
S-Voima Oy:n osakkaat ovat lisäksi osakassopimuksessa sopineet keskinäisestä velvollisuudesta rahoittaa yhtiön sijoituksia tuotanto-yhtiöihin omanpääomanehtoisesti, jolloin vastuu lähtökohtaisesti jakaantuu osakesarjoittain osakeomistuksen suhteessa. SOK:n tilinpäätöshetkeen mennessä tehtyihin päätöksiin perustuva vastuu omanpääomanehtoisen rahoituksen jäljellä olevasta osuudesta on arviolta yhteensä 4,0 miljoonaa euroa (4,4 milj. euroa 31.12.2011). Vieraanpääomanehtoista rahoitusta yhtiön osakkailta ei arvioida tarvittavan.		

Hallituksen ehdotus SOK:n tilikauden ylijäämän käyttämisestä

Tuloslaskelman osoittama tappio	-7 760 618,75 €
Edellisten tilikausien ylijäämä	474 048 872,99 €
Yhteensä	466 288 254,24 €
Hallitus ehdottaa, että tilikauden tappio 7 760 628,75 euroa kirjataan edellisten tilikausien ylijäämätilille ja jakokelpoisesta ylijäämästä:	
– maksetaan lisäosuuspääoman korkoa	258 310,20 €
– siirretään hallintoneuvoston käyttörahastoon	50 000,00 €
SOK:n omat pääomat tulevat olemaan, jos osuuskunnan kokous hyväksyy yllä olevan ehdotuksen	
Osuuspääoma	156 032 500,00 €
Lisäosuuspääoma	12 750 000,00 €
Vararahasto	18 473 154,85 €
Hallintoneuvoston käyttörahasto	103 134,97 €
Edellisten tilikausien ylijäämä	465 979 944,04 €
Yhteensä	653 338 733,86 €

Helsingissä 14. päivänä helmikuuta 2013

Kuisma Niemelä

Esko Jääskeläinen

Tapio Kankaanpää

Harri Koponen

Arttu Laine

Timo Mäki-Ullakko

Matti Niemi

Tilintarkastuskertomus

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan jäsenille

Olemme tilintarkastaneet Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2012. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emo-osuuskunnan taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emo-osuuskunnan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus osuuskuntaa kohtaan, taikka rikkoneet osuuskuntalakia tai osuuskunnan sääntöjä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emo-osuuskunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsingissä 19. maaliskuuta 2013

KPMG OY AB

Raija-Leena Hankonen
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan sääntöjen 13 §:n 1 momentin 2. kohdan mukaisesti hallintoneuvosto on tänään tarkastanut hallituksen laatiman tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vuodelta 2012 sekä perehtynyt tilintarkastuskertomukseen.

Hallintoneuvosto esittää lausuntonaan varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle, että tilinpäätös ja konsernitilinpäätös vahvistetaan ja että tilivuoden tulosta ja omaa pääomaa koskeva hallituksen ehdotus hyväksytään.

Hallintoneuvostosta ovat erovuorossa jäsenet Matti Pikkarainen, Otto Mikkonen, Simo Kutinlahti, Kimmo Simberg, Maija Junkola-Lehtonen, Kimmo Koivisto, Jouko Vehmas ja Marcus H Borgström. Lisäksi hallintoneuvoston jäsenyydestä eroa on pyytänyt Jorma Vehviläinen.

Edellä lueteltujen tilalle esitetään varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa valittavaksi kahdeksan jäsentä seuraavaksi kolmeksi vuodeksi. Tämä tarkoittaisi hallintoneuvoston jäsenmäärän vähenemistä yhdellä jäsenellä vuoden 2012 lopussa toteutuneen kahden osuuskaupan sulautumisen johdosta.

Helsingissä 22. päivänä maaliskuuta 2013

SUOMEN OSUUSKAUPPOJEN
KESKUSKUNTA

Hallintoneuvoston puolesta

Otto Mikkonen
puheenjohtaja

Seppo Kuitunen
sihteeri

Tekstit: Viestintäsalot Oy

Valokuvat: Tommi Anttonen
Nina Kaverinen
Roni Lehti, Kuvatehdas
Lauri Mannermaa
Mico Mansner
Rami Syväri, Fortum
Sokos Hotels kuvapankki

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK)
Fleminginkatu 34, Helsinki
PL 1, 00088 S-RYHMÄ
puh. 010 76 8011
www.s-kanava.fi